

Zavod za javno zdravlje "Timok" Zaječar
Sremska 13, 19000 Zaječar
e-mail: timok@zavodzajecar.rs; www.zavodzajecar.rs

žiro račun 840-250667-71; matični broj 07147929; šifra delatnosti 8690; PIB 101327330
centrala: +38119422477, +38119422543; faks: +38119442236; računovodstvo: +38119425659;

ANALIZA ZDRAVSTVENOG STANJA STANOVNIŠTVA OKRUGA ZAJEČAR U PERIODU OD 2016. DO 2020.GODINE

Zaječar, oktobar-decembar 2021.

UVOD

Zdravstveno stanje stanovništva je «*opis i/ili merenje zdravlja pojedinca, grupe ili celokupne populacije prema prihvaćenim standardima uz pomoć zdravstvenih indikatora*».

Procena zdravstvenog stanja stanovništva je značajna za dobijanje osnovnih informacija o zdravlju stanovništva za donosiocce zdravstvenih usluga, kao i donosiocce zdravstvene politike, takođe omogućava merenje napretka u dostizanju ciljeva zdravstvene politike, kao i za merenje vrednosti u zdravlju dobijene za uloženi novac u sistem zdravstvene zaštite.

Zdravstveni indikatori ili pokazatelji su osnovni instrumenti pomoću kojih se procenjuje stanje zdravlja stanovništva. Idealnog zdravstvenog indikatora (validan, objektivan, senzitivan i specifičan) nema, bez obzira na napore koji su u traganju za objektivnim merilima zdravlja učinjeni kroz vekove.

Paralelno sa razvojem društva menjao se i pristup zdravlju. Procena (analiza) zdravstvenog stanja stanovništva prolazila je kroz **više faza**, a u skladu sa nastalim promenama, menjali su se i pokazatelji korišćeni za procenu zdravlja populacije.

Poslednjih decenija menja se pristup merenju zdravstvenog stanja stanovništva od „negativnog“ (fokusiranog na bolest) ka „pozitivnom“ aspektu zdravlja koji je zasnovan na percepciji zdravlja, funkcionisanju i mogućnosti adaptacije u životnoj sredini. Ovakav pristup podrazumeva da se za procenu koriste pokazatelji životnog stila i kvaliteta života.

U isto vreme, sa pojavom tzv. «pokreta za indikator», došlo je do značajnih pomaka u ovoj oblasti javnog zdravstva. «Pokret za indikator» su započele Ujedinjene nacije, ali je nastavljen i unapređen kroz programe razvoja indikatora koje vodi Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). Insistira se na tesnoj povezanosti zdravlja i ekonomskog rasta, pa su i preporučeni pokazatelji koji mere vrednosti u zdravlju dobijene za uloženi novac („value for money“).

Većina novijih indikatora jesu kompozitni pokazatelji (složene mere zdravlja) za koje bi, prema preporukama iz literature, trebalo koristiti termin „indeks“ zdravlja. U Srbiji se po prvi put pristupilo određivanju DALY indeksa 2003.god. u okviru projekta koji je finansirala EU pod rukovodstvom Evropske agencije za rekonstrukciju.

Zdravstveni informacioni sistem (u našoj zemlji) se menjao, ali sporo i često nefunkcionalno, tako da ne obezbeđuje dovoljno adekvatnih i kvalitetnih podataka koji bi pratili promene u načinu merenja/procene zdravstvenog stanja stanovništva.

Ciljevi procene zdravstvenog stanja stanovništva su:

- očuvanje i unapređenje zdravstvenog stanja stanovništva
- praćenje promena zdravstvenog stanja tokom vremena
- identifikovanje prioriternih zdravstvenih problema
- uočavanje i analiza razlika između pojedinih teritorija ili populacionih grupa
- preispitivanje zdravstvene politike, strategije zdrav. zaštite i zdravstvene tehnologije
- unapređenje menadžmenta u zdravstvu.

Kao **izvor podataka** korišćeni su: podaci i publikacije Republičkog zavoda za statistiku (www.stat.gov.rs), podaci Nacionalne službe za zapošljavanje, izveštaji rutinske zdravstvene statistike (koje prema Zakonu o evidencijama u zdravstvu, sve službe zdravstvenih ustanova dostavljaju ZJZ “Timok” Zaječar), dostupne baze podataka iz individualnih i zbirnih statističkih izveštaja, Izveštaj o radu Zavoda i baza podataka o zaraznim bolestima i imunoprofilaksi, populacioni registri za neka od hroničnih masovnih nezaraznih bolesti, podaci SZO (<http://www.euro.who.int/hfad>) za period 2016-2020.godine.

Centri Zavoda koji pripadaju oblasti epidemiologije i higijene izradili su deo ove analize u izvornom obliku. Analiza zdravstvenog stanja stanovništva opština okruga Zaječar bazirana je na rutinskim podacima demografske i zdravstvene statistike i predstavlja praćenje i nadzor nad stanjem zdravlja stanovništva ovih područja, za period 2016-2020. godine.

1. Demografske i socio-ekonomske karakteristike

Između osnovnih odrednica zdravlja su stalne, socijalno ekonomske, životna sredina, životni stilovi i dostupnost zdravstvene zaštite.

Centar za kontrolu bolesti u Atlanti (CDC) navodi da se osnovni faktori stanja zdravlja nisu promenili poslednjih dvadeset godina. Najveće zasluge za zdravstveno stanje stanovništva imaju životni stilovi (53%), zatim životna sredina (19%), nasleđe (18%) i zdravstvena zaštita sa samo 10%.

1.1. Demografske karakteristike stanovništva

1.1.1. Teritorija i stanovništvo

Opština Zaječar se prostire na površini od 1069 km², sa ukupno 52637 stanovnika 2020.godine (Procena broja stanovnika 2020.godine, RZS Srbije). Gustina naseljenosti opštine iznosi 49,2 stanovnika na 1 km² u 42 naselja. Po popisu stanovništva 2011. godine (RZS Srbije), ukupan broj domaćinstava je 21223, a ukupan broj stanovnika 59461. Gustina naseljenosti je iznosila 55,6 stanovnika na 1 km², a domaćinstvo su prosečno činile 2,8 osobe.

Opština Knjaževac se prostire na površini od 1202 km², sa ukupno 27005 stanovnika 2020.godine (Procena broja stanovnika 2020.godine, RZS Srbije). Gustina naseljenosti opštine iznosi 22,5 stanovnika na 1 km² u 86 naselja. Po popisu stanovništva 2011. godine (RZS Srbije), ukupan broj domaćinstava je 11539, a ukupan broj stanovnika 31491. Gustina naseljenosti je iznosila 26 stanovnika na 1 km², a domaćinstvo su prosečno činile 2,7 osobe.

Opština Boljevac se prostire na površini od 828 km², sa ukupno 10950 stanovnika 2020.godine (Procena broja stanovnika 2020.godine, RZS Srbije). Gustina naseljenosti opštine iznosi 13,2 stanovnika na 1 km² u 19 naselja. Po popisu stanovništva 2011. godine (RZS Srbije), ukupan broj domaćinstava je 4743, a ukupan broj stanovnika 12994. Gustina naseljenosti je iznosila 15,7 stanovnika na 1 km², a domaćinstvo su prosečno činile 2,7 osobe.

Okrug Zaječar (bez Sokobanje) se prostire na površini od 3099 km², sa ukupno 90592 stanovnika 2020.godine (Procena broja stanovnika 2020.godine, RZS Srbije). Gustina naseljenosti opštine iznosi 29,2 stanovnika na 1 km² u 147 naselja. Po popisu stanovništva 2011. godine (RZS Srbije), ukupan broj domaćinstava je 37505, a ukupan broj stanovnika 103946. Gustina naseljenosti je iznosila 33,5 stanovnika na 1 km², a domaćinstvo su prosečno činile 2,8 osobe.

Vitalno-demografske karakteristike

- ❖ Demografski *vrlo staro* stanovništvo
- ❖ *Niska* stopa nataliteta
- ❖ *Vrlo visoke* opšte stope mortaliteta
- ❖ *Negativan* prirodni priraštaj
- ❖ *Niska* opšta stopa fertiliteta
- ❖ Očekivano trajanje života sve *duže*
- ❖ *Veoma niske* stope mortaliteta odojčadi
- ❖ Vodeći uzroci smrti su *KVB i tumori*

Tabela 1. Procenjeni broj stanovnika okruga Zaječar u period od 2016. do 2020.godine, po opštinama

Opština/ Okrug	godine				
	2016	2017	2018	2019	2020
Boljevac	11761	11560	11358	11148	10950
Zaječar	55987	55205	54355	53509	52637
Knjaževac	28896	28402	27921	27476	27005
Zaječarski okrug	96644	95167	93634	92133	90592

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020.godinu (RZS Srbije)

Na teritoriji **Zaječarskog okruga**, ukupan broj stanovnika se konstantno smanjuje u period od 2016. do 2020. godine, i to za 1210,4 stanovnika prosečno godišnje, sa baznim indeksom (2020/2016 godine) 93,7% (Tabela 1).

Ukupan broj stanovnika **opštine Zaječar** se kontinuirano smanjuje u posmatranom period, i to za prosečno 670 stanovnika godišnje (bazni indeks 2020/2016 je 94%), ujednačenog intenziteta u odnosu na okrug u celini (Tabela 1).

Ukupan broj stanovnika **opštine Boljevac** se takodje kontinuirano smanjuje u posmatranom period, i to za prosečno 162,2 stanovnika godišnje (bazni indeks 2020/2016 je 93,1%), ujednačenog intenziteta u odnosu na okrug u celini (Tabela 1).

Ukupan broj stanovnika **opštine Knjaževac** se takodje kontinuirano smanjuje u posmatranom periodu za prosečno 378,2 stanovnika godišnje, ujednačenog intenziteta u odnosu na okrug u celini, sa baznim indeksom 2019/2015 od 93,5% (Tabela 1).

1.1.2. Starosna i polna struktura

Analiza bioloških karakteristika stanovništva služi za procenu prioriternih zdravstvenih potreba, a istovremeno je osnov za planiranje mera zdravstvene zaštite i razvoj zdravstvenih resursa.

Stalne osnovne odrednice zdravlja su genetski kod, pol i starost.

Raspodela stanovništva, prema polu i životnom dobu, slikovito se prikazuje **piramidom starosti (drvo života, arbor vitae)**.

Oblik piramide je izmenjen i ona, sve više, poprma izgled “urne” ili “vaze”, karakterističan za demografski *staro* stanovništvo.

Tabela 2. Broj stanovnika Zaječarskog okruga i opštine Zaječar 2020.godine, po polu

Starost u godinama	Zaječarski okrug			Opština Zaječar		
	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
0-4	3333	1683	1650	1634	824	810
5-9	4005	2087	1918	2125	1142	983
10-14	4298	2239	2059	2193	1139	1054
15-19	4726	2479	2247	2440	1271	1169
20-24	4953	2560	2393	2566	1337	1229
25-29	5265	2896	2369	2710	1445	1265
30-34	5514	2934	2580	2842	1490	1352
35-39	6238	3361	2877	3278	1744	1534
40-44	6755	3551	3204	3548	1849	1699
45-49	7124	3698	3426	3659	1902	1757
50-54	6865	3368	3497	3508	1724	1784
55-59	7202	3555	3647	3782	1874	1908
60-64	7939	3778	4161	3990	1893	2097
65-69	9446	4252	5194	4553	1992	2561
70-74	8011	3627	4384	3895	1764	2131
75 i više	12678	5155	7523	5914	2406	3508
UKUPNO	104352	51223	53129	52637	25796	26841

Izvor: Procena broja stanovnika 2020. godine (RZS Srbije)

Tabela 3. Broj stanovnika Zaječarskog okruga i opštine Boljevac 2020.godine, po polu

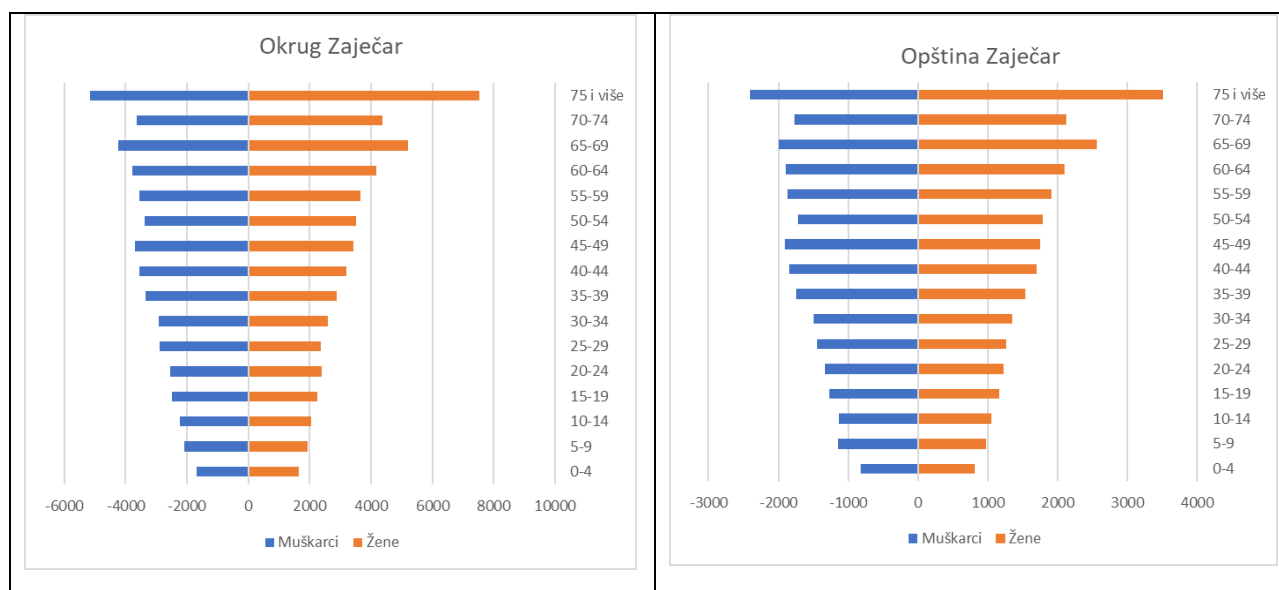
Starost u godinama	Zaječarski okrug			Opština Boljevac		
	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
0-4	3333	1683	1650	307	161	146
5-9	4005	2087	1918	357	184	173
10-14	4298	2239	2059	491	258	233
15-19	4726	2479	2247	522	278	244
20-24	4953	2560	2393	538	271	267
25-29	5265	2896	2369	589	350	239
30-34	5514	2934	2580	579	317	262
35-39	6238	3361	2877	610	329	281
40-44	6755	3551	3204	657	352	305
45-49	7124	3698	3426	696	373	323
50-54	6865	3368	3497	766	380	386
55-59	7202	3555	3647	828	410	418
60-64	7939	3778	4161	835	400	435
65-69	9446	4252	5194	1028	474	554
70-74	8011	3627	4384	770	317	453
75 i više	12678	5155	7523	1377	564	813
UKUPNO	104352	51223	53129	10950	5418	5532

Izvor: Procena broja stanovnika 2020. godine (RZS Srbije)

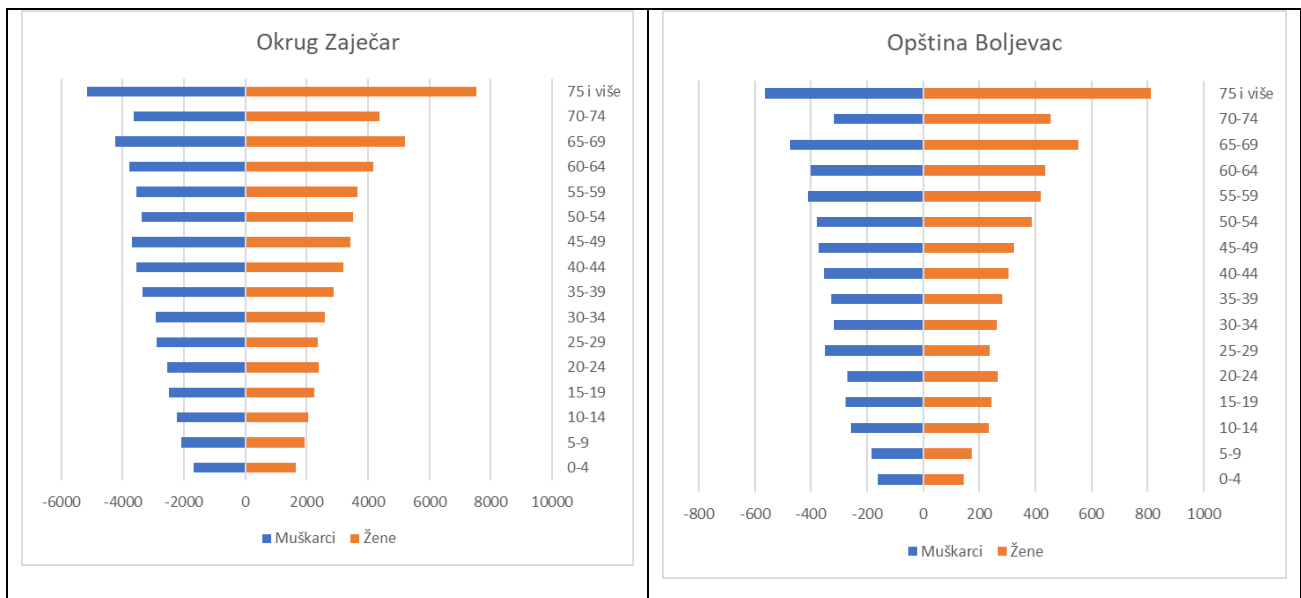
Tabela 4. Broj stanovnika Zaječarskog okruga i opštine Knjaževac 2020.godine, po polu

Starost u godinama	Zaječarski okrug			Opština Knjaževac		
	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
0-4	3333	1683	1650	930	468	462
5-9	4005	2087	1918	985	497	488
10-14	4298	2239	2059	1061	546	515
15-19	4726	2479	2247	1140	597	543
20-24	4953	2560	2393	1170	596	574
25-29	5265	2896	2369	1226	699	527
30-34	5514	2934	2580	1397	753	644
35-39	6238	3361	2877	1593	896	697
40-44	6755	3551	3204	1687	903	784
45-49	7124	3698	3426	1797	930	867
50-54	6865	3368	3497	1696	825	871
55-59	7202	3555	3647	1753	867	886
60-64	7939	3778	4161	2062	964	1098
65-69	9446	4252	5194	2617	1241	1376
70-74	8011	3627	4384	2230	1031	1199
75 i više	12678	5155	7523	3661	1508	2153
UKUPNO	104352	51223	53129	27005	13321	13684

Izvor: Procena broja stanovnika 2020. godine (RZS Srbije)

Grafikon 1. Piramida starosti stanovništva Zaječarskog okruga i opštine Zaječar 2020.godine, prema polu

Grafikon 2. Piramida starosti stanovništva Zaječarskog okruga i opštine Boljevac 2020.godine, prema polu

Grafikon 3. Piramida starosti stanovništva Zaječarskog okruga i opštine Knjaževac 2020.godine, prema polu

Stopa maskuliniteta, odnosno broj muškaraca na 1000 žena 2020.godine, na prostoru Zaječarskog okruga je 967. Stopa maskuliniteta je u svim opštinama okruga Zaječar negativna.

U opštini Zaječar je negativna stopa maskuliniteta, sa ukupno 961 muškarcem na 1000 žena 2020. godine (Tabela 5).

Negativna stopa maskuliniteta je i u opštini Knjaževac, sa ukupno 973 muškaraca na 1000 žena 2020. godine (Tabela 5).

Stopa maskuliniteta je negativna i u opštini Boljevac, sa ukupno 979 muškaraca na 1000 žena 2020. godine (Tabela 5).

Tabela 5. Broj stanovnika okruga Zaječar 2020. godine prema polu, po opštinama

Opštine/Okrug	Ukupno	Muški	Ženski	Stopa maskuliniteta
Boljevac	10950	5418	5532	979
Zaječar	52637	25796	26841	961
Knjaževac	27005	13321	13684	973
Zaječarski okrug	90592	44535	46057	967

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2020. godinu (RZS)

Prema svim relevantnim pokazateljima, stanovništvo Zaječarskog okruga spada u kategoriju *vrlo starog* stanovništva, kao i sve opštine okruga (Tabela 6).

Tabela 6. Pokazatelji starenja stanovništva Zaječarskog okruga u period od 2016. do 2020.godine, po opštinama

Opština/ Okrug	Pokazatelj	godine				
		2016	2017	2018	2019	2020
Opština Zaječar	Zrelost (% starijih od 65 godina)	24,95	25,66	26,3	26,8	27,3
	Indeks starosti	204,8	205,93	212,3	215,8	218,7
Opština Boljevac	Zrelost (% starijih od 65 godina)	26,88	27,42	28,1	28,7	29
	Indeks starosti	228,56	232,75	237,7	239,3	239,1
Opština Knjaževac	Zrelost (% starijih od 65 godina)	29,22	29,77	30,5	31,2	31,5
	Indeks starosti	256,49	256,74	257,9	257,5	256,8
Okrug Zaječar	Zrelost (% starijih od 65 godina)	26,5	27,1	27,8	28,4	28,7
	Indeks starosti	222,3	223,6	228,4	230,2	232,2

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2016, 2017, 2018, 2019 i 2020. godinu (RZS Srbije)

Prostor okruga Zaječar je u *najdubljoj demografskoj starosti*, kao i stanovništvo svih opština okruga.

Učešće stanovništva starog 65 i više godina u ukupnoj populaciji okruga Zaječar (**zrelost stanovništava**), pokazuje da je stanovništvo *vrlo staro*, odnosno da je udeo definisane starosne grupe populacije veći od 10%, i to veći dva i po do tri puta (Tabela 6).

Na teritoriji Evropskog regiona 2012.godine bilo je 15,3% starijih od 65 godina, u Nemačkoj čak petina stanovnika (20,7%), u Hrvatskoj 18,0%. U 2018. gotovo je petina (19,7%) stanovnika EU-a imala 65 ili više godina, a Srbija 19,9%.

Japan je zemlja sa najstarijim stanovništvom u svetu. Prema popisnim podacima 2011.godine udeo starijih od 65 godina je bio 7%, 2014.godine 23%, a prema proceni UN 2060.godine udeo ove populacione grupe biće čak 40%.

Procenjuje se da će 2050.godine najstarije stanovništvo u svetu biti u Japanu, Italiji, Nemačkoj i Španiji.

Indeks starosti za opštine Zaječarski okrug u posmatranom periodu je u konstantnom porastu. Nivo indeksa je zabrinjavajuće nepovoljan, sa skoro dvostruko većim udelom stanovništva starijeg od 60 godina u odnosu na stanovništvo mlađe od 19 godina. U odnosu na indeks starosti na

prostoru okruga Zaječar, u opštini Zaječar nivo indeksa je manji u posmatranom periodu, a u opštini Knjaževac je značajno veći indeks u svim godinama posmatranog perioda, dok je stanovništvo opštine Boljevac neznatno veći (Tabela 6).

Da je stanovništvo okruga Zaječar *staro*, potvrđuje i **prosečna starost** stanovništva po podacima popisa stanovništva 2011.godine, jer je staro stanovništvo ono čija je prosečna starost preko 30 godina. U narednom period, prosečna starost je nepovoljnija.

Stanovništvo opštine Zaječar ima prosečnu starost 45,5 godina, odnosno, manju u odnosu na Zaječarski okrug, po podacima popisa stanovništva 2011.godine. Po proceni stanovnika za 2020.godinu (RZS), prosečna starost je 47,2 godine (45,5 za muškarce i 48,9 za žene).

Stanovništvo opštine Knjaževac ima prosečnu starost 48,6 godina, tako da je starije za 2 godine u odnosu na Zaječarski okrug, po podacima popisa stanovništva 2011.godine. Po proceni stanovnika za 2020.godinu (RZS), prosečna starost je 49 godina (47,4 za muškarce i 50,6 za žene).

Stanovništvo opštine Boljevac ima prosečnu starost 46,9 godina, odnosno, ujednačena je sa prosečnom starošću u Zaječarskom okrugu, po podacima popisa stanovništva 2011.godine. Po proceni stanovnika za 2020.godinu (RZS), prosečna starost je 48,2 godine (46,2 za muškarce i 50,2 za žene).

Tabela 7. Tip starosne strukture stanovništva Zaječarskog okruga i opštine Zaječar 2020.godine

STAROST	Zaječarski okrug		Zaječar	
	broj	%	broj	%
0-14 god.	10083	11,1	5952	11,3
15-49 god.	35244	38,9	21043	40
50 i više god.	45265	50	25642	48,7
UKUPNO	90592	100	52637	100

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2020.godinu (RZS Srbije)

Prema definisanim tipovima starosne strukture stanovništva od strane Gustava Sundberga, stanovništvo opštine Zaječar je *regresivnog tipa*. Zabrinjavajuća je činjenica da je samo svaki deseti stanovnik mlađi od 14 godina, a da je skoro svaki drugi stanovnik opštine starosti 50 i više godina. Udeo navedenih starosnih grupa stanovništva je neznatno povoljniji u odnosu na okrug Zaječar (Tabela 7).

Tabela 8. Tip starosne strukture stanovništva Zaječarskog okruga i opštine Boljevac 2020.godine

STAROST	Zaječarski okrug		Boljevac	
	broj	%	broj	%
0-14 god.	10083	11,1	1155	10,5
15-49 god.	35244	38,9	4191	38,3
50 i više god.	45265	50	5604	51,2
UKUPNO	90592	100	10950	100

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2020.godinu (RZS Srbije)

Prema definisanim tipovima starosne strukture stanovništva od strane Gustava Sundberga, stanovništvo opštine Boljevac je *regresivnog tipa*. Zabrinjavajuća je činjenica da je samo svaki deseti stanovnik mlađi od 14 godina, a da je svaki drugi stanovnik opštine starosti 50 i više godina. Udeo navedenih starosnih grupa stanovništva je nepovoljniji u odnosu na okrug Zaječar (Tabela 8).

Tabela 9. Tip starosne strukture stanovništva Zaječarskog okruga i opštine Knjaževac 2020.godine

STAROST	Zaječarski okrug		Knjaževac	
	broj	%	broj	%
0-14 god.	10083	11,1	2976	11
15-49 god.	35244	38,9	10010	37,1
50 i više god.	45265	50	14019	51,9
UKUPNO	90592	100	27005	100

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2020.godinu (RZS Srbije)

Prema definisanim tipovima starosne strukture stanovništva od strane Gustava Sundberga, stanovništvo opštine Knjaževac je *regresivnog tipa*. Zabrinjavajuća je činjenica da je samo svaki deseti stanovnik mlađi od 14 godina, a da je svaki drugi stanovnik opštine starosti 50 i više godina. Udeo navedenih starosnih grupa stanovništva je nepovoljniji u odnosu na okrug Zaječar (Tabela 9).

1.1.3. Rađanje i obnavljanje stanovništva

Demografski faktori utiču na ekonomski i socijalni razvoj društva, a rađanje i umiranje na demografski razvoj prostora.

Tabela 10. Stopa nataliteta i opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva okruga Zaječar u period od 2016. do 2020. godine, po opštinama

Pokazatelji		2016	2017	2018	2019	2020
Boljevac	Broj stanovnika	11761	11560	11358	11148	10950
	Broj živorođenih	63	67	41	72	50
	Stopa nataliteta	5,4	5,8	3,6	6,5	4,6
	Broj žena 15-49 godina	2075	2031	1997	1961	1921
	Opšta stopa fertiliteta	30,2	32,9	20,5	36,7	26
Zaječar	Broj stanovnika	55987	55205	54355	53509	52637
	Broj živorođenih	340	321	309	327	278
	Stopa nataliteta	6,1	5,8	5,7	6,1	5,3
	Broj žena 15-49 godina	10855	10673	10472	10227	10005
	Opšta stopa fertiliteta	31,3	30,1	29,5	32	27,8
Knjaževac	Broj stanovnika	28896	28402	27921	27476	27005
	Broj živorođenih	228	177	157	192	170
	Stopa nataliteta	7,9	6,2	5,6	7	6,3
	Broj žena 15-49 godina	5045	4935	4827	4726	4636
	Opšta stopa fertiliteta	45,2	35,9	32,5	40,6	36,7
Okrug Zaječar	Broj stanovnika	96644	95167	93634	92133	90592
	Broj živorođenih	631	565	507	591	498
	Stopa nataliteta	6,5	5,9	5,4	6,4	5,5
	Broj žena 15-49 godina	17975	17639	17296	16914	16562
	Opšta stopa fertiliteta	35,1	32	32	34,9	30,1

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije); DEM 1 za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020.godinu (RZS Srbije)

Okrug Zaječar predstavlja *niskonatalitetno područje*. **Stopa nataliteta** je *ekstremno niska* u posmatranom petogodišnjem period, jer je vrednost konstantno neznetno ispod 7‰, a 2018.godine je 5,4‰ (Tabela 10).

Stopa nataliteta na prostoru **opštine Zaječar** je *ekstremno niska* u posmatranom petogodišnjem period, jer je vrednost konstantno neznetno ispod 7‰, a 2020.godine je 5,3‰. Opština Zaječar predstavlja *niskonatalitetno područje* (Tabela 10).

Opština Boljevac takođe predstavlja *niskonatalitetno područje*. Stopa nataliteta je *ekstremno niska* u posmatranom petogodišnjem period, jer je vrednost konstantno ispod 7‰, odnosno od 6,5‰ (2019.godine) do 3,6‰ godine 2018.(Tabela 10).

Opština Knjaževac ima stopu nataliteta *ekstremno nisku* u posmatranom petogodišnjem period, jer je vrednost konstantno ispod 7‰, tako da predstavlja *niskonatalitetno područje*. Samo 2016.godine stopa je 7,9‰, a u preostalim godinama posmatranja je iznad 6‰, dok je 2018.godine sa stopom 5,6‰ (Tabela 10).

Kraj 20. i početak 21.veka u Evropi se odlikuje trendom pada nataliteta sa oscilacijama različitog pravca. Stopa nataliteta je 2015.godine u **Evropskoj uniji** (EU 28) iznosila 10,1‰, u Nemačkoj 9‰, Finskoj 10,1‰, u Austriji 9,8‰, Hrvatskoj 8,9‰, Turskoj 16,9‰, Srbiji 9,3‰.

Prema bazi podataka statističkog ureda Evropske unije (Eurostat), tokom 2018.godine, prosek EU-28 iznosi 9,7‰. Najveće stope nataliteta imaju Turska (15,3‰), Gruzija (13,7‰) i Irska (12,5‰), a najmanje Italija (7,3‰), Španija (7,9‰) i Ukrajina (7,9‰), dok Srbija ima stopu od 9,2‰. Jedini porast stopa nataliteta u odnosu na 2010.godinu imaju Austrija, Litvanija, Latvija, Luksemburg, Mađarska, Holandija i Nemačka.

Nerazvijene zemlje pripadaju visokonatalitetnim područjima, i prema podacima za 2013.godinu Avganistan ima stopu od 34,1‰, Burundi 44,7‰ i Tadžikistan 33‰.

Niska **opšta stopa fertiliteta** (manja od 50‰) doprinosi negativnom trendu prirodnog kretanja stanovništva. Poslednjih pet godina, opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva okruga Zaječar je u rasponu od 35,1‰ (2016.godine) do 30,1‰ godine 2020. (Tabela 10).

Opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva **opštine Zaječar** je u konstantnom kolebanju sa trendom smanjenja u posmatranom petogodišnjem period. Vrednost stopa se kreće u rasponu od 32‰ (2019.godine) do 27,8‰ godine 2020. (Tabela 10).

U posmatranom petogodišnjem periodu, opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva **opštine Boljevac** je u konstantnom kolebanju. Najveću opštu stopu fertiliteta ženskog stanovništva imaju 2019.godine (36,7‰), a najmanju 2018.godine sa stopom od 20,5‰ (Tabela 10).

U period od 2016. do 2020.godine, opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva **opštine Knjaževac** je sa vrednostima stope koja su u neprestanom kolebanju, i to od 45,2‰ (2016.godine) do 32,5‰ godine 2018. (Tabela 10).

1.1.4. Smrtnost stanovništva (mortalitet)

Stopa opšteg mortaliteta preko 12‰ karakteriše *visok mortalitet*, a ukoliko vrednosti prelaze granicu od 15‰ kategorišu se kao *vrlo visoke* stope.

U period od 2016. do 2020.godine, **opšte stope mortaliteta stanovništva** okruga Zaječar su *vrlo visoke*, sa konstantnim kolebanjem. Na 1000 stanovnika su umrle od 19 osoba do 23 osobe (Tabela 11).

Tabela 11. Opšta stopa mortaliteta stanovništva Zaječarskog okruga u periodu od 2016. do 2020.godine, po opštinama

Opština/ Okrug	Pokazatelji	godine				
		2016	2017	2018	2019	2020
Boljevac	br. umrlih	261	241	253	263	260
	stopa	22,2	20,5	22,3	23,6	23,7
Zaječar	br. umrlih	991	1046	1028	1042	1147
	stopa	17,7	18,7	18,9	19,5	21,8
Knjaževac	br. umrlih	629	650	576	610	634
	stopa	21,8	22,5	20,6	22,2	23,5
Okrug Zaječar	br. umrlih	1881	1937	1857	1915	2041
	stopa	19,5	20,4	19,8	20,8	22,5

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije); DEM 2 za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020.godinu (RZS Srbije)

Opšte stope mortaliteta stanovništva **opštine Zaječar** su vrlo visoke, sa tendencijom blagog porasta. Na 1000 stanovnika su umrle od 17 do 22 osobe. Stope su neznatno manje u odnosu na okrug Zaječar i odgovara opštem mortalitetu na području regiona i u socijalno-ekonomski razvijenim sredinama (Tabela 11).

U posmatranom period, opšte stope mortaliteta stanovništva **opštine Boljevac** su vrlo visoke, sa tendencijom kolebanja vrednosti stopa. Na 1000 stanovnika su umrle od 20 do 24 osobe. Stope su neznatno veće u odnosu na okrug Zaječar i odgovara opštem mortalitetu na području regiona i u socijalno-ekonomski razvijenim sredinama (Tabela 11).

U poslednjih pet godina, stope opšte mortaliteta stanovništva **opštine Knjaževac** su vrlo visoke, sa oscilacijama vrednosti stopa. Na 1000 stanovnika su umrle od 20 do 25 osoba. Stope su neznatno veće u odnosu na okrug Zaječar i odgovara opštem mortalitetu na području regiona i u socijalno-ekonomski razvijenim sredinama (Tabela 11).

Opšta stopa smrtnosti u Srbiji iznosila je 2014. godine 14,2‰. U poređenju sa bivšim jugoslovenskim republikama, opšta stopa je najviša u Srbiji, a slede Hrvatska (12,0‰), Crna Gora (9,7‰), Makedonija (9,5‰), Slovenija (9,2‰) i Bosna i Hercegovina (9,1‰). Od zemalja u neposrednom okruženju u najpovoljnijem položaju po visini opšte stope mortaliteta je Albanija (7,1‰), a u najlošijem Bugarska (15,1‰). Prema podacima za 2014. godinu Bugarska ima najvišu stopu smrtnosti u Evropi, a slede Ukrajina (14,6‰) i Letonija (14,3‰).

Razlog relativno velikog broja smrtnih slučajeva u Srbiji je, pre svega, nepovoljna starosna struktura, odnosno intenzivno starenje populacije u proteklim decenijama. Prema popisnim podacima iz 2011. godine, prosečna starost stanovništva Srbije iznosila je 42,2 godine, a indeks starenja 1,25. Značajno nepovoljnija opšta stopa smrtnosti je na prostoru okruga Zaječar, što korespondira sa najdubljom demografskom starošću u kojoj se nalazi stanovništvo svih opština okruga. Prosečna starost stanovništva po podacima popisa stanovništva 2011.godine, na prostoru opštine Zaječar je 45,5 godina, opštine Knjaževac 48,6 godina, a opštine Boljevac 46,9 godina. Takođe, indeks starenja je veoma visok i na prostoru okruga Zaječar je veći od 2,1, a na nivou pojedinačnih opština okruga je do 2 u opštini Zaječar, od 2,2 do 2,4 u opštini Boljevac i 2,6 u opštini Knjaževac.

Tabela 12. Očekivano trajanje života na rođenju stanovništva Zaječarskog okruga u period od 2016. do 2020. godine, po polu i po opštinama

Opština/ Okrug	pol	godine				
		2016	2017	2018	2019	2020
Boljevac	Ukupno	73,48	73,7	73,7	74,2	73,3
	Muško	70,44	70,9	71,5	72,2	71,3
	Žensko	76,99	76,5	75,8	76,1	75,2
Zaječar	Ukupno	74,88	74,9	74,9	74,6	73,9
	Muško	72,43	72,2	72,6	72,2	71,1
	Žensko	77,38	77,6	77,2	77	76,6
Knjaževac	Ukupno	74,72	75,15	75,9	76	75,8
	Muško	72,02	72,1	73,2	73,7	73,3
	Žensko	77,63	78,2	78,5	78,2	78,2
Okrug Zaječar	Ukupno	74,93	74,95	74,8	75	73,5
	Muško	72,22	72,3	72,9	72,3	70,1
	Žensko	77,81	77,6	76,7	77,7	76,8

Izvor: Zdravstveno-statistički godišnjak Republike Srbije za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020.godinu (Institut za javno zdravlje Srbije).

Očekivano trajanje života na rođenju je jedan od najboljih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva. Na teritoriji okruga Zaječar, u periodu od 2016. do 2020. godine, očekivano trajanje života je prosečno oko 74 godine. Očekivano trajanje života žena je prosečno za četiri do sedam godina duže u odnosu na muškarce (Tabela 12).

Na teritoriji **opštine Zaječar**, u periodu od 2016. do 2020. godine, očekivano trajanje života na rođenju je prosečno oko 75 godina. U odnosu na Zaječarski okrug ne postoji značajno odstupanje. Očekivano trajanje života žena je prosečno za pet godina duže u odnosu na muškarce (Tabela 12).

U posmatranom period, na teritoriji **opštine Knjaževac**, očekivano trajanje života na rođenju je prosečno od 75 do 76 godina. U odnosu na Zaječarski okrug ne postoji značajno odstupanje, ali je neznatno duže. Očekivano trajanje života žena je prosečno za četiri do šest godina duže u odnosu na muškarce (Tabela 12).

Opština Boljevac, u periodu od 2016 do 2020. godine, ima očekivano trajanje života na rođenju oko 74 godine. U odnosu na Zaječarski okrug ne postoji značajno odstupanje, ali je neznatno kraće. Očekivano trajanje života žena je prosečno za šest do sedam godina duže u odnosu na muškarce (Tabela 12).

Prema podacima za 2010-2012 očekivano trajanje života u Srbiji iznosi 72,3 godine za muško i 77,3 godine za žensko stanovništvo. Prema podacima za 2012. godine među državama Evrope najviši nivo očekivanog trajanja života kod muškaraca zabeležen je na Islandu (81,6 godina), a najmanji u Ukrajini (66,1 godina). Žene najduže žive u Španiji (85,4 godine), a najkraće u Moldaviji (74,9 godina).

Vrednost očekivanog trajanja života na rođenju zavisi i od ekonomskog i društvenog razvoja zemlje. Tako da je 2013.godine očekivano trajanje života na rođenju u Japanu 80 godina za muškarce i 87 godina za žene. Sa druge strane je Čad, sa 51 godinom za muškarce i 53 godine za žene.

Među pokazateljima zdravstvenog stanja, **mortalitet odojčadi** je najpoznatiji, široko prihvaćen i za mnoge zemlje sveta, još uvek vrlo osetljiv indikator zdravlja, ne samo odojčadi, već i celokupne populacije. On odražava i nivo zdravlja majke, nivo antenatalne i postnatalne zaštite majke i deteta, politiku planiranja porodice, higijenske prilike i uopšte, nivo socijalno-ekonomskog razvoja društva. Pored toga, stopa smrtnosti odojčadi je koristan indikator u proceni dostupnosti, korišćenja i efektivnosti zdravstvene zaštite, a time i organizacije i kvaliteta rada zdravstvene službe.

U okviru smrtnosti po starosti, posebna pažnja se posvećuje smrtnosti u prvoj godini života. Smrtnost odojčadi je dugo bio pokazatelj socio-ekonomskih uslova u kojima živi neka populacija, a i sada je u velikoj meri njen nivo pod uticajem opšte razvijenosti nekog područja. Generalno se može reći da je smrtnost dece u prvoj godini života visoka u nerazvijenim zemljama, a niska u razvijenim, gde je usled boljeg životnog standarda i kontrole egzogenih noksi postala indikator, prvenstveno, perinatalne zaštite.

Stope mortaliteta odojčadi se smatraju *vrlo visokim* ukoliko je njihova vrednost veća od 30‰, a *vrlo niske stope* su ispod 18‰.

Struktura umiranja odojčadi prema starosti je najbolji pokazatelj intenziteta i frekvencije dejstava egzogenih i endogenih faktora kao uzroka smrti. U okviru mortaliteta odojčadi posebno se prate:

- **neonatalna smrtnost** (smrtnost odojčadi u prirodu od rođenja do 28 dana života), koja se analizira kroz dva vremenska perioda: *rana neonatalna smrtnost* (od 0-6 dana) i *kasna neonatalna smrtnost* (od 7-27 dana života);
- **perinatalni mortalitet odojčadi** podrazumeva mrtvorodenost i ranu neonatalnu smrtnost. Izražava se stopom na 1000 ukupno rođene dece u toku godine (živorođene i mrtvorodene dece).

Na rani neonatalni mortalitet deluju, skoro isključivo, endogeni faktori, nedonešenost i povrede pri porođaju, dok su česti uzroci umiranja odojčadi u postneonatalnom periodu faktori spoljne sredine (na koje se može značajnije uticati putem kvalitetne zdravstvene zaštite i zdravstvenog vaspitanja).

Stopa mortaliteta ili mrtvorodenosti je indeks kasne fetalne smrti (posle 28 nedelja trudnoće) i predstavlja broj mrtvorodjenih na 1000 ukupno rođene dece. Na visinu stope mortaliteta utiču brojni faktori: nepovoljna telesna građa majke, pol deteta (više je mrtvorodene muške dece), pušenje majke, određene bolesti, trovanje teškim metalima, kao i efikasnost kontrole toka trudnoće i obuhvat stručnom pomoći pri porođaju.

Perinatalni mortalitet odojčadi podrazumeva mrtvorodenost i ranu neonatalnu smrtnost. Izražava se stopom na 1000 ukupno rođene dece u toku godine (živorođene i mrtvorodene).

Tabela 13. Stope mortinataliteta, mortaliteta odojčadi, ranog neonatalnog mortaliteta, kasnog neonatalnog mortaliteta i perinatalnog mortaliteta na području Zaječarskog okruga i opštine Zaječar u periodu od 2016. do 2020. godine

Parametri		godine				
		2016	2017	2018	2019	2020
okrug Zaječar	Broj ukupno rođene dece	641	569	509	597	503
	Broj živorođenih	631	565	507	591	498
	Broj mrtvorodenih	10	4	2	6	5
	Stopa mortinataliteta	15,6	7	3,9	10,1	9,9
	Broj umrle odojčadi	2	1	6	2	9
	Stopa mortaliteta odojčadi	3,2	1,8	11,8	3,4	18,1
	Broj umrle odojčadi 0-6 dana	1	0	3	2	5
	Stopa ranog neonatalnog mortaliteta	1,6	0	5,9	3,4	10
	Stopa perinatalnog mortaliteta	17,2	7	9,8	13,4	19,9
	Broj umrle odojčadi 7-28 dana	0	0	1	0	3
	Stopa kasnog neonatalnog mortaliteta	0	0	8,3	0	6
Opština Zaječar	Broj ukupno rođene dece	344	324	310	331	279
	Broj živorođenih	340	321	309	327	278
	Broj mrtvorodenih	4	3	1	4	1
	Stopa mortinataliteta	11,6	9,3	3,2	12,1	3,6
	Broj umrle odojčadi	1	0	4	2	7
	Stopa mortaliteta odojčadi	2,9	0	12,9	6,1	25,2
	Broj umrle odojčadi 0-6 dana	1	0	2	2	4
	Stopa ranog neonatalnog mortaliteta	2,9	0	6,5	6,1	14,4
	Stopa perinatalnog mortaliteta	14,5	9,3	9,7	18,3	17,9
	Broj umrle odojčadi 7-28 dana	0	0	1	0	2
	Stopa kasnog neonatalnog mortaliteta	0	0	9,7	0	7,2

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije; DEM 1 i DEM 2 za 2016, 2017, 2018, 2019.. i 2020. godinu (RZS Srbije)

Stopa mortinataliteta, na području Zaječarskog okruga, je u konstantnom kolebanju. U opštini Zaječar je za posmatrani period bilo 13 mrtvorodenih (Tabela 13).

U poslednjih pet godina, na teritoriji Zaječarskog okruga, **stopa mortaliteta odojčadi** je sa oscilacijama vrednosti stopa, koje su *vrlo niske*. U opštini Zaječar je za pet godina umrlo 14 odojčeta. Stopa mortaliteta odojčadi je *vrlo niska*, sa oscilacijom stopa od 2,9‰ do 25,2‰, a 2017.godine nije bilo umrle odojčadi u opštini Zaječar. Ovakav nivo stopa je samo odraz „igre malih brojeva“ (Tabela 13).

Na području Zaječarskog okruga, **stopa ranog neonatalnog mortaliteta** je u stalnom kolebanju i nije bilo rane neonatalne smrtnosti 2017.godine, a ukupno je umrlo 11 odojčadi (od 0 do 6 dana) u posmatranom periodu. Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, 9 odojčadi u period od 0 do 6 dana je umrlo u opštini Zaječar (Tabela 13).

Stopa perinatalnog mortaliteta, na području Zaječarskog okruga, je u kolebanju. Stopa se smanjuje sve do 2017.godine kada započinje porast stope. Ovakav trend stopa je zabeležen i u opštini Zaječar (Tabela 13).

Na području Zaječarskog okruga je bilo **kasne neonatalne smrtnosti**, odnosno odojčadi od 7-28 dana, i to samo 2018.godine (jedno odojče sa stopom od 8,3‰) i 2020.godine (jedno odojče sa

stopom od 8‰). Stopa kasne neonatalne smrtnosti u opštini Zaječar je 9,7‰, odnosno 1 odojče od 7-28 dana je umrlo (2018.godine), a 2 odojčeta 2020.godine sa stopom od 7,2‰ (Tabela 13).

Tabela 14. Stope mortinataliteta, mortaliteta odojčadi, ranog neonatalnog mortaliteta, kasnog neonatalnog mortaliteta i perinatalnog mortaliteta na području Zaječarskog okruga i opštine Boljevac u periodu od 2016. do 2020. godine

Parametri		godine				
		2016	2017	2018	2019	2020
okrug Zaječar	Broj ukupno rođene dece	641	569	509	597	503
	Broj živorođenih	631	565	507	591	498
	Broj mrtvorodenih	10	4	2	6	5
	Stopa mortinataliteta	15,6	7	3,9	10,1	9,9
	Broj umrle odojčadi	2	1	6	2	9
	Stopa mortaliteta odojčadi	3,2	1,8	11,8	3,4	18,1
	Broj umrle odojčadi 0-6 dana	1	0	3	2	5
	Stopa ranog neonatalnog mortaliteta	1,6	0	5,9	3,4	10
	Stopa perinatalnog mortaliteta	17,2	7	9,8	13,4	19,9
	Broj umrle odojčadi 7-28 dana	0	0	1	0	3
	Stopa kasnog neonatalnog mortaliteta	0	0	8,3	0	6
Opština Boljevac	Broj ukupno rođene dece	63	67	41	73	50
	Broj živorođenih	63	67	41	72	50
	Broj mrtvorodenih	0	0	0	1	0
	Stopa mortinataliteta	0	0	0	13,7	0
	Broj umrle odojčadi	0	0	0	0	1
	Stopa mortaliteta odojčadi	0	0	0	0	20
	Broj umrle odojčadi 0-6 dana	0	0	0	0	1
	Stopa ranog neonatalnog mortaliteta	0	0	0	0	20
	Stopa perinatalnog mortaliteta	0	0	0	13,7	20
	Broj umrle odojčadi 7-28 dana	0	0	0	0	0
	Stopa kasnog neonatalnog mortaliteta	0	0	0	0	0

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije; DEM 1 i DEM 2 za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije)

Stopa mortinataliteta, na području Zaječarskog okruga, je u konstantnom kolebanju. U opštini Boljevac je za posmatrani period bilo 1 mrtvorodenje (Tabela 14).

U poslednjih pet godina, na teritoriji Zaječarskog okruga, **stopa mortaliteta odojčadi** je sa oscilacijama vrednosti stopa, koje su *vrlo niske*. U opštini Boljevac je za pet godina umrlo 1 odojče 2019.godine. Stopa mortaliteta odojčadi je *vrlo niska*, sa stopom od 13,7‰ (Tabela 14).

Na području Zaječarskog okruga, **stopa ranog neonatalnog mortaliteta** je u stalnom kolebanju i nije bilo rane neonatalne smrtnosti 2017.godine, a ukupno je umrlo 11 odojčadi (od 0 do 6 dana) u posmatranom periodu. Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, umrlo je jedno odojče u period od 0 do 6 dana u opštini Boljevac 2020.godine (Tabela 14).

Stopa perinatalnog mortaliteta, na području Zaječarskog okruga, je u kolebanju. Stopa se smanjuje sve do 2017.godine kada započinje porast stope. U opštini Boljevac je jedino 2019. i 2020.godine bilo perinatalne smrtnosti (Tabela 14).

Na području Zaječarskog okruga je bilo kasne neonatalne smrtnosti, odnosno odojčadi od 7-28 dana, i to samo 2018.godine (jedno odojče sa stopom od 8,3‰) i 2020.godine (jedno odojče sa stopom od 8‰). U opštini Boljevac nije umrlo ni jedno odojče od 7-28 dana (Tabela 14).

Tabela 16. Stope mortinataliteta, mortaliteta odojčadi, ranog neonatalnog mortaliteta, kasnog neonatalnog mortaliteta i perinatalnog mortaliteta na području Zaječarskog okruga i opštine Knjaževac u periodu od 2016. do 2020. godine

Parametri		godine				
		2016	2017	2018	2019	2020
okrug Zaječar	Broj ukupno rođene dece	641	569	509	597	503
	Broj živorođenih	631	565	507	591	498
	Broj mrtvorodenih	10	4	2	6	5
	Stopa mortinataliteta	15,6	7	3,9	10,1	9,9
	Broj umrle odojčadi	2	1	6	2	9
	Stopa mortaliteta odojčadi	3,2	1,8	11,8	3,4	18,1
	Broj umrle odojčadi 0-6 dana	1	0	3	2	5
	Stopa ranog neonatalnog mortaliteta	1,6	0	5,9	3,4	10
	Stopa perinatalnog mortaliteta	17,2	7	9,8	13,4	19,9
	Broj umrle odojčadi 7-28 dana	0	0	1	0	3
	Stopa kasnog neonatalnog mortaliteta	0	0	8,3	0	6
Opština Knjaževac	Broj ukupno rođene dece	234	178	158	193	174
	Broj živorođenih	228	177	157	192	170
	Broj mrtvorodenih	6	1	1	1	4
	Stopa mortinataliteta	25,6	5,6	6,3	5,2	23
	Broj umrle odojčadi	1	1	2	0	1
	Stopa mortaliteta odojčadi	4,4	5,6	12,7	0	5,9
	Broj umrle odojčadi 0-6 dana	0	0	1	0	0
	Stopa ranog neonatalnog mortaliteta	0	0	6,4	0	0
	Stopa perinatalnog mortaliteta	25,6	5,6	12,7	5,2	23
	Broj umrle odojčadi 7-28 dana	0	0	0	0	1
	Stopa kasnog neonatalnog mortaliteta	0	0	0	0	5,9

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije; DEM 1 i DEM 2 za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije)

Stopa mortinataliteta, na području Zaječarskog okruga, je u konstantnom kolebanju. U opštini Knjaževac je za posmatrani period bilo 13 mrtvorodenih (Tabela 16).

U poslednjih pet godina, na teritoriji Zaječarskog okruga, **stopa mortaliteta odojčadi** je sa oscilacijama vrednosti stopa, koje su *vrlo niske*. U opštini Knjaževac je za pet godina umrlo 5 odojčeta. Stopa mortaliteta odojčadi je *vrlo niska*, sa oscilacijom stopa od 4,4‰ do 12,7‰, a 2019.godine nije bilo umrle odojčadi u opštini Knjaževac. Ovakav nivo stopa je samo odraz „igre malih brojeva“ (Tabela 16).

Na području Zaječarskog okruga, **stopa ranog neonatalnog mortaliteta** je u stalnom kolebanju i nije bilo rane neonatalne smrtnosti 2017.godine, a ukupno je umrlo 11 odojčadi (od 0 do 6 dana) u posmatranom periodu. Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, 1 odojče u period od 0 do 6 dana je umrlo u opštini Knjaževac i bilo je rane neonatalne smrtnosti 2018.godine sa stopom 6,4‰ (Tabela 16).

Stopa perinatalnog mortaliteta, na području Zaječarskog okruga, je u kolebanju. Stopa se smanjuje sve do 2017.godine kada započinje porast stope. U posmatranom petogodišnjem periodu, u opštini Knjaževac je zabeleženo konstantno kolebanje vrednosti stope (Tabela 16).

Na području Zaječarskog okruga je bilo **kasne neonatalne smrtnosti**, odnosno odojčadi od 7-28 dana, i to samo 2018.godine (jedno odojče sa stopom od 8,3‰) i 2020.godine (jedno odojče sa stopom od 8‰). U opštini Knjaževac je bila kasna neonatalna smrtnost 2020.godine, i to 1 odojče sa stopom od 5,9‰ (Tabela 16).

U poslednjih pet godina, na teritoriji Zaječarskog okruga, **stopa mortaliteta odojčadi** je sa oscilacijama vrednosti stopa, koje su *vrlo niske*. Za pet godina na prostoru okruga Zaječar umrlo je 20 odojčeta. Stopa mortaliteta odojčadi je *vrlo niska*, sa stopa od 1,8‰ 2017.godine do 18,1‰ 2020.godine. Ovakav nivo stopa je samo odraz „igre malih brojeva“ (Tabela 13,14,16).

U razvijenim zemljama stopa mortaliteta odojčadi je manja od 5‰, a dominira smrtnost nastala u prvih šest dana života. Stopa smrtnosti odojčadi 2014. godine u Evropskoj uniji bila je samo 3,7‰. Još nižu stopu imale su Finska 2,2‰ i Slovenija 1,8‰, ali je zato stopa mortaliteta odojčadi u Turskoj 11,1‰ i čak 70,2 promila 2013.godine u Avganistanu i 88,5‰ u Čadu. Za samo tri godine, 2017.godine, stopa smrtnosti odojčadi u Evropskoj uniji je 3,6‰, a u Srbiji 4,7‰. Najmanju stopu imaju Kipar i Crna Gora (1,3‰), a najveću Azerbejdžan (11,8‰), Gruzija (9,6‰), kao i Turska i Severna Makedonija (9,2‰).

Na području Zaječarskog okruga, **stopa ranog neonatalnog mortaliteta** je u stalnom kolebanju i nije bilo rane neonatalne smrtnosti samo 2017.godine, a ukupno je umrlo 11 odojčadi u posmatranom petogodišnjem periodu (Tabela 13,14,16).

Stopa rane neonatalne smrtnosti u Evropskom regionu 2012. bila je 3,2‰. Razvijene zemlje (Finska, Nemačka, Austrija) imaju niske stope (1-2‰), a nerazvijene visoke: Kazahstan, Kirgistan i do 15‰. Stopa rane neonatalne smrtnosti se godinama održava na niskom nivou u Nemačkoj.

Stopa perinatalnog mortaliteta, na području Zaječarskog okruga, smanjuje se do 2017.godine kada započinje porast stope (Tabela 13,14,16).

U 2012. godini stopa perinatalnog mortaliteta odojčadi u Austriji bila je 2,3‰, u Finskoj 2,6, u Evropskom regionu 7,4‰, a sa druge strane: u Kazahstanu 11,1‰, u Tadžikistanu 18,2‰.

Na području Zaječarskog okruga je bilo **kasne neonatalne smrtnosti**, odnosno odojčadi od 7-28 dana, i to samo 2018.godine (jedno odojče sa stopom od 8,3‰) i 2020.godine (jedno odojče sa stopom od 8‰). (Tabela 13,14,16).

Razvoj naučnih saznanja u oblasti medicine koja su dovela do unapređenja prevencije, dijagnostike i lečenja, produženje životnog veka, bolji socijalno-ekonomski uslovi i razvoj zdravstvene delatnosti, doveli su do značajnih promena u **strukturi mortaliteta**. Promene se ogledaju u smanjenju učešća zaraznih bolesti i većem udelu hroničnih masovnih nezaraznih oboljenja. Ovde treba naglasiti da je obolevanje, a posledično i smrtnost od AIDS-a u porastu. Takođe, novootkrivena respiratorna zarazna oboljenja sa visokom stopom letaliteta, kao i druga slična zarazna oboljenja treba da budu, svakako, u žiži interesovanja zdravstvene delatnosti. Za sada, ove bolesti nisu uzele značajnog udela u ukupnoj smrtnosti.

Tabela 17. Umrli prema uzrocima smrti u opštini Zaječar u period od 2016. do 2020.godine

Grupe bolesti prema MKБ-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	483	48,8	502	48	493	48	516	49,5	516	45
Tumori (C00-D48)	215	21,8	221	21,2	231	22,5	214	20,5	197	17,2
Covid-19 (U00-U89)									79	6,9
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	60	6,1	75	7,2	68	6,6	60	5,8	67	5,7
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	41	4,1	44	4,2	45	4,4	35	3,4	61	5,2
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	29	2,9	38	3,6	23	2,2	30	2,9	42	3,8
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	27	2,7	35	3,3	41	4	46	4,4	36	3,1
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	30	3	37	3,5	37	3,6	28	2,7	35	3,1
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	36	3,6	23	2,2	23	2,2	35	3,4	33	2,9
Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	24	2,4	21	2	22	2,1	29	2,8	29	2,5
Spoljašnji uzroci obolevanja i umiranja (V01- Y89)	33	3,3	38	3,6	26	2,5	30	2,9	24	2,2
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	4	0,4	3	0,3	3	0,3	4	0,4	11	1
Stanja u porođajnom periodu (P00-P96)	1	0,1	0	0	2	0,2	1	0,1	6	0,5
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	4	0,4	7	0,7	5	0,5	7	0,7	6	0,5
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	2	0,2	2	0,2	4	0,4	4	0,4	5	0,4
Urođene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q00-Q99)	2	0,2	0	0	3	0,3	1	0,1	0	0
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L90)	0	0	0	0	2	0,2	2	0,2	0	0
UKUPNO	991	100	1046	100	1028	100	1042	100	1147	100

IzvorDEM-2 za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020.godinu (RZS Srbije)

Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, najveći udeo u smrtnosti stanovništva opštine Zaječar ima grupa bolesti sistema krvotoka, sa udelom koji se kreće od 45% (2020.godine) do 49,5% (2019.godine). Tumori se nalaze na drugom mestu uzroka smrti, sa oko 20% ukupno umrlih. Na trećem mestu po učestalosti su bolesti žlezda sa unutrašnjim lečenjem, ishrane i metabolizma, sa udelom u ukupnom mortalitetu od 3,7% do 7,2%, izuzev 2020.godine, kada je Covid-19 treći po udelu u smrtnosti. Slede bolesti sa malim udelom u ukupnom mortalitetu, i to sa različitim rangom udela po godinama posmatranog perioda (Tabela 17).

Tabela 18. Umrli prema uzrocima smrti u opštini Boljevac u period od 2016. do 2020.godine

Grupe bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Bolesati sistema krvotoka (I00-I99)	155	59,4	144	59,8	152	60	171	65	153	58,8
Tumori (C00-D48)	38	14,5	40	16,6	30	12	46	17,5	30	11,5
Covid-19 (U00-U89)									19	7,3
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	13	5	15	6,2	20	7,9	17	6,5	11	4,2
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	6	2,3	7	2,9	9	3,5	5	1,9	9	3,5
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	10	3,8	11	4,6	11	4,3	6	2,3	7	2,7
Spoljašnji uzroci obolevanja i umiranja (V01- Y89)	12	4,6	8	3,3	10	3,9	2	0,8	6	2,3
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	6	2,3	5	2,1	7	2,8	2	0,8	5	1,9
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	10	3,8	5	2,1	3	1,2	7	2,7	5	1,9
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	2	0,8	3	1,2	5	2	1	0,4	4	1,5
Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	7	2,7	2	0,8	4	1,6	4	1,5	3	1,2
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	1	0,4	0	0	0	0	1	0,4	3	1,2
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	0	0	0	0	2	0,8	0	0	2	0,8
Stanja u porođajnom periodu (P00-P96)	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,4
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L90)	0	0	0	0	0	0	1	0,4	1	0,4
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,4
Trudnoća, rađanje i babinje (O00-O99)	0	0	1	0,4	0	0	0	0	0	0
Urođene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q00-Q99)	1	0,4	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	261	100	241	100	253	100	263	100	260	100

Izvor: DEM-2 za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020.godinu (RZS Srbije)

Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, najveći udeo u smrtnosti stanovništva opštine Boljevac ima grupa bolesti sistema krvotoka, sa udelom koji se kreće od 58,8% (2020.godine) do 65% (2019.godine). Tumori se nalaze na drugom mestu uzroka smrti, u rasponu udela od 12% (2018.godine) do 17,5% (2019.godine). Tokom 2020.godine, na trećem mestu po učestalosti je grupa bolesti COVID-19. Slede bolesti sa malim udelom u ukupnom mortalitetu, i to sa različitim rangom udela po godinama posmatranog perioda (Tabela 18).

Tabela 19. Umrli prema uzrocima smrti u opštini Knjaževac u period od 2016. do 2020.godine

Grupe bolesti prema МКБ-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	360	57,2	383	58,9	336	58,3	296	48,5	310	48,9
Tumori (C00-D48)	106	16,9	99	15,2	81	14	122	20	97	15,3
Covid-19 (U00-U89)									55	8,7
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	23	3,7	35	5,4	24	4,2	39	6,4	38	6
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	21	3,3	28	4,3	18	3,2	37	6,1	35	5,5
Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	21	3,3	18	2,8	20	3,5	25	4,1	26	4,1
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	26	4,1	30	4,6	22	3,8	31	5,1	23	3,6
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	12	1,9	15	2,3	22	3,8	14	2,3	16	2,5
Spoljašnji uzroci obolevanja i umiranja (V01- Y89)	19	3	17	2,6	20	3,5	16	2,6	9	1,4
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	18	2,9	5	0,8	12	2,1	7	1,1	9	1,4
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	14	2,2	9	1,4	10	1,7	17	2,8	8	1,3
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	3	0,5	6	0,9	6	1	5	0,8	3	0,5
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	3	0,5	2	0,3	3	0,5	0	0	2	0,3
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L90)	2	0,3	2	0,3	0	0	1	0,2	2	0,3
Stanja u porođajnom periodu (P00-P96)	1	0,2	0	0	1	0,2	0	0	1	0,2
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	0	0	0	0	1	0,2	0	0	0	
Urođene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q00-Q99)	0	0	1	0,2	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	629	100	650	100	576	100	610	100	634	100

Izvor: DEM-2 za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020.godinu (RZS Srbije)

Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, najveći udeo u smrtnosti stanovništva opštine Knjaževac ima grupa bolesti sistema krvotoka, sa udelom koji se kreće od 48,5% (2019.godine) do 58,9% (2017.godine). Tumori se nalaze na drugom mestu uzroka smrti, u rasponu udela od 14% (2018.godine) do 20% (2019.godine). Tokom 2020.godine, na trećem mestu po učestalosti je grupa bolesti COVID-19. Slede bolesti sa malim udelom u ukupnom mortalitetu, i to sa različitim rangom udela po godinama posmatranog perioda (Tabela 19).

Tabela 20. Umrli prema uzrocima smrti za okrug Zaječar u period od 2016. do 2020.godine

Grupe bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	998	53,1	1029	53,1	981	52,8	983	51,3	979	48
Tumori (C00-D48)	359	19,1	360	18,6	342	18,4	382	19,9	324	15,9
Covid-19 (U00-U89)									153	7,5
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	96	5,1	125	6,5	112	6	116	6,1	116	5,7
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	68	3,6	79	4,1	72	3,8	77	4	105	5,1
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	63	3,3	70	3,6	66	3,6	84	4,4	64	3,1
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	52	2,8	63	3,3	70	3,8	48	2,5	58	2,8
Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	52	2,8	41	2,1	46	2,5	58	3	58	2,8
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	53	2,8	48	2,5	42	2,3	39	2	56	2,7
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	52	2,8	35	1,8	38	2	53	2,8	45	2,3
Spoljašnji uzroci obolevanja i umiranja (V01- Y89)	64	3,4	63	3,3	56	3	48	2,5	39	1,9
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	8	0,4	9	0,5	9	0,5	10	0,5	17	0,8
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	7	0,4	9	0,5	10	0,5	7	0,4	10	0,5
Stanja u porođajnom periodu (P00-P96)	2	0,1	0	0	3	0,2	1	0,1	8	0,4
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	2	0,1	2	0,1	5	0,3	4	0,2	6	0,3
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L90)	2	0,1	2	0,1	2	0,1	4	0,2	3	0,2
Urođene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q)	3	0,2	1	0,1	3	0,2	1	0,1	0	0
Trudnoća, rađanje i babinje (O00-O99)	0	0	1	0,1	0	0	0	0	0	0
Bolesti oka i pripojaka oka (H00-H59)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H95)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	1881	100	1937	100	1857	100	1915	100	2041	100

Izvor: DEM-2 za 2015, 2016, 2017, 2018. i 2019.godinu (RZS Srbije)

Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, najveći udeo u smrtnosti stanovništva okruga Zaječar ima grupa bolesti sistema krvotoka, sa udelom koji se kreće od 53,1% (2016. i 2017.godine) do 48% (2020.godine). Tumori se nalaze na drugom mestu uzroka smrti, u rasponu udela od 15,9% (2020.godine) do 19,9% (2019.godine). Tokom 2020.godine, na trećem mestu po učestalosti je grupa bolesti COVID-19. Slede bolesti sa malim udelom u ukupnom mortalitetu, i to sa različitim rangom udela po godinama posmatranog perioda (Tabela 20).

1.1.5. Prirodni priraštaj

Jedna od determinanti dinamike stanovništva je i prirodni priraštaj, koji nastaje kao rezultat delovanja nataliteta i mortaliteta.

Tabela 21. Prirodni priraštaj u Zaječarskom okrugu i opštini Zaječar u period od 2016. do 2020.godine

Godina	Zaječarski okrug				Opština Zaječar			
	Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj		Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj	
			Broj	Stopa			Broj	Stopa
2016	631	1881	-1250	-12,9	340	991	-651	-11,6
2017	565	1937	-1372	-14,4	321	1046	-725	-13,1
2018	507	1857	-1350	-14,4	309	1028	-719	-13,2
2019	591	1915	-1324	-14,4	327	1042	-715	-13,4
2020	498	2041	-1543	-17,0	278	1147	-869	-16,5

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije)

Prirodni priraštaj u **opštini Zaječar** je sa negativnim predznakom, kao i na teritoriji Zaječarskog okruga, u periodu od 2016. do 2020.godine, ali sa vrednostima stopa koje su neznatno povoljnije u odnosu na okrug (Tabela 21).

Tabela 22. Prirodni priraštaj u Zaječarskom okrugu i opštini Boljevac u period od 2016. do 2020.godine

Godina	Zaječarski okrug				Opština Boljevac			
	Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj		Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj	
			Broj	Stopa			Broj	Stopa
2016	631	1881	-1250	-12,9	63	261	-198	-16,8
2017	565	1937	-1372	-14,4	67	241	-174	-15,1
2018	507	1857	-1350	-14,4	41	253	-212	-18,7
2019	591	1915	-1324	-14,4	72	263	-191	-17,1
2020	498	2041	-1543	-17,0	50	260	-210	-19,2

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije)

U **opštini Boljevac**, prirodni priraštaj je sa negativnim predznakom, kao i na teritoriji Zaječarskog okruga, u periodu od 2016. do 2020.godine, ali sa vrednostima stopa koje su nepovoljnije u odnosu na okrug (Tabela 22).

Tabela 23. Prirodni priraštaj u Zaječarskom okrugu i opštini Knjaževac u period od 2016. do 2020.godine

Godina	Zaječarski okrug				Opština Knjaževac			
	Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj		Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj	
			Broj	Stopa			Broj	Stopa
2016	631	1881	-1250	-12,9	228	629	-401	-13,9
2017	565	1937	-1372	-14,4	177	650	-473	-16,7
2018	507	1857	-1350	-14,4	157	576	-419	-15,0
2019	591	1915	-1324	-14,4	192	610	-418	-15,2
2020	498	2041	-1543	-17,0	170	634	-464	-17,2

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije)

U period od 2016. do 2020.godine, u **opštini Knjaževac** je prirodni priraštaj sa negativnim predznakom, kao i na teritoriji Zaječarskog okruga, ali sa vrednostima stopa koje su nepovoljnije u odnosu na okrug (Tabela 23).

1.1.6. Sklopljeni i razvedeni brakovi

Reprodukcija stanovništva se i dalje najčešće ostvaruje u okviru bračne zajednice, odnosno porodice. U Republici Srbiji oko 75% živorođene dece rađa se u bračnoj zajednici.

Tabela 24. Pokazatelji zaključivanja i razvoda brakova na teritoriji Zaječarskog okruga u periodu od 2016. do 2020. godine, po opštinama

Opština/ Okrug	Pokazatelji	godine				
		2016	2017	2018	2019	2020
Opština Boljevac	Broj zaključenih brakova	48	36	38	48	34
	Broj zaključenih brakova na 1000 stanovnika	4,1	3,1	3,3	4,3	3,1
	Broj razvedenih brakova	21	26	15	12	15
	Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika	1,8	2,2	1,3	1,1	1,4
	Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih br.	437,5	722,2	394,7	250	441,2
Opština Zaječar	Broj zaključenih brakova	245	243	225	223	135
	Broj zaključenih brakova na 1000 stanovnika	4,4	4,4	4,1	4,2	2,6
	Broj razvedenih brakova	148	150	120	91	98
	Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika	2,6	2,7	2,2	1,7	1,9
	Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih br.	604,1	617,3	533,3	408,1	725,9
Opština Knjaževac	Broj zaključenih brakova	99	88	100	84	59
	Broj zaključenih brakova na 1000 stanovnika	3,4	3,1	3,6	3,1	2,2
	Broj razvedenih brakova	45	33	46	36	26
	Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika	1,6	1,2	1,6	1,3	1
	Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih br.	454,5	375	460	428,6	440,7
Okrug Zaječar	Broj zaključenih brakova	392	367	363	355	228
	Broj zaključenih brakova na 1000 stanovnika	4,1	3,9	3,9	3,9	2,5
	Broj razvedenih brakova	214	209	181	139	139
	Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika	2,2	2,2	1,9	1,5	1,5
	Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih br.	545,9	569,5	498,6	391,5	609,6

Izvor: Osnovni pokazatelji o zaključenim i razvedenim brakovima 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020.godine (RZS Srbije); Procenjen broj stanovnika RZS za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije)

Broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika **opštine Zaječar**, u periodu od 2016. do 2020.godine, kreće se od 4,4‰ (2016. i 2017.godine) do 2,6‰ (2020.godine). Ovakve **stope nupcijaliteta** u opštini Zaječar su ujednačene sa stopama na nivou okruga Zaječar. U odnosu na Republiku Srbiju i Region Južne i Istočne Srbije, broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika opštine Zaječar je manji (Tabela 24).

Opština Boljevac, u periodu od 2016. do 2020.godine, ima broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika u stalnom kolebanju i kreće se od 3,1‰. (2017. i 2020.godine) do 4,3‰. (2019.godine). Ovakve **stope nupcijaliteta** u opštini Boljevac su manje u odnosu na stope na nivou okruga Zaječar (2017. i 2018.godine), veće 2019. i 2020.godine. U odnosu na Region Južne i Istočne Srbije, broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika opštine Boljevac je isti, a u odnosu na Republiku Srbiju je manji (Tabela 24).

U period od 2016. do 2020.godine, broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika **opštine Knjaževac**, kreće se od 3,1‰ (2017. i 2019.godine) do 3,6‰ (2018.godine). Ovakve **stope nupcijaliteta** u opštini Knjaževac su manje u odnosu na stope na nivou okruga Zaječar. U odnosu na Region Južne i Istočne Srbije, broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika opštine Knjaževac je manji, kao i u odnosu na Republiku Srbiju (Tabela 24).

Stopa divorcijaliteta, na prostoru okruga Zaječar je u stalnom kolebanju i sa rasponom vrednosti stopa od 2,2‰ (2016. i 2017.godine) do 1,5‰ (2019. i 2020.godine). U odnosu na broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika Republike Srbije i Regiona Južne i Istočne Srbije, razvodi su zastupljeniji na prostoru okruga Zaječar (Tabela 24).

Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika **opštine Zaječar** je u stalnom kolebanju u posmatranom periodu. Stopa divorcijaliteta je sa rasponom vrednosti stopa od 2,7‰ (2017.godine) do 1,7‰ (2019.godine). U odnosu na stope na prostoru okruga Zaječar, Regiona Južne i Istočne Srbije i Republike Srbije, razvodi su zastupljeniji u opštini Zaječar (Tabela 24).

U **opštini Boljevac**, broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika je u stalnom kolebanju u posmatranom periodu. Stopa divorcijaliteta je sa rasponom vrednosti stopa od 1,1‰ (2019.godine) do 2,2‰ (2017.godine). U odnosu na stope na prostoru okruga Zaječar, razvodi su manje zastupljeni u opštini Boljevac. U odnosu na Republiku Srbiju i Region Južne i Istočne Srbije su zastupljeniji (Tabela 24).

U periodu od 2016. do 2020.godine, broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika **opštine Knjaževac** je u stalnom kolebanju sa malim odstupanjima vrednosti. Stopa divorcijaliteta je sa rasponom vrednosti stopa od 1‰ (2020.godine) do 1,6‰ (2016. i 2018.godine). Taj nivo stopa je manji u odnosu na stope na prostoru okruga Zaječar, a ujednačen je sa stopama u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije (Tabela 24).

Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih brakova u Zaječarskom okrugu je u konstantnom kolebanju, sa rasponom stopa divorcijaliteta od 609,6‰ (2017.godine) do 363,6‰ (2015.godine). U posmatranom periodu je skoro svaki drugi brak razveden, a u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije svaki treći ili četvrti (Tabela 24).

U **opštini Zaječar** je broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih brakova u konstantnom kolebanju, sa rasponom stopa divorcijaliteta od 408,1‰ (2019.godine) do 725,9‰ (2020.godine). Tokom 2020. Godine, od četiri sklopljena braka tri su razvedena, a u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije svaki treći ili četvrti od ukupnog broja sklopljenih brakova (Tabela 24).

Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih brakova u opštini Boljevac je sa velikim odstupanjima u period od 2016. do 2020.godine. Vrednosti stopa divorcijaliteta se kreću od 250‰ (2019.godine) do 722,2‰ (2017.godine). Tokom 2020.godine je skoro svaki drugi ili treći brak razveden, a u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije svaki treći ili četvrti (Tabela 24).

Stopa divorcijaliteta (broj razvoda na 1000 zaključenih brakova) u opštini Knjaževac se stalno menja u posmatranom period, sa najmanjom stopom 2017.godine 375‰, a sa najvećom stopom 2018.godine (460‰). Tokom 2020.godine, skoro svaki drugi ili treći brak je razveden u opštini Knjaževac, a u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije svaki treći ili četvrti (Tabela 24).

1.2. Socijalno-ekonomski pokazatelji

Za organizaciju i funkcionisanje sistema zdravstvene zaštite, kao i za zdravstveno stanje stanovništva značajni su i socio-ekonomski pokazatelji.

Tabela 25. Ukupan broj zaposlenih i stopa zaposlenosti na teritoriji Zaječarskog okruga u periodu od 2016. do 2020. godine, po opštinama

Opština/ Okrug	Parametri	godine				
		2016	2017	2018	2019	2020
Boljevac	Broj zaposlenih	2621	2600	2318	2666	2264
	Stopa na 1000 stanovnika	222,86	224,91	204,09	239,1	206,8
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	360,18	365,79	334,44	394,3	332
Zaječar	Broj zaposlenih	13221	13177	11743	13199	11642
	Stopa na 1000 stanovnika	236,14	238,69	216,04	246,7	221,2
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65.g)	373,96	381,52	347,98	399,6	350,4
Knjaževac	Broj zaposlenih	6469	6693	6422	6803	6346
	Stopa na 1000 stanovnika	223,87	248,84	230,01	247,6	235
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	374,52	398,27	392,95	427,8	396,7
Okrug Zaječar	Broj zaposlenih	25787	25992	23939	22668	20252
	Stopa na 1000 stanovnika	231,48	237,08	222	246	223,6
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65.g)	374,73	387,23	365,61	407	361,4

Izvor: Podaci o registrovanoj zaposlenosti u Republici Srbiji (RZS Srbije); Procenjen broj stanovnika RZS za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije)

Stopa zaposlenosti na prostoru Zaječarskog okruga, je u konstantnom kolebanju. Stopa se kreće u rasponu od 222‰ (2018.godine) do 246‰ (2019.godine). U posmatranom petogodišnjem period, na prostoru okruga Zaječar na 1000 radno aktivnih stanovnika prosečno je 379,2 zaposlenih (Tabela 25).

Na prostoru **opštine Zaječar**, stopa zaposlenosti je u konstantnom kolebanju u periodu od 2016. do 2020.godine. Najmanja stopa zaposlenosti je 2018.godine (sa stopom 216‰), a najveća 2019.godine (246,7‰). Stoga je prosečna godišnja stopa zaposlenosti u posmatranom petogodišnjem periodu u opštini Zaječar ujednačena sa stopama u okrugu Zaječar, sa 231,8 zaposlenih na 1000 stanovnika, odnosno 232‰. U posmatranom petogodišnjem period, na prostoru opštine Zaječar na 1000 radno aktivnih stanovnika prosečno je 370,7 zaposlenih (Tabela 25).

U period od 2016. do 2020.godine, na prostoru **opštine Boljevac**, stopa zaposlenosti je u konstantnom kolebanju, sa vrednostima stopa od 204,1‰ (2018.godine) do 239,1‰ (2019.godine). Stoga je prosečna godišnja stopa zaposlenosti u posmatranom petogodišnjem periodu manja u opštini Boljevac u odnosu na okrug Zaječar, sa 219,6 zaposlenih na 1000 stanovnika, odnosno 232‰. U posmatranom petogodišnjem period, na prostoru opštine Boljevac na 1000 radno aktivnih stanovnika prosečno je 357,3 zaposlenih (Tabela 25).

Opština Knjaževac, u period od 2016. do 2020.godine, ima stope zaposlenosti koje su u konstantnom kolebanju. Najmanja stopa zaposlenosti je 2016.godine (sa stopom 223,9‰), a najveća 2017.godine (248,8‰). Stoga je prosečna godišnja stopa zaposlenosti u posmatranom petogodišnjem periodu neznatno veća u opštini Knjaževac u odnosu na stopu u okrugu Zaječar, sa 237,1 zaposlenih na 1000 stanovnika, odnosno 232‰. U posmatranom petogodišnjem period, na prostoru opštine Knjaževac na 1000 radno aktivnih stanovnika prosečno je 398 zaposlenih (Tabela 25).

Tabela 26. Ukupan broj nezaposlenih, udeo nezaposlenih žena i stope na 1000 radno aktivnih stanovnika na teritoriji Zaječarskog okruga u periodu od 2016. do 2020. godine, po opštinama

Opštine/ Okrug	Parametri	godine				
		2016	2017	2018	2019	2020
Boljevac	Broj nezaposlenih	1121	1034	892	897	892
	Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih (%)	48,8	50,3	53,8	54,3	55,4
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	154,05	145,47	128,7	132,7	130,8
Zaječar	Broj nezaposlenih	6867	6606	5367	4752	4370
	Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih (%)	51,83	52,4	52,6	52,8	53,2
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	194,24	191,27	159,04	143,9	131,5
Knjaževac	Broj nezaposlenih	3558	3278	2849	2712	2563
	Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih (%)	45,05	45,4	45,1	47	47,2
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	205,99	195,06	174,33	170,5	160,2
Okrug Zaječar	Broj nezaposlenih	11546	10918	9108	8361	7825
	Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih (%)	49,4	50,1	50,37	51,1	51,5
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	192,7	186,79	159,73	150,1	139,6

Izvor: Podaci o broju nezaposlenih stanovnika po polu (Nacionalna služba za zapošljavanje – Filijala Zaječar); Procenjen broj stanovnika RZS za 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu (RZS Srbije)

Prosečna godišnja stopa nezaposlenosti radnoaktivnog stanovništva okruga Zaječar, u periodu od 2016. do 2020.godine, je 165,8%. **Stopa nezaposlenosti** je u konstantnom smanjenju od 192,7‰ na 139,6 nezaposlenih na 1000 radno aktivnih stanovnika. Udeo ženskog nezaposlenog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih radno aktivnih stanovnika okruga Zaječar je u porastu, sa udelom oko 51% (Tabela 26).

Opština Zaječar ima prosečnu godišnju stopu nezaposlenosti radnoaktivnog stanovništva, u periodu od 2016. do 2020.godine, 164‰. Stopa nezaposlenosti je u konstantnom smanjenju od 194,2‰ (2016.godine) na 131,5 nezaposlenih na 1000 radno aktivna stanovnika. Dostignuti nivo stope nezaposlenosti je mneznatno manji u odnosu na stope na nivou Zaječarskog okruga. Udeo ženskog nezaposlenog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih radno aktivnih stanovnika opštine Zaječar se kreće ciklično, sa udelom većim od 50% (Tabela 26).

U period od 2016. do 2020.godine, **opština Knjaževac** ima prosečnu godišnju stopu nezaposlenosti radnoaktivnog stanovništva 181,2‰. Stopa nezaposlenosti je u konstantnom smanjenju od 206‰ na 160,2 nezaposlenih na 1000 radno aktivnih stanovnika. Dostignuti nivo stope nezaposlenosti je veći u odnosu na Zaječarski okrug u posmatranom periodu. Udeo ženskog nezaposlenog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih radno aktivnih stanovnika opštine Knjaževac se kreće ciklično, sa udelom oko 45% (Tabela 26).

U opštini Boljevac, prosečna godišnja stopa nezaposlenosti radnoaktivnog stanovništva, u periodu od 2016. do 2020.godine, je 138,3‰. Stopa nezaposlenosti je u konstantnom smanjenju od 154,1‰ na 130,8 nezaposlenih na 1000 radno aktivnih stanovnika. Dostignuti nivo stope nezaposlenosti je značajno manji u odnosu na Zaječarski okrug u posmatranom period i najmanji je u okrugu. Udeo ženskog nezaposlenog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih radno aktivnih stanovnika opštine Zaječar se kreće ciklično, sa udelom oko 50% (Tabela 26).

Naša zemlja je u vrhu liste evropskih zemalja prema **stopi nezaposlenosti**. Prema podacima Eurostata, u EU stopa nezaposlenosti u januaru 2014.godine je bila 10,8%, dakle u evrozoni bez posla je 26,23 miliona ljudi. Najviše nezaposlenih je u Grčkoj (28%) i Španiji (25,8%), dok bitno nižu stopu beleže Austrija (4,9%), Nemačka (5%) i Luksemburg (6,1%).

Tabela 27. Prosečne mesečne neto zarade u RSD po zaposlenom na teritoriji opština okruga Zaječar u period od 2016. do 2020. godine i indeks u odnosu na Republiku Srbiju i pojedine regione Republike Srbije

Opštine/ Okrug	Parametri	godine				
		2016	2017	2018	2019	2020
Boljevac	Prosečna neto zarada	34612	37365	43260	47070	50331
	Indeks u odnosu na RS	75,09	78,01	87,13	85,71	83,8
	Indeks u odnosu na Vojvodinu	77,53	80,85	91,86	90,58	88
	Indeks u odnosu na J i I Srbiju	86,62	90,25	98,03	97,53	95,2
	Indeks u odnosu na okrug Zaječar	93,28	95,85	103,47	102,39	100,2
Zaječar	Prosečna neto zarada	39662	41669	43695	48144	52912
	Indeks u odnosu na RS	86,04	87	88,01	87,66	88,1
	Indeks u odnosu na Vojvodinu	88,84	90,16	92,78	92,65	92,5
	Indeks u odnosu na J i I Srbiju	99,26	100,64	99,01	99,76	100,1
	Indeks u odnosu na okrug Zaječar	106,89	106,89	104,51	104,73	105,3
Knjaževac	Prosečna neto zarada	31879	33296	37490	41141	45303
	Indeks u odnosu na RS	69,16	69,52	75,51	74,91	75,4
	Indeks u odnosu na Vojvodinu	71,4	72,05	79,61	79,17	79,2
	Indeks u odnosu na J i I Srbiju	79,78	80,42	84,95	85,24	85,7
	Indeks u odnosu na okrug Zaječar	85,92	85,41	89,67	89,49	90,1

Izvor: Rezultati izveštaja "Prosečne zarade prema statističkim teritorijalnim jedinicama" (RZS Srbije)

U posmatranom petogodišnjem periodu, **prosečna mesečna neto zarada** po zaposlenom u opštini Boljevac je značajno manja u odnosu na Republiku Srbiju, Region Vojvodine, Region Južne i Istočne Srbije i Zaječarskog okruga, izuzev od 2018.godine kada je prosečna mesečna neto zarada neznatno veća u odnosu na okrug Zaječar. Zarada u opštini Boljevac je u kolebanju i kreće se u rasponu zarada od 34612 dinara (2016.godine) do 50331 dinar 2020.godine (Tabela 27).

Prosečna mesečna neto zarada po zaposlenom u opštini Zaječar, u posmatranom petogodišnjem periodu, je značajno manja u odnosu na Republiku Srbiju i Region Vojvodine, a u odnosu na Region Južne i Istočne Srbije je manja izuzev 2017. i 2020.godine. U odnosu na okrug Zaječar, prosečna mesečna zarada je veća u posmatranom petogodišnjem periodu. Zarada u opštini Zaječar je u kolebanju sa tendencijom porasta i kreće se u rasponu zarada od 39662 dinara (2016.godine) do 52912 dinara 2020.godine (Tabela 27).

U opštini Knjaževac je, u posmatranom petogodišnjem periodu, **prosečna mesečna neto zarada** po zaposlenom značajno manja u odnosu na Republiku Srbiju, Region Vojvodine, Region Južne i Istočne Srbije i Zaječarskog okruga. Zarada u opštini Knjaževac je u kolebanju sa tendencijom porasta i kreće od 31879 dinara (2016.godine) do 45303 dinara 2020.godine, što je najniža neto zarada na nivou okruga Zaječar u posmatranom period (Tabela 27).

2. OBOLEVANJE STANOVNIŠTVA (MORBIDITET)

Indikatori oboljevanja su grupa klasičnih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva. U našoj zemlji, zvanično registrovani morbiditet, čine podaci o broju i vrsti oboljenja, osnovnim demografskim karakteristikama osobe, dužini lečenja, vrsti terapije i ishodu, ali samo onog dela stanovništva koje se obrati zdravstvenoj ustanovi (bilo kog nivoa zdravstvene zaštite) radi pružanja usluga.

2.1. VANBOLNIČKI MORBIDITET

Podaci o morbiditetu registrovanom u primarnoj zdravstvenoj zaštiti rezultat su rutinske zdravstvene statistike: beleže se samo ona stanja koja su pacijenta, zbog subjektivnih smetnji, navela da zatraži pomoć zdravstvenih radnika. Veći broj evidentiranih dijagnoza ne mora, obavezno, da znači veći broj bolesnih u populaciji, već može biti posledica i učestalijeg korišćenja zdravstvene službe ili nepravilno evidentiranih hroničnih bolesti više puta godišnje.

Služba opšte medicine opštine Zaječar

U službi opšte medicine na području opštine Zaječar u periodu od 2016. do 2020. godine registrovano je od 40664 (2016.) do 26899 (2020.) oboljenja, stanja i povreda, tako da je stopa u 2020. godini iznosila 601,5‰.

Najzastupljenija grupa bolesti u ovom periodu jesu **kardiovaskularna oboljenja** (prosečno 17,9%). Stopa morbiditeta je u 2020. godini 117,9‰ na 1000 stanovnika starijih od 19 godina. Najčešća dijagnoza iz ove grupe je **povišen krvni pritisak** (prosečno 13,9% od svih dijagnoza) (Tabele 28 i 29).

Na drugom mestu po čestalosti su **bolesti sistema za disanje** sa učešćem u ukupnom morbiditetu od 27,4% u 2016. do 12,3% u 2020. godini (stopa u 2020.-74,1‰). Među njima dominira **povišen akutni bronhitis i bronhilitis** koji čini, prosečno, 6,4% svih dijagnoza u petogodišnjem periodu.

Treće mesto pripada bolestima **mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva**. Udeo ove grupe bolesti u ukupnom morbiditetu kretao se od 8,8% u 2016. -9,4% u 2020. Stopa morbiditeta za ovu grupu bolesti u poslednjoj godini praćenja iznosi 53,9‰. **Druga oboljenja leđa** je bila najzastupljenija dijagnoza ove grupe bolesti sa prosečnom zastupljenošću od prosečno 5,7% u analiziranom petogodišnjem periodu.

Bolesti mokraćno-polnog sistema čine 9,0% ukupnog morbiditeta u 2020. godini i nalaze se na četvrtom mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2020.godini je 70,5‰). Vodeća dijagnoza je **druge bolesti sistema za mokrenje**.

Simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi zauzimaju peto mesto sa stopom morbiditeta u 2020. godini od 43,4 na 1000 odraslih.

U periodu 2016-2020.godine na teritoriji opštine Zaječar vodećih pet dijagnoza su bile: **povišen krvni pritisak** (13,9% prosečno), **Covid 19-U07.1, U07.2, druga oboljenja leđa** (5,7% prosečno), **drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi** (prosečno 4,1%). Na petom mestu su **druge određene, neodređene i višestruke povrede**. (Tabela 29). Prvih pet dijagnoza 2020.godine čine 36,3% svih oboljenja evidentiranih u ovoj službi.

Tabela br. 28 Vodeće grupe bolesti u službi opšte medicine na području opštine Zaječar u periodu 2016-2020. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
IX Bolesti sistema krvotoka	7379	18,1	6625	17,5	7211	18,4	6260	16	5271	19,5
X Bolesti sistema za disanje	11122	27,4	9347	24,8	8891	22,7	9863	25,1	3314	12,3
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	3589	8,8	3478	9,2	3931	10	4301	11	2526	9,4
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	2824	6,9	2914	7,7	3403	8,7	3205	8,2	2411	9
XVIII Simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi	2010	4,9	2031	5,4	2369	6	2319	5,9	1943	7,2
XXII Šifre za posebne namene U04, U07	0	0	0	0	0	0	0	0	1775	6,6
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	1443	3,5	1876	5	2126	5,4	1862	4,7	1692	6,3
XI Bolesti sistema za varenje	1802	4,4	1882	5	1922	4,9	1956	5	1377	5,1
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	2892	7,1	2113	5,6	1704	4,3	1933	4,9	1175	4,4
V Duševni poremećaji	1842	4,5	1744	4,6	1574	4	1460	3,7	1119	4,2
Ostale grupe bolesti	5761	14,4	5744	15,2	6093	15,6	6081	95,5	4296	16
UKUPNO	40664	100	37754	100	39224	100	39240	100	26899	100

Tabela br. 29 Vodeće dijagnoze u službi opšte medicine na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2016-2020. Godine

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Povišen krvni pritisak (I10)	5615	13,8	4817	12,8	5802	14,8	4885	12,5	4199	15,6
Hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2)	0	0	0	0	0	0	0	0	1775	6,6
Druga oboljenja ledja (M40-M49, M53-M54)	2279	5,6	2060	5,5	2357	6,1	2251	5,7	1496	5,6
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	1512	3,7	1462	3,9	1740	4,4	1552	4	1168	4,3
Druge određene, neodređene i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	1020	2,5	1335	3,5	1415	3,6	1303	3,3	1118	4,2
Akutni bronhitis i bronhiolitis (J20-J21)	3439	8,5	3152	8,3	2126	5,4	2472	6,3	1002	3,7
Šećerna bolest (E10-E14)	2012	5	1568	4,1	1302	3,3	1482	3,8	916	3,4
Druge bolesti sistema za mokrenje (N25-N29, N31-N39)	692	1,7	787	2,1	1096	2,8	951	2,4	861	3,2
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	1051	2,6	1122	3	1139	2,9	1243	3,2	854	3,2
Zapaljenje nosa, sinusa i grkljana (J00-J01, J05-J06)	1213	3	1046	2,8	970	2,5	1129	2,9	833	3,1
Ostale dijagnoze bolesti	21811	53,6	20405	54	21277	54,2	21972	55,9	12677	47,1
UKUPNO	40644	100	37754	100	39224	100	39240	100	26899	100

Služba opšte medicine opštine Knjaževac

U službi opšte medicine opštine Knjaževac u period od 2016-2020. registrovano je od 26337 do 25501 oboljenja, stanja povreda, tako da je stopa u 2020. iznosila 1103/1000 stanovnika.

Najzastupljenija grupa bolesti u ovom period jesu **bolesti sistema krvotoka** (prosečno 27,6%). Stopa morbiditeta je u 2020. godini 265,1 na 1000 odraslih stanovnika. Najčešća dijagnoza iz ove grupe je **povišen krvni pritisak** (prosečno 23,3%) (Tabele 30 i 31).

Na drugom mestu po učestalosti su **bolesti za disanje** sa učešćem u ukupnom morbiditetu od 18,1% u 2016. do 15,5% u 2020. godini (stopa u 2020. godini – 171,1/1000). Među njima dominira **akutno zapaljenje ždrela i krajnika** koje čini prosečno 9,5% svih dijagnoza u petogodišnjem periodu.

Treće mesto pripada grupi **simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi**. Stopa morbiditeta za ovu grupu bolesti u poslednjoj godina praćenja je 141/1000. **Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički ilaboratorijski nalazi** je najčešća dijagnoza ove grupe bolesti sa prosekom od 2,9% u posmatranom periodu.

Bolesti mišićno-koštanog sistema čine oko 7,6% ukupnog morbiditeta i na četvrtom su mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2020. godini je 104,2/1000). Vodeća dijagnoza u ovoj grupi bolesti je **druga oboljenja leđa**.

Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma čine oko 7,2% ukupnog morbiditeta i na petom su mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2020. godini je 72,2/1000). Vodeća dijagnoza u ovoj grupi bolesti je **šećerna bolest**.

Tabela br. 30 Vodeće grupe bolesti u službi opšte medicine na području opštine Knjaževac u periodu 2016-2020. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
IX Bolesti sistema krvotoka	7823	29,7	7239	27,8	7114	28,1	7595	28,2	6130	24
X Bolesti sistema za disanje	4778	18,1	5244	20,2	4493	17,8	4707	17,5	3955	15,5
XVIII Simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi	966	3,7	881	3,4	1007	4	1270	4,7	3259	12,8
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema	2384	9,1	2548	9,8	2293	9,1	2580	9,6	2409	9,4
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, israne i metabolizma	1971	7,5	1870	7,2	1928	7,6	1985	7,4	1670	6,5
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	1902	7,2	1996	7,7	2112	8,9	2101	7,8	1596	6,3
V Duševni poremećaji	966	3,7	987	3,8	1035	4,1	1012	3,8	1033	4,1
XI Bolesti sistema za varenje	998	3,8	1019	3,9	1025	4,1	1073	4	894	3,5
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	1014	3,9	938	3,6	1033	4,1	1036	3,8	867	3,4
VII Bolesti oka i pripojaka oka	777	2,9	652	2,5	730	2,9	766	2,8	766	3
Ostale grupe bolesti	2758	10,4	2641	10,1	2527	9,3	2812	10,4	2922	11,5
UKUPNO	26337	100	26015	100	25297	100	26937	100	25501	100

Tabela br. 31 Vodeće dijagnoze u službi opšte medicine na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2016-2020. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Povišen krvni pritisak (I10)	6523	24,8	5932	23,2	5875	23,2	6570	24,4	5288	20,7
Groznica nepoznatog porekla (R50)	93	0,4	107	0,4	147	0,6	150	0,6	2182	8,6
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	2657	10,1	2829	11,1	2351	9,3	2323	8,6	2142	8,4
Druga oboljenja ledja (M40-M49, M53-M54)	1273	4,8	1444	5,7	1243	4,9	1265	4,7	1242	4,9
Šećerna bolest (E10-E14)	1437	5,5	1379	5,4	1461	5,8	1492	5,5	1220	4,8
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	1173	4,5	1150	4,5	1064	4,2	1175	4,4	998	3,9
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	733	2,8	661	2,6	645	2,5	872	3,2	870	3,4
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	653	2,5	594	2,4	660	2,6	677	2,5	600	2,4
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	570	2,2	509	2	519	2,1	557	2,1	492	1,9
Zapaljenje dušnica, emfizem i druge obstruktivne bolesti pluća (J40-J44)	513	1,9	482	1,9	473	1,9	570	2,1	491	1,9
Ostale dijagnoze bolesti	10712	40,5	10928	40,8	10859	42,9	11286	41,9	9976	39,1
UKUPNO	26337	100	26015	100	25297	100	26937	100	25501	100

Služba opšte medicine opštine Boljevac

U službi opšte medicine na području opštine Boljevac u periodu od 2016. do 2020. godine registrovano je od 24480 do 20190 oboljenja, stanja i povreda, tako da je stopa u 2020. godini iznosila 2153,1‰.

Najzastupljenija grupa bolesti u ovom periodu jesu **bolesti sistema krvotoka** sa učešćem u ukupnom morbiditetu od 20,1% u 2016. godini 19,1% u 2020. godini (stopa u 2020.- 410,2‰). Među njima dominira **povišen krvni pritisak** koji čini, prosečno 13,5% svih dijagnoza u petogodišnjem periodu.

Na drugom mestu po zastupljenosti su **bolesti sistema za disanje** (prosečno 19,6%). Stopa morbiditeta je u 2020. godini je 373,5 na 1000 stanovnika starijih od 19 godina. Najčešća dijagnoza iz ove grupe je **akutno zapaljenje ždrela i krajnika** (prosečno 6,6% od svih dijagnoza) (Tabele 32 i 33).

Treće mesto pripada **simptomi, znaci i patološki, klinički i laboratorijski nalazi bolestima**. Udeo ove grupe bolesti u ukupnom morbiditetu kretao se od 7,5 u 2016.-9,7% u 2020. godini. Stopa morbiditeta za ovu grupu bolesti u poslednjoj godini praćenja iznosi 208,1‰. **Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi** je bila najzastupljenija dijagnoza ove grupe bolesti sa prosečnom zastupljenošću od 4,8% u analiziranom petogodišnjem periodu.

Bolesti mišićno-koštanog sistema čine prosečno 9,4% ukupnog morbiditeta i nalaze se na četvrtom mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2020. godini je 173,7‰).

Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma su na petom mestu sa zastupljenošću od 7,8% u 2020. Stopa morbiditeta za ovu grupu je u 2020. iznosila 168‰. Najčešća dijagnoza je **šećerna bolest** sa 4,8% u 2020.

U periodu 2016-2020. godine na teritoriji opštine Boljevac vodećih pet dijagnoza su bile: povišen krvni pritisak (13,5% prosečno), šećerna bolest (5,4% u proseku), druga oboljenja leđa, akutno zapaljenje ždrela i krajnika i drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi. (Tabela 33).

Tabela br. 32 Vodeće grupe bolesti u službi opšte medicine na području opštine Boljevac u periodu 2016-2020. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
IX Bolesti sistema krvotoka	4914	20,1	4135	18,8	4455	19,1	4454	18,6	3847	19,1
X Bolesti sistema za disanje	4772	19,5	4693	21,3	4356	18,7	5057	21,2	3502	17,3
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	1837	7,5	1755	6,9	1729	7,4	2010	8,4	1951	9,7
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	2377	9,7	2451	9,6	2270	9,7	2330	9,8	1629	8,1
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	1378	5,6	1158	5,3	1693	7,3	1739	7,3	1575	7,8
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	1906	7,8	1654	7,5	1837	7,9	1808	7,6	1543	7,6
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	1535	6,3	1615	7,2	1590	6,8	1610	6,7	1292	6,4
V Duševni poremećaji	1217	5	1043	4,6	991	4,2	1036	4,3	937	4,6
XI Bolesti sistema za varenje	1261	5,2	1237	5,6	1139	4,9	1140	4,8	887	4,4
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	637	2,6	658	2,9	715	3,1	391	1,6	576	2,9
Ostale grupe bolesti	2646	10,7	2384	10,3	2550	10,9	2313	9,7	2451	12,1
UKUPNO	24480	100	22783	100	23325	100	23888	100	20190	100

Tabela br. 33 Vodeće dijagnoze u službi opšte medicine na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2016-2020. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Povišen krvni pritisak (I10)	3485	14,2	2869	12,6	3025	13	3303	13,8	2813	14
Šećerna bolest (E10-E14)	1113	4,5	918	4	980	4,2	986	4,1	976	4,8
Druga oboljenja leđa (M40-M49)	1310	5,4	1332	5,8	1266	5,4	1301	5,4	965	4,8
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	1844	7,5	1550	6,8	1601	6,9	1669	7	957	4,7
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	1135	4,6	1073	4,7	1099	4,7	1283	5,4	930	4,6
Zapaljenja nosa, sinusa i grkljana (J00-J01,J05-J06)	1165	4,8	1178	5,2	787	3,4	1052	4,4	857	4,2
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	905	3,7	1006	4,4	1041	4,5	1043	4,4	844	4,2
Groznica nepoznatog porekla (R50)	383	1,6	339	1,5	322	1,4	391	1,6	701	3,5
Druge bolesti sistema za mokrenje (N25-N29,N31-N39)	651	2,7	551	2,4	911	3,9	535	2,2	545	2,7
Zapaljenje dušnica, emfizem i druge opstruktivne bolesti (J40-J44)	467	1,9	487	2,1	628	2,7	747	3,1	519	2,6
Ostale dijagnoze bolesti	12022	49,1	11480	50,5	11665	49,9	11578	48,6	10083	49,9
UKUPNO	24480	100	22783	100	23325	100	23888	100	20190	100

Služba opšte medicine Okruga Zaječar

U službama opšte medicine na području okruga Zaječar u periodu od 2016. do 2020. godine registrovano je od 91481 (2016.) do 72590 (2020.) oboljenja, stanja i povreda, tako da je stopa u 2020. godini iznosila 940,1‰.

Na prvom mestu u ovom periodu jesu **kardiovaskularna oboljenja** (prosečno 21,4%). Stopa morbiditeta je u 2020. godini je 197,5 na 1000 stanovnika starijih od 19 godina. Najčešća dijagnoza iz ove grupe je **povišen krvni pritisak** (prosečno 12,9% od svih dijagnoza) (Tabele 34 i 35).

Na drugom mestu po učestalosti su **bolesti sistema za disanje** sa učešćem u ukupnom morbiditetu od 22,6% u 2016. godini do 21% u 2020. godini (stopa u 2020.- 139,5‰). Među njima dominira **akutno zapaljenje ždrela i krajnika** koji čini, prosečno 8,2% svih dijagnoza u petogodišnjem periodu.

Treće mesto pripada grupi **simptomi, znaci i patološki, klinički i laboratorijski nalazi**. Udeo ove grupe bolesti u ukupnom morbiditetu kretao se od 5,3 u 2016. – 9,9% u 2020. godini. Stopa morbiditeta za ovu grupu bolesti u poslednjoj godini praćenja iznosi 92,6‰. **Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi** je bila najzastupljenija dijagnoza ove grupe bolesti sa prosečnom zastupljenošću od 3,9% u analiziranom petogodišnjem periodu.

Bolesti koštano-mišićnog sistema čine prosečno 9,5% ukupnog morbiditeta i nalaze se na četvrtom mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2020. godini je 85‰).

Bolesti polno-mokraćnog sistema zauzimaju peto mesto (7,2 u 2016.- 7,6% u 2020.) u strukturi morbiditeta registrovanog u službi opšte medicine okruga Zaječar u ispitivanom periodu.

U periodu 2016-2020. godine na teritoriji okruga Zaječar vodećih pet dijagnoza su bile: povišen krvni pritisak sa prosečno 12,9%, druga oboljenja leđa (5,4% u proseku), groznica nepoznatog porekla (1,7% prosečno), akutno zapaljenje ždrela i krajnika (8,2% u proseku) i šećerna bolest (4,5% u proseku) (Tabela 35).

Tabela br. 34 Vodeće grupe bolesti u službi opšte medicine na području Okruga Zaječar u periodu 2016-2020. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
IX Bolesti sistema krvotoka	20116	22,1	17699	20,4	18780	21,4	18309	20,3	15248	21
X Bolesti sistema za disanje	20672	22,6	19284	22,3	17740	20,2	19627	21,8	10771	14,8
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	4813	5,3	4667	5,4	5105	5,8	5599	6,2	7153	9,9
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	8350	9,1	8477	9,8	8434	9,6	9211	10,2	6564	9
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	6632	7,2	6564	7,6	7352	8,4	7114	7,9	5550	7,6
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	6241	6,8	5141	5,9	5325	6,1	5657	6,3	4420	6,1
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	3992	4,4	4431	5,1	4749	5,4	4508	5	3851	5,3
XI Bolesti sistema za varenje	4061	4,4	4138	4,8	4086	4,7	4169	4,6	3158	4,4
V Duševni poremećaji	4025	4,4	3774	4,4	3600	4,1	3508	3,9	3109	4,3
XXII Šifre za posebne namene U04, U07	0	0	0	0	0	0	0	0	2367	3,3
Ostale grupe bolesti	12579	13,7	12377	14,3	12675	14,3	12363	13,8	10399	14,3
UKUPNO	91481	100	86552	100	87846	100	90065	100	72590	100

Tabela br. 35 Vodeće dijagnoze u službi opšte medicine na teritoriji Okruga Zaječar u periodu 2016-2020. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Povišen krvni pritisak (I10)	15623	17,1	6188	7,1	6083	6,9	14768	16,4	12300	16,9
Druga oboljenja ledja (M40-M49, M53-M54)	4862	5,3	4836	5,6	4866	5,5	4817	5,3	3703	5,2
Groznica nepoznatog porekla (R50)	714	0,8	744	0,9	804	0,9	969	1,1	3438	4,7
Akutno zapaljenje ždrele i krajnika (J02-J03)	8592	9,4	7590	8,8	7917	9	8307	9,2	3375	4,6
Šećerna bolest (E10-E14)	4562	5	3865	4,5	3743	4,3	3960	4,4	3112	4,3
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički I laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	3380	3,7	3196	3,7	3484	4	3707	4,1	2968	4,1
Druge specifične, nespecifične I višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	2578	2,8	2935	3,4	3116	3,5	3023	3,4	2562	3,5
Hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2)	0	0	0	0	0	0	0	0	2376	3,3
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	2678	2,9	1718	2	2365	2,7	2974	3,3	2234	3,1
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01,J05-J06)	2705	3	2732	3,1	2221	2,5	2708	3	2086	2,9
Ostale dijagnoze bolesti	45787	50	52748	60,9	53247	60,7	44832	49,8	34436	47,4
UKUPNO	91481	100	86552	100	87846	100	90065	100	72590	100

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece opštine Zaječar

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Zaječar u petogodišnjem periodu kretao se od 11534 oboljenja u 2016. godini do 5044 u 2020. godini. Stopa oboljevanja u 2020. iznosi 2024,9/1000 dece predškolskog uzrasta.

Na prvom mestu su **respiratorne bolesti** (Tabela 36). Stopa oboljevanja od respiratornih bolesti iznosila je 1201,1/1000 u 2020. godini. Ova grupa bolesti čini u proseku 74,2 % ukupnog morbiditeta.

Sledi grupa **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** sa 13,3% morbiditeta ove službe u 2020. (stopa 269‰ u 2020. godini).

Bolesti kože i potkožnog tkiva su na trećem mestu (stopa morbiditeta u 2020. – 130,5‰).

Na četvrtom mestu su **povrede, trovanja, posledice delovanja spoljnih faktora** (stopa morbiditeta u 2020. je 71,8 na 1000 dece predškolskog uzrasta).

Na petom mestu u strukturi morbiditeta su **bolesti oka i pripojaka oka** sa stopom morbiditeta u 2020. godini od 66,2 na 1000 dece ovog uzrasta.

Tri od pet najučestalijih dijagnoza pripadaju grupi respiratornih oboljenja. Prve tri su: akutno zapaljenje ždrela i krajnika, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva i akutni bronhitis i bronchiolitis (Tabela 37). Ove tri dijagnoze čine 52,6% od ukupnog morbiditeta. Na četvrtom mestu je groznica nepoznatog porekla sa učešćem od 7,1%. Na petom mestu po učestalosti u 2020.godini su bolesti kože i potkožnog tkiva sa učešćem od 5,4%. Prvih pet dijagnoza u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Zaječar 2020. godine činile su 65,1% ukupnog morbiditeta

Tabela br.36 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Zaječar u periodu 2016-2020. Godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	9806	85,1	8676	80,1	9054	80	6618	66,3	2992	59,3
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	695	6,1	612	5,6	565	5	1171	11,7	670	13,3
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	216	1,9	263	2,4	326	2,9	418	4,2	325	6,4
XIX Povrede, trovanja posledice delovanja spoljnih faktora	84	0,7	122	1,1	119	1,1	206	2,1	179	3,5
VII Bolesti oka i pripojaka oka	119	1	123	1,1	130	1,1	228	2,3	165	3,3
XI Bolesti sistema za varenje	329	2,6	384	3,5	249	2,2	345	3,5	163	3,2
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	122	1,1	134	1,2	140	1,2	251	2,5	161	3,2
I Zarazne bolesti iparazitarne bolesti	65	0,7	296	2,7	520	4,6	347	3,5	160	3,2
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	93	0,8	163	1,4	167	1,5	226	2,3	100	2
XXII Šifre za posebne nameneU04, U07	0	0	0	0	0	0	0	0	50	1
Ostale grupe bolesti	5	0	98	0,9	48	0,4	172	1,6	79	1,6
UKUPNO	11534	100	10871	100	11318	100	9982	100	5044	100

Tabela br. 37 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2016-2020. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	6482	56,2	5787	53,6	6092	53,8	2839	28,4	1354	26,8
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01,J05-J06)	1511	13,1	968	8,9	821	7,3	1844	18,5	837	16,6
Akutni bronhitis i bronchiolitis (J20-J21)	1081	9,4	1186	10,9	1358	12	1362	13,6	462	9,2
Groznica nepoznatog porekla (R50)	530	4,6	374	3,4	231	2	350	3,5	359	7,1
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	184	1,6	149	1,3	237	2,1	346	3,4	272	5,4
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	0	0	170	1,5	242	2,1	732	7,3	263	5,2
Akutni laringitis i traheitis (J04)	650	5,6	617	5,6	629	5,6	330	3,3	208	4,1
Druge specifične i nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	84	0,7	122	1,1	117	1	206	2,1	179	3,5
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55,K58-K67)	278	2,4	230	2,1	159	1,4	243	2,4	116	2,3
Druge bolesti oka i pripojaka oka (H02-H06,...H55-H59)	0	0	0	0	0	0	0	0	82	1,6
Ostale dijagnoze bolesti	734	6,4	1268	11,6	1432	12,7	1730	17,5	912	18,2
UKUPNO	11534	100	10871	100	11318	100	9982	100	5044	100

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece opštine Knjaževac

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Knjaževac u petogodišnjem periodu kretao se od 6175 oboljenja u 2016. godini do 3697 u 2020. godini. Stopa oboljevanja u 2020. iznosi 2817,8/1000 dece predškolskog uzrasta.

Na prvom mestu su **respiratorne bolesti** (Tabela 38). Stopa oboljevanja od respiratornih bolesti iznosila je 2228,6/1000 u 2020. godini. Ova grupa bolesti čini 79% ukupnog morbiditeta u 2020.

Sledi grupa **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** (stopa morbiditeta u 2020. –143,3‰).

Na trećem mestu u petogodišnjem periodu je grupa **bolesti kože i potkožnog tkiva** sa najmanjim udelom od 2,6% u 2019. godini do najvećeg od 3,5% u 2017. godini.

Na četvrtom mestu u strukturi morbiditeta su **bolesti uva i mastoidnog nastavka** sa najmanjim udelom od 1,6% u 2018. godini do najvećeg od 2,4% u 2020 (stopa 66,3‰ u 2020. godini). Na petom mestu u strukturi morbiditeta su **bolesti sistema za varenje** koje čine od najmanjeg udela od 2,2% u 2020. godini do najvećeg od 3,1% u 2018. U 2020. godini stopa morbiditeta je 62,5‰.

Dve od pet najučestalijih dijagnoza pripadaju grupi respiratornih oboljenja. Prve tri su: akutno zapaljenje ždrela i krajnika, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva i bolesti kože i potkožnog tkiva. Na četvrtom mestu su drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi sa 2,5% udela u 2020. godini. Na petom mestu je groznica nepoznatog porekla (Tabela 39). Prvih pet dijagnoza u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Knjaževac u 2020. godini činile su 81,2% ukupnog morbiditeta.

Tabela br. 38 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Knjaževac u periodu 2016-2020. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	4539	73,5	5457	77,6	5512	78	4975	76,1	2924	79
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	187	3	363	5,2	315	4,5	456	7	188	5,1
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	189	3,1	247	3,5	229	3,2	171	2,6	122	3,3
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	128	2,1	118	1,7	110	1,6	114	1,7	87	2,4
XI Bolesti sistema za varenje	174	2,8	172	2,4	219	3,1	194	3	82	2,2
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	171	2,8	141	2	189	2,7	150	2,3	76	2,1
I Zarazne bolesti i parazitarne bolesti	418	6,8	114	1,6	165	2,3	254	3,9	63	1,7
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	104	1,7	148	2,1	113	1,6	49	0,7	43	1,2
VII Bolesti oka i pripojaka oka	126	2	133	1,9	103	1,5	66	1	26	0,7
VI Bolesti nervnog sistema	11	0,2	11	0,2	12	0,2	26	0,4	15	0,4
Ostale grupe bolesti	128	2	132	1,8	103	1,3	80	1,3	71	1,9
UKUPNO	6175	100	7036	100	7070	100	6535	100	3697	100

Tabela br. 39 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2016-2020. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	3153	51,9	3569	50,7	3986	56,4	3465	53	2234	60,4
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01,J05-J06)	697	11,5	1166	16,6	877	12,4	1028	15,7	503	13,6
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	153	2,5	200	2,8	168	2,4	121	1,9	95	2,6
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	110	1,8	230	3,3	194	2,7	195	3	92	2,5
Groznica nepoznatog porekla (R50)	21	0,3	49	0,7	62	0,9	224	3,4	79	2,1
Akutni bronhitis i bronchiolitis(J20-J21)	258	4,3	300	4,2	363	5,1	291	4,5	76	2,1
Bolesti srednjeg uva i bolesti mastoidnog nastavka (H65-H75)	102	1,7	93	1,3	82	1,2	83	1,3	53	1,4
Druge specifične i nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	91	1,5	92	1,3	101	1,4	74	1,1	50	1,4
Druge bolesti uva i mastoidnog nastavka (H60-H62,H92-H95)	26	0,4	21	0,3	27	0,4	30	0,5	34	0,9
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55,K58-K67)	110	1,8	110	1,5	130	1,8	112	1,7	32	0,9
Ostale dijagnoze bolesti	1454	22,3	1206	17,3	1080	15,3	912	13,9	449	12,1
UKUPNO	6175	100	7036	100	7070	100	6535	100	3697	100

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece opštine Boljevac

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Boljevac u petogodišnjem periodu kretao se od 2962 oboljenja u 2016. godini do 1493 u 2020. godini. Stopa oboljevanja u 2020. iznosi 3274,1/1000 dece predškolskog uzrasta.

Na prvom mestu su **respiratorne bolesti** (Tabela 40). U poslednjoj, 2020. godini, stopa obolevanja od respiratornih bolesti je bila 1879,4/1000 dece starosti 0-6 godina. Ova grupa bolesti čini 57,4% ukupnog morbiditeta.

Sledi grupa **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** sa 11,7% u 2016. – 14,4% u 2020. godini. morbiditeta ove službe (stopa – 471,5‰ u 2020. godini).

Na trećem mestu u strukturi morbiditeta su **bolesti kože i potkožnog tkiva** (stopa morbiditeta u 2020. – 210,5‰).

Na četvrtom mestu sa najmanjim učešćem od 3,6% u 2017. i najvećim od 7,5% u 2019. godini su **zarazne i parazitarne bolesti** sa udelom prosečno od 5,4% u posmatranom periodu (stopa u 2020. godini – 146,9‰).

Na petom mestu u strukturi morbiditeta su **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora** (stopa morbiditeta u 2020. – 87,7‰).

Tri od pet najučestalijih dijagnoza pripadaju grupi respiratornih oboljenja. Prve tri su: akutno zapaljenje ždrela i krajnika, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva i groznica nepoznatog porekla (Tabela 41). Ove dijagnoze čine blizu 55,2% ukupnog morbiditeta. Na četvrtom mestu po učestalosti u 2020. godini je akutno zapaljenje dušnica i krajnjih ogranaka dušnica, dok su bolesti kože i potkožnog tkiva na petom mestu.

Tabela br. 40 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Boljevac u periodu 2016-2020. Godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	1816	61,3	1754	63	1684	59,9	1783	55,1	857	57,4
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinčki i laboratorijski nalazi	348	11,7	292	10,5	380	13,5	669	20,7	215	14,4
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	136	4,6	149	5,4	146	5,2	115	3,6	96	6,4
I Zarazne i parazitarne bolesti	170	5,7	99	3,6	158	5,6	242	7,5	67	4,5
XIX Povrede, trovanja posledice delovanja spoljnih faktora	42	1,4	51	1,8	45	1,6	55	1,7	40	2,7
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	80	2,7	83	3	70	2,5	66	2	37	2,5
VII Bolesti oka i pripojaka oka	50	1,7	58	2,1	50	1,8	48	1,5	33	2,2
XI Bolesti sistema za varenje	89	3	82	2,9	50	1,8	55	1,7	33	2,2
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	88	3	98	3,5	104	3,7	107	3,3	31	2,1
XVII Urođene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti	30	0,5	25	0,9	18	0,6	25	0,8	19	1,3
Ostale grupe bolesti	143	4,4	93	3,3	107	3,8	69	2,1	65	4,3
UKUPNO	2962	100	2784	100	2812	100	3234	100	1493	100

Tabela br. 41 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2016-2020. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	886	29,9	854	30,7	890	32	777	24	373	25
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01,J05-J06)	529	17,9	527	18,9	347	12,5	608	18,8	319	21,4
Groznica nepoznatog nepoznatog porekla (R50)	176	5,9	153	5,5	248	8,9	214	6,6	131	8,8
Akutno zapaljenje dušnica i krajnjih ogranaka dušnica (J20-J21)	240	8,1	249	8,9	352	12,7	298	9,2	118	7,9
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	99	3,3	118	4,2	107	3,8	92	2,8	86	5,8
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	132	4,5	108	3,9	88	3,2	412	12,7	66	4,4
Druge specifične i nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	26	0,9	30	1,1	18	0,6	33	1	28	1,9
Bolesti vežnjače oka (H10-H13)	38	1,3	43	1,5	43	1,5	0	0	27	1,8
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55, K58-K67)	80	2,7	68	2,4	41	1,5	44	1,4	26	1,7
Druge zarazne bolesti (A02,AA04...A08)	61	2,1	33	1,2	53	1,9	51	1,6	25	1,7
Ostale dijagnoze bolesti	695	23,4	601	21,7	595	21,4	705	21,9	294	19,6
UKUPNO	2962	100	2784	100	2782	100	3234	100	1493	100

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece Okruga Zaječar

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području okruga Zaječar u petogodišnjem periodu kretao se od 20671 oboljenja u 2016. godini do 10234 u 2020. godini. Stopa oboljevanja u 2020. iznosi 2402,9/1000 dece predškolskog uzrasta.

Na prvom mestu su **respiratorne bolesti** (Tabela 42). Stopa oboljevanja od respiratornih bolesti iznosila je 1590,3/1000 u 2020. godini. Ova grupa bolesti čini 66,2% ukupnog morbiditeta.

Sledi grupa **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** sa 10,5% morbiditeta ove službe u 2020. (stopa 251,9‰ u 2020. godini).

Na trećem mestu su **bolesti kože i potkožnog tkiva** (stopa morbiditeta u 2020. je 127,4 na 1000 dece predškolskog uzrasta).

Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora su na četvrtom mestu (stopa morbiditeta u 2020. je 69,3 na 1000 dece predškolskog uzrasta).

Zarazne i parazitarne bolesti su na petom mestu (stopa morbiditeta u 2020. – 68,1‰).

Tri od pet najučestalijih dijagnoza pripadaju grupi respiratornih oboljenja. Prve tri su: akutno zapaljenje ždrela i krajnika, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva i akutni bronhitis i bronchiolitis (Tabela 43). Na četvrtom mestu je groznica nepoznatog porekla sa udelom od 5,6% u 2020. godini. Na petom mestu po učestalosti u 2020. godini su bolesti kože i potkožnog tkiva. Prvih pet dijagnoza u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji okruga Zaječar u 2020. godini činile su 71,3% ukupnog morbiditeta

Tabela br.42 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području Okruga Zaječar u periodu 2016-2020. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	16161	78,2	15887	76,8	16250	76,8	13376	67,7	6773	66,2
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	1230	6	1267	6,1	1260	6	2296	11,6	1073	10,5
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	541	2,6	659	3,2	691	3,3	704	3,6	543	5,3
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	297	1,4	314	1,5	353	1,7	411	2,1	295	2,9
I Zarazne bolesti iparazitarne bolesti	653	3,2	509	2,5	843	4	843	4,3	290	2,8
XI Bolesti sistema za varenje	592	2,9	638	3,1	528	2,5	594	3	278	2,7
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	306	1,5	370	1,8	323	1,5	366	1,9	241	2,4
VII Bolesti oka i pripojaka oka	295	1,3	314	1,5	283	1,3	342	1,7	224	2,2
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	309	1,5	379	1,8	382	1,8	447	2,3	218	2,1
III Bolesti krvi i bolesti krvotvornih organa	69	0,3	93	0,4	54	0,2	83	0,4	63	0,6
Ostale grupe bolesti	218	1,1	261	1,3	203	0,9	289	1,4	236	2,3
UKUPNO	20671	100	20691	100	21170	100	19751	100	10234	100

Tabela br. 43 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji Okruga Zaječar u periodu 2016-2020.

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	10521	50,9	10210	49,3	10968	51,8	7081	35,9	3961	38,7
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01,J05-J06)	2737	13,2	2661	12,9	2045	9,7	3480	17,6	1659	16,2
Akutni bronhitis i bronchiolitis(J20-J21)	1579	7,6	1735	8,4	2073	9,8	1951	9,9	656	6,4
Groznicu nepoznatog nepoznatog porekla (R50)	727	3,5	576	2,7	441	2,1	788	4	569	5,6
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	436	2,1	467	2,2	512	2,4	559	2,8	453	4,4
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	242	1,2	508	2,5	624	2,9	1339	6,8	421	4,1
Druge specifične i nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	201	1	244	1,2	236	1,1	276	1,4	257	2,5
Akutno zapaljenje grkljana i dušnika (J04)	845	4,1	776	3,8	766	3,6	451	2,3	255	2,5
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55,K58-K67)	468	2,3	408	2	330	1,6	399	2	174	1,7
Bolesti srednjeg uva i bolesti mastoidnog nastavka (H65-H75)	265	1,3	336	1,5	298	1,4	313	1,6	125	1,2
Ostale dijagnoze bolesti	2650	12,8	2770	13,5	2877	13,6	3114	15,7	1704	16,7
UKUPNO	20671	100	20691	100	21170	100	19751	100	10234	100

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine opštine Zaječar

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece na području opštine Zaječar u periodu 2016-2020. godine kretao se od 11931 (2016. godina) do 14034 (2020. godina). Stopa ukupnog oboljevanja u 2020. godini iznosi 2585/1000 dece.

Najučestalija su, kao i obično, **respiratorna oboljenja** (stopa oboljevanja iznosi 568,1‰ u 2020. godini) sa najčešćom dijagnozom akutno zapaljenje ždrela i krajnika.

Na drugom i trećem mestu su **simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi** (stopa – 232,6‰ u 2020. godini) i **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora** (stopa – 70,9‰ u 2020. godini (Tabela 44).

Na četvrtom mestu su **bolesti sistema za varenje** (stopa – 54,3‰ u 2020. godini).

Zarazne i parazitarne bolesti sa stopom obolevanja – 45,3‰ u 2020. godini nalaze se na petom mestu po učestalosti među decom školskog uzrasta.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji opštine Zaječar 2020. godine prvih pet vodećih dijagnoza čine 65,4% registrovanog morbiditeta. Među njima su dijagnoze iz grupe respiratornih oboljenja. Dijagnoza akutno zapaljenje ždrela i krajnika se nalazi na prvom mestu. Slede akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi ,groznica nepoznatog porekla i druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (Tabela 45).

Tabela br. 44 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na području opštine Zaječar u periodu 2016-2020. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	8076	67,7	8731	73,2	9851	74,4	8044	57,3	3084	22
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	1141	9,6	664	5,6	1209	9,1	2476	17,6	1263	9
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	86	0,7	323	2,7	399	2,9	683	4,9	385	2,7
XI Bolesti sistema za varenje	1694	14,2	1094	9,2	462	3,5	525	3,7	295	2,1
I Zarazne i parazitarne bolesti	47	0,4	98	0,8	285	2,2	518	3,7	246	1,8
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	305	2,6	254	2,1	381	2,9	533	3,8	215	1,5
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	345	2,9	163	1,4	184	1,4	460	3,3	204	1,5
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema	86	0,7	154	1,3	89	0,7	178	1,3	128	0,9
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	94	0,8	159	1,3	130	1	218	1,6	88	0,6
VI Bolesti nervnog sistema	0	0	91	0,8	88	0,7	207	1,5	72	0,5
Ostale grupe bolesti	57	0,4	195	1,6	163	1,2	192	1,3	8054	57,4
UKUPNO	11931	100	11926	100	13241	100	14034	100	14034	100

Tabela br.45 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2016-2020. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	3208	26,9	5475	45,9	7069	53,4	4669	33,3	1740	28,4
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01, J05-J06)	1898	15,9	1370	11,5	1091	8,2	1750	12,5	855	13,9
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	296	2,5	313	2,6	308	2,3	1714	12,2	616	10
Groznica nepoznatog porekla(R50)	618	5,2	139	1,2	370	2,8	400	2,9	418	6,8
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	86	0,7	323	2,7	399	3	683	4,9	385	6,3
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55, K58-K67)	1030	8,6	271	2,3	106	0,8	355	2,5	236	3,8
Bol u trbuhu i karlici (R10)	227	1,9	212	1,8	531	4	362	2,6	229	3,7
Akutno zapaljenje grkljana i dušnika (J04)	1364	11,4	795	6,7	803	6,1	770	5,5	185	3
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	183	1,5	172	1,5	277	2,1	374	2,7	158	2,6
Akutni bronhitis i bronchiolitis (J20-J21)	1308	11	835	7	691	5,2	633	4,5	149	2,4
Ostale dijagnoze bolesti	1713	14,4	2021	16,8	1596	12,1	2324	16,4	1164	19,1
UKUPNO	11931	100	11926	100	13241	100	14034	100	6135	100

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine opštine Knjaževac

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece na području opštine Knjaževac u periodu 2016-2020. godine kretao se od 6882 (2016. godina) do 3260 (2020. godina). Stopa ukupnog oboljevanja u 2020. godini iznosi 1267/1000 dece.

Najučestalija su, kao i obično, **respiratorna oboljenja** (stopa – 847,3‰ u 2020. godini) sa najčešćom dijagnozom akutno zapaljenje ždrela i krajnika.

Na drugom i trećem mestu su **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** (stopa – 99,9‰ u 2020. godini) i **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora** (stopa – 65,7‰ u 2020. godini) (Tabela 46).

Na četvrtom mestu su **bolesti kože i potkožnog tkiva** sa stopom obolevanja 46,2/1000 u 2020. godini. One čine prosečno 3,3% od ukupno registrovanih oboljenja u petogodišnjem periodu. **Zarazne i parazitarne bolesti** (2,3% u proseku) sa stopom obolevanja – 38,9‰ u 2020. godini nalaze se na petom mestu po učestalosti među decom školskog uzrasta. Dominiraju bolesti kože i potkožnog tkiva.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji opštine Knjaževac, 2020. godine prvih pet vodećih dijagnoza čine 69,2% registrovanog morbiditeta. Među njima su dve dijagnoze iz grupe respiratornih oboljenja. Dijagnoza akutno zapaljenje ždrela i krajnika se nalazi na prvom mestu. Slede akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, druge specifične, nespecifične i višestruke povrede, drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi i bolesti kože i potkožnog tkiva koje su pet najčešćih razloga zbog kojih su se deca školskog uzrasta opštine Knjaževac obraćala pedijatru u 2020. godini (Tabela 47).

Tabela br. 46 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na području opštine Knjaževac u periodu 2016-2020. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	4497	65,3	4488	62,7	4557	64,6	4067	65	2180	66,9
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	529	7,7	705	9,9	492	7	547	8,7	257	7,9
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	435	6,3	507	7,1	506	7,2	418	6,7	169	5,2
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	233	3,4	199	2,8	244	3,5	192	3,1	119	3,7
I Zarazne i parazitarne bolesti	156	2,3	95	1,3	128	1,8	176	2,8	100	3,1
XI Bolesti sistema za varenje	286	4,2	294	4,1	360	5,1	335	5,4	73	2,2
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	102	1,5	102	1,4	87	1,2	84	1,3	50	1,5
XIII Bolesti mišočno-koštanog sistema	105	1,5	84	1,2	135	1,9	64	1	48	1,5
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	177	2,6	169	2,4	198	2,8	113	1,8	48	1,5
VII Bolesti oka i pripojaka oka	87	1,3	104	1,5	93	1,3	75	1,2	43	1,3
Ostale grupe bolesti	275	3,9	409	5,6	254	3,6	190	3	173	5,2
UKUPNO	6882	100	7156	100	7054	100	6261	100	3260	100

Tabela br. 47 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2016-2020. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	3482	50,6	3443	48,1	3657	51,9	3152	50,3	1678	51,5
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01, J05-J06)	388	5,6	613	8,5	446	6,4	539	8,6	249	7,6
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S001-S01...T13-T14)	309	4,5	383	5,4	370	5,2	293	4,7	131	4
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99, R11-R49...R88-R99)	329	4,8	389	5,4	297	4,2	280	4,5	111	3,4
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	173	2,5	142	2	162	2,3	125	2	87	2,7
Grip (J10-J11)	3	0	7	0,1	7	0,1	6	0,1	79	2,4
Astma (J45-J46)	242	3,5	171	2,4	165	2,3	152	2,4	79	2,4
Bol u trbuhu i karlici (R10)	178	2,6	226	3,2	158	2,2	153	2,4	74	2,3
Groznica nepoznatog porekla (R50)	22	0,3	44	0,6	37	0,5	114	1,8	72	2,2
Akutni bronhitis i bronchiolitis (J20-J21)	232	3,3	140	1,9	153	2,2	112	1,8	48	1,5
Ostale dijagnoze bolesti	1524	22,3	1598	22,4	1602	22,7	1335	21,4	652	20
UKUPNO	6882	100	7156	100	7054	100	6261	100	3260	100

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine opštine Boljevac

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece na području opštine Boljevac u periodu 2016.-2020. godine kretao se od 5020 (2016.godina) do 2296 (2020.godina). Stopa ukupnog oboljevanja u 2020. godini iznosi 2055,5/1000 dece.

Najučestalija su, kao i obično, **respiratorna oboljenja** (stopa – 1109,2‰ u 2020. godini) sa najčešćom dijagnozom akutno zapaljenje ždrela i krajnika.

Na drugom i trećem mestu su **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** (stopa u 2020.-328,6‰) i **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora** (stopa –102,1‰ u 2020. godini).

Na četvrtom mestu su **bolesti mokraćno-polnog sistema** sa stopom obolevanja 95,8/1000 u 2020. godini. One čine prosečno 4,3% ukupno registrovanih oboljenja u petogodišnjem periodu (Tabela 48)(stopa –95,8‰ u 2020. godini).

Zarazne i parazitarne bolesti (4,3% u proseku) sa stopom obolevanja – 90,4‰ u 2020. godini nalaze se na petom mestu po učestalosti među decom školskog uzrasta.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji opštine Boljevac 2020. godine prvih pet vodećih dijagnoza čine 62,5% registrovanog morbiditeta. Među njima su tri dijagnoze iz grupe respiratornih oboljenja. Dijagnoza akutno zapaljenje ždrela i krajnika se nalazi na prvom mestu. Slede akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi, groznica nepoznatog porekla I akutni bronhitis I bronchiolitis. Ovo je pet najčešćih razloga zbog kojih su se deca školskog uzrasta opštine Boljevac obraćala pedijatru u 2020. godini (Tabela 49).

Tabela br. 48 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na području opštine Boljevac u periodu 2016-2020. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	2745	54,7	2539	54,9	2605	55,4	2325	52,7	1239	54
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	607	12,1	604	13,1	609	12,9	620	14	367	16
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	294	5,9	264	5,7	231	4,9	264	6	114	5
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	213	4,2	213	4,6	185	3,9	175	4	107	4,7
I Zarazne i parazitarne bolesti	337	6,7	243	5,3	333	7,1	365	8,3	101	4,4
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	197	3,9	178	3,8	156	3,3	192	4,3	85	3,7
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema	117	2,3	91	2	96	2,1	96	2,2	70	3
XI Bolesti sistema za varenje	167	3,3	177	3,8	138	2,9	93	2,1	56	2,4
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	104	2,1	103	2,2	129	2,7	101	2,3	43	1,9
VII Bolesti oka i pripojaka oka	58	1,2	60	1,3	68	1,4	73	1,7	32	1,4
Ostale grupe bolesti	181	3,6	154	3,3	155	3,4	111	2,4	82	3,5
UKUPNO	5020	100	4626	100	4705	100	4415	100	2296	100

Tabela br. 49 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2016-2020. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	1628	32,4	1585	34,3	1679	35,6	1190	27	657	28,6
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01, J05-J06)	625	12,5	605	13,1	534	11,3	826	18,7	403	17,6
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	337	6,7	377	8,1	313	6,7	367	8,3	144	6,3
Groznica nepoznatog porekla(R50)	161	3,2	111	2,4	151	3,2	143	3,2	126	5,5
Akutni bronhitis i bronchiolitis (J20-J21)	195	3,9	179	3,9	234	5	171	3,9	104	4,5
Bol u trbuhu i karlici (R10)	109	2,2	116	2,5	145	3,1	110	2,5	97	4,2
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	233	4,6	169	3,7	136	2,9	218	4,9	92	4
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	98	2	89	1,9	83	1,8	80	1,8	67	2,9
Druge bolesti kože (L10-L90)	143	2,8	122	2,6	88	1,9	149	3,4	61	2,7
Druge zarazne bolesti (A02,A04,A05, A07,A08)	202	4	131	2,8	185	3,9	198	4,5	57	2,5
Ostale dijagnoze bolesti	1289	25,7	1142	24,7	1157	24,6	963	21,8	488	21,2
UKUPNO	5020	100	4626	100	4705	100	4415	100	2296	100

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine Okruga Zaječar

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece na području okruga Zaječar u periodu 2016.-2020. godine kretao se od 23833 (2016.godina) do 11691 (2020.godina). Stopa ukupnog oboljevanja u 2020. godini iznosi 1282/1000 dece.

Najučestalija su, kao i obično, **respiratorna oboljenja** (stopa – 713,1‰ u 2020. godini) sa najčešćom dijagnozom akutno zapaljenje ždrela i krajnika.

Na drugom i trećem mestu su **simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi** (stopa – 206,9‰ u 2020. godini) i **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora bolesti** (stopa –73,2‰ u 2020. godini).

Na četvrtom mestu su **zarazne i parazitarne bolesti** sa stopom obolevanja 49/1000 u 2020. godini. One čine prosečno 3% ukupno registrovanih oboljenja u petogodišnjem periodu (Tabela 50). **Bolesti sistema za varenje** (5,4% u proseku) sa stopom obolevanja – 46,5‰ u 2020. godini nalaze se na petom mestu po učestalosti među decom školskog uzrasta.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji okruga Zaječar 2020. godine prvih pet vodećih dijagnoza čine 65,8% registrovanog morbiditeta. Među njima su dve dijagnoze iz grupe respiratornih oboljenja. Dijagnoza akutno zapaljenje ždrela i krajnika se nalazi na prvom mestu. Slede akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, zatim drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi, groznica nepoznatog porekla i druge specifične, nespecifične i višestruke povrede.Ovih pet dijagnoza su najčešći razlozi zbog kojih su se deca školskog uzrasta okruga Zaječar obraćala pedijatru u 2020. godini (Tabela 51).

Tabela br. 50 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na području Okruga Zaječar u periodu 2016-2020. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	15318	64,3	15758	66,5	17013	68,1	14436	58,4	6503	55,6
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	2277	9,6	1973	8,3	2310	9,2	3643	14,7	1887	16,1
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	815	3,4	1094	4,6	1136	4,5	1365	5,5	668	5,7
I Zarazne i parazitarne bolesti	540	2,3	436	1,8	746	3	1059	4,3	447	3,8
XI Bolesti sistema za varenje	2147	9	1565	6,6	960	3,8	953	3,9	424	3,6
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	735	3,1	631	2,7	784	3,1	917	3,7	419	3,6
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	735	3,1	545	2,3	567	2,3	748	3	359	3,1
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema	308	1,3	329	1,4	320	1,3	338	1,4	246	2,2
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	300	1,3	364	1,5	346	1,4	403	1,6	181	1,5
VII Bolesti oka i pripojaka oka	202	0,8	233	1	241	1	246	1	134	1,2
Ostale grupe bolesti	456	1,8	780	3,3	577	2,3	602	2,5	423	3,6
UKUPNO	23833	100	23708	100	25000	100	24710	100	11691	100

Tabela br. 51 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji Okruga Zaječar u periodu 2016-2020.

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	8318	34,9	10503	44,3	12405	49,6	9011	36,5	4075	34,9
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01, J05-J06)	2911	12,2	2588	10,9	2071	8,3	3115	12,6	1507	12,9
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99, R11-R49...R88-R99)	962	4	1079	4,6	918	3,7	2361	9,6	871	7,5
Groznicu nepoznatog porekla (R50)	801	3,4	294	1,2	558	2,2	657	2,7	616	5,3
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S001-S01...T13-T14)	628	2,6	875	3,7	905	3,6	1194	4,8	608	5,2
Bol u trbuhu i karlici (R10)	514	2,2	554	2,3	834	3,3	625	2,5	400	3,4
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	499	2,1	436	1,8	507	2,1	648	2,6	306	2,6
Akutni bronhitis i bronchiolitis (J20-J21)	1735	7,3	1154	4,9	1078	4,3	916	3,7	301	2,6
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55, K58-K67)	722	3	866	3,7	419	1,7	554	2,2	301	2,6
Akutno zapaljenje grkljana i dušnika (J04)	1544	6,5	912	3,8	929	3,7	872	3,5	217	1,8
Ostale dijagnoze bolesti	5199	21,8	4447	18,8	4376	17,5	4757	19,3	2489	21,2
UKUPNO	23833	100	23708	100	25000	100	24710	100	11691	100

Služba za zdravstvenu zaštitu žena opštine Zaječar

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Zaječar u petogodišnjem periodu broj registrovanih oboljenja, povreda i stanja kretao se od 1829 u 2016. do 838 u 2020. godini. Stopa morbiditeta u 2020. godini – 34,9‰.

U službi za zdravstvenu zaštitu žena najčešće su prisutne **bolesti mokraćno-polnog sistema**. Stopa oboljevanja u 2020. godini je bila 25,8/1000.

U drugu grupu spadaju **tumori** sa 19,0% udela u ukupnom morbiditetu u 2020. (stopa u 2020. godini- 6,6‰).

Na trećem mestu su **zarazne i parazitarne bolesti** (7,2% u 2020., stopa morbiditeta u 2020. iznosila je 2,5‰) (Tabela 52).

Na teritoriji opštine Zaječar, posete službi za zdravstvenu zaštitu žena u 2020. godini najčešće su ostvarivane pod dijagnozama: zapaljenje grlića materice (17,9%), neplodnost žene (17,9%), tumor glatkog mišića materice (12,5%) i poremećaji menstruacije (9,7%).

Prvih pet dijagnoza čine dve trećine (68,1%) registrovanih oboljenja i stanja u službi zdravstvene zaštite žena (Tabela 53).

Tabela br. 52 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području opštine Zaječar u periodu 2016-2020. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	1471	80,4	776	74,0	1061	78,0	799	75,2	619	73,9
II Tumori	145	7,9	103	9,8	186	13,7	148	13,9	159	19,0
I Zarazne i parazitarne bolesti	213	11,6	169	16,1	114	8,4	116	10,9	60	7,2
Ostale grupe bolesti	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
UKUPNO	1829	100,0	1048	100,0	1361	100,0	1063	100,0	838	100

Tabela br. 53 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2016-2020. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zapaljenje grlića materice (N72)	204	11,2	179	17,1	248	18,2	173	16,3	150	17,9
Neplodnost žene (N97)	112	6,1	59	5,6	170	12,5	91	8,6	150	17,9
Tumor glatkog mišića materice (D25)	120	6,6	89	8,5	165	12,1	72	6,8	105	12,5
Zapaljenje jajovoda i jajnika (N70)	180	9,8	104	9,9	110	8,1	96	9	85	10,1
Poremećaji menstruacije (N91-N92)	250	13,7	105	10	240	17,6	175	16,5	81	9,7
Ostale dijagnoze bolesti	963	52,6	512	48,9	428	31,5	456	42,8	267	31,9
UKUPNO	1829	100	1048	100	1361	100	1063	100	838	100

Služba za zdravstvenu zaštitu žena opštine Knjaževac

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Knjaževac u petogodišnjem periodu broj registrovanih oboljenja, povreda i stanja varira od 1049 u 2016. godini do 760 u 2020. godini. Stopa morbiditeta na 1000 žena starijih od 15 godina u 2020. godini iznosi 62,2‰.

U službi za zdravstvenu zaštitu žena najčešće su prisutne **bolesti mokraćno-polnog sistema**, koje su zastupljene sa 89,1%. Stopa oboljevanja u 2020. godini je bila 55,4/1000.

U drugu grupu spadaju **trudnoća, rađanje i babinje** sa prosekom od 1,9% udela u ukupnom morbiditetu (stopa u 2020. godini –4‰).

Slede **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi tumori** (2,4% u 2020. godini) i **tumori** (1,6% u 2020.) (Tabela 54).

Na teritoriji opštine Knjaževac su posete službi za zdravstvenu zaštitu žena u 2020. godini najčešće ostvarivane pod dijagnozom druga zapaljenja ženskih karličnih organa (35%), poremećaji menstruacije (19,1%) i treća najučestalija kategorija bila je neplodnost žene (9,3%). Slede zapaljenje grlića materice (8,4%) i zapaljenje mokraćne bešike (6,2%). Prvih pet dijagnoza čine 7,8% registrovanih oboljenja i stanja u službi zdravstvene zaštite žena (Tabela 55).

Tabela br. 54 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području opštine Knjaževac u periodu 2016-2020. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	941	89,6	653	86,5	595	87,5	182	97,9	677	89,1
XV Trudnoća, radjanje i babinje	2	0,2	19	2,5	4	0,6	0	0	49	6,4
XVIII Simptomi i znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	31	2,9	35	4,6	40	5,9	2	1,1	18	2,4
II Tumori	53	5,1	34	4,5	26	3,8	1	0,5	12	1,6
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	2	0,2	1	0,1	0	0	0	0	2	0,3
I Zarazne i parazitarne bolesti	8	0,8	8	1,2	7	1	1	0,5	1	0,1
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem	4	0,4	1	0,1	2	0,3	0	0	1	0,1
Ostale grupe bolesti	8	0,8	4	0,5	6	0,9	0	0	0	0
UKUPNO	1049	100	755	100	680	100	186	100	760	100

Tabela br. 55 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2016-2020. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Druga zapaljenja ženskih karličnih organa (N71, N73-N77)	301	28,7	200	26,5	195	28,7	99	53,2	266	35
Poremećaji menstruacije (N91-N92)	204	19,4	128	17	144	21,2	36	19,4	145	19,1
Neolodnost žene (N97)	10	1	4	0,5	4	0,6	1	0,5	71	9,3
Zapaljenje grlića materice (N72)	63	6	45	6	30	4,4	14	7,5	64	8,4
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	53	5,1	40	5,3	44	6,5	6	3,2	47	6,2
Ostale dijagnoze bolesti	418	39,8	338	44,7	263	38,6	30	16,2	167	22
UKUPNO	1049	100	755	100	680	100	186	100	760	100

Služba za zdravstvenu zaštitu žena opštine Boljevac

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Boljevac u petogodišnjem periodu broj registrovanih oboljenja, povreda i stanja kretao se od 566 u 2016. godini do 561 u 2020. godini. Stopa morbiditeta u 2020. godini iznosila je 112,6 na 1000 žena starijih od 15 godina.

U službi za zdravstvenu zaštitu žena najčešće su prisutne **bolesti mokraćno-polnog sistema** čiji broj se u posmatranom periodu kreće od 87,5% u 2016. do 81,3% u 2020. godini. Stopa oboljevanja u 2020. godini je bila 92,2/1000.

Na drugom i trećem mestu mestu po učestalosti su **tumori** (9,6%) i **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** sa 4,1% udela u 2020. (stopa za tumore u 2020. godini – 10,8‰, a za simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalaze 4,6‰) u ukupnom morbiditetu.

Na četvrtom mestu je grupa **bolesti krvi i bolesti krvotvornih organa i poremećaji imuniteta** sa učešćem od 3,7%, a na petom **trudnoća, rađanje i babinje** sa 0,9% (Tabela 56).

Na teritoriji opštine Boljevac, posete službi za zdravstvenu zaštitu žena u 2020. godini najčešće ostvarivane pod dijagnozama: zapaljenje mokraćne bešike (30,7%), druga zapaljenja ženskih karličnih organa (15,7%), bolesti dojke (15,5%) i bolesti menopauze (9,6%). Prvih pet dijagnoza čine dve trećine (79,9%) registrovanih oboljenja i stanja u službi zdravstvene zaštite žena (Tabela 57).

Tabela br. 56 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području opštine Boljevac u periodu 2016-2020. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	495	87,5	416	88,7	524	90,8	539	89,1	456	81,3
II Tumori	45	8	23	4,9	34	5,9	23	3,8	54	9,6
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	0	0	3	0,6	2	0,3	23	3,8	23	4,1
III Bolesti krvi i bolesti krvotvornih organa i poremećaji imuniteta	0	0	5	0,9	4	0,5	5	0,8	21	3,7
XV Trudnoća, radjanje i babinje	5	0,9	9	1,9	5	0,9	8	1,3	5	0,9
I Zarazne i parazitarne bolesti	3	0,4	6	1,3	2	0,3	3	0,5	2	0,4
Ostale grupe bolesti	18	3,2	7	1,7	6	1,3	4	0,7	0	0
UKUPNO	566	100	469	100	577	100	605	100	561	100

Tabela br. 57 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2016-2020. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	89	15,7	101	21,5	147	25,5	116	19,2	172	30,7
Druga zapaljenja ženskih karličnih organa (N71,N73-N77)	104	18,4	107	22,8	129	22,4	106	17,5	88	15,7
Bolesti dojke (N60-N64)	87	15,4	53	11,3	70	12,1	74	12,2	87	15,5
Bolesti menopause-klimakterijuma (N95)	80	14,1	70	14,9	89	15,4	122	20,2	54	9,6
Tumori glatkog mišića materice (D25)	31	5,5	16	3,4	25	4,3	11	1,8	47	8,4
Ostale dijagnoze bolesti	175	30,9	122	26,1	117	20,3	176	29,1	113	20,1
UKUPNO	566	100	469	100	577	100	605	100	561	100

Služba za zdravstvenu zaštitu žena Okruga Zaječar

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji okruga Zaječar u petogodišnjem periodu broj registrovanih oboljenja, povreda i stanja kretao se od 3444 u 2016. do 2159 u 2020. godini. Stopa morbiditeta u 2020. godini – 52,4‰.

U službi za zdravstvenu zaštitu žena najčešće su prisutne **bolesti mokraćno-polnog sistema** sa 81,1% u proseku. Stopa oboljevanja u 2020. godini je bila 42,5/1000.

U drugu grupu spadaju **tumori** sa 10,4% udela u ukupnom morbiditetu u 2020. (stopa u 2020. godini- 5,5‰).

Na trećem mestu su **zarazne i parazitarne bolesti** (2,9% u 2020) (Tabela 58).

Na teritoriji okruga Zaječar, posete službi za zdravstvenu zaštitu žena u 2020. godini najčešće su ostvarivane pod dijagnozama: druga zapaljenja ženskih karličnih organa (16,4%), zapaljenje mokraćne bešike (13,6%), poremećaji menstruacije (11,2%), zapaljenje grlića materice (10,1%) i bolesti menopause-klimakterijuma (8,8%). Prvih pet dijagnoza čine 60,1% registrovanih oboljenja i stanja u službi zdravstvene zaštite žena (Tabela 59).

Tabela br. 58 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području Okruga Zaječar u periodu 2016-2020. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	2907	84,4	1845	81,1	2180	83,3	1520	82	1752	81,1
II Tumori	243	7,1	160	7	246	9,4	172	9,3	225	10,4
I Zarazne i parazitarne bolesti	224	6,5	183	8,1	123	4,7	120	6,5	63	2,9
XV Trudnoća, rođanje i babinje	7	0,2	28	1,2	9	0,3	8	0,4	54	2,5
XVIII Simptomi i znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	31	0,9	38	1,7	42	1,6	25	1,3	41	1,9
III Bolesti krvi i bolesti krvotvornih organa	10	0,3	8	0,4	6	0,2	5	0,3	21	1,1
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	12	0,3	8	0,4	10	0,4	2	0,1	2	0,1
Ostale grupe bolesti	10	0,3	2	0,1	2	0,1	2	0,1	1	0
UKUPNO	3444	100	2272	100	2618	100	1854	100	2159	100

Tabela br. 59 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji Okruga Zaječar u periodu 2016-2020. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Druga zapaljenja ženskih karličnih organa (N71, N73-N77)	405	11,8	307	13,5	324	12,4	205	11,1	354	16,4
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	327	9,5	242	10,7	263	10	207	11,2	294	13,6
Poremećaji menstruacije (N91-N92)	494	14,3	269	11,8	424	16,2	249	13,4	241	11,2
Zapaljenje grlića materice (N72)	267	7,8	224	9,9	279	10,7	201	10,8	219	10,1
Bolesti menopause-klimakterijuma (N95)	453	13,2	314	13,8	343	13,1	295	15,9	190	8,8
Ostale dijagnoze bolesti	1498	43,4	916	40,3	985	37,6	697	37,6	861	39,9
UKUPNO	3444	100	2272	100	2618	100	1854	100	2159	100

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba opštine Zaječar

Na području opštine Zaječar u periodu od 2016-2020.godine, u stomatološkoj službi registrovano je, prosečno godišnje, 5508 oboljenja. Stopa morbiditeta u 2020. godini je bila 69/1000 stanovnika. Najčešća oboljenja registrovana u ovoj službi su: *druge bolesti zuba i potpornih struktura* (68,2% u proseku), *zubni karijes* (27,3% prosečno), i *druge bolesti usne duplje,pljuvačnih žlezda i vilica* (4,5% u proseku)(Tabela 60).

Tabela br. 60 Morbiditet u stomatološkoj službi opštine Zaječar, 2016-2020. Godine

Dijagnoze prema MKB-X		2016	2017	2018	2019	2020
Zubni karijes (K02)	N	1845	2752	1328	1289	614
	%	26,4	34,3	29,3	29,5	16,9
Druge bolesti zuba i potpornih struktura (K00-K01, K03-K08)	N	4794	5148	2999	2873	2764
	%	68,7	64,1	66,3	65,8	76,1
Druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica (K09-K14)	N	343	134	199	204	253
	%	4,9	1,7	4,4	4,7	7,0
UKUPNO	N	6982	8034	4526	4366	3631
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba opštine Knjaževac

Na području opštine Knjaževac, u periodu od 2016-2020.godine, u stomatološkoj službi registrovano je, prosečno godišnje, 11024 oboljenja. Stopa morbiditeta u 2020. godini je bila 308,8/1000 stanovnika. Najčešća oboljenja registrovana u ovoj službi su: *druge bolesti zuba i potpornih struktura* (85,0% u 2020.), sledi *zubni karijes* (14,1%. u 2020. godini) i *druge bolesti usne duplje,pljuvačnih žlezda i vilica* (0,9% u 2020)(Tabela 61)

Tabela br. 61 Morbiditet u stomatološkoj službi opštine Knjaževac, 2016-2020. Godine

Dijagnoze prema MKB-X		2016	2017	2018	2019	2020
Zubni karijes (K02)	N	2264	2054	2298	1813	1174
	%	16,4	20,3	19,8	16,2	14,1
Druge bolesti zuba i potpornih struktura (K00-K01, K03-K08)	N	11429	8006	9225	9292	7092
	%	82,6	79,0	79,5	83,0	85,0
Druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica (K09-K14)	N	142	80	85	94	73
	%	1,0	0,8	0,7	0,8	0,9
UKUPNO	N	13835	10140	11608	11199	8339
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba opštine Boljevac

Na području opštine Boljevac, u periodu od 2016-2020.godine, u stomatološkoj službi registrovano je, prosečno godišnje 4570 oboljenja. Stopa u 2020. godini iznosila je 370,2/1000 stanovnika. Najčešća oboljenja registrovana u ovoj službi su: *zubni karijes* (52,9% u 2020), *druge bolesti zuba i potpornih struktura* (43,6% u 2020.) i *druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica* (prosečno 50,7%)(Tabela 62).

Tabela br. 62 Morbiditet u stomatološkoj službi opštine Boljevac, 2016-2020. godine

Dijagnoze prema MKB-X		2016	2017	2018	2019	2019
Zubni karijes (K02)	N	1997	2020	1800	2073	2143
	%	41,9	40,1	41,7	44,3	52,9
Druge bolesti zuba i potpornih struktura (K00-K01, K03-K08)	N	2402	2653	2455	2347	1769
	%	50,4	52,7	56,9	50,1	43,6
Druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica (K09-K14)	N	363	363	60	264	142
	%	7,6	7,2	1,4	5,6	3,5
UKUPNO	N	4762	5036	4315	4684	4054
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba Okruga Zaječar

Na području okruga Zaječar, u periodu od 2016-2020.godine, u stomatološkoj službi registrovano je, prosečno godišnje 21102 oboljenja. Stopa u 2020. godini iznosila je 176,9/1000 stanovnika. Najčešća oboljenja registrovana u ovoj službi su: *druge bolesti zuba i potpornih struktura* (71,4% u proseku), *zubni karijes* (26% prosečno) i *druge bolesti usne duplje,pljuvačnih žlezda i vilica* (2,6% u proseku) (Tabela 63)

Tabela br. 63 Morbiditet u stomatološkoj službi okruga Zaječar, 2016-2020. godine

Dijagnoze prema MKB-X		2016	2017	2018	2019	2020
Zubni karijes (K02)	N	6106	6826	5426	5175	3931
	%	23,9	29,4	26,5	25,6	24,5
Druge bolesti zuba i potpornih struktura (K00-K01, K03-K08)	N	18625	15807	14679	14512	11625
	%	72,8	68,1	71,8	71,7	72,5
Druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica (K09-K14)	N	848	577	344	562	468
	%	3,3	2,5	1,7	2,8	2,9
UKUPNO	N	25579	23210	20449	20249	16024
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

2.2 BOLNIČKI MORBIDITET I MORTALITET

U toku 2020. godine stanovništvo u okrugu Zaječar ostvarilo je 21611 epizoda bolničkog lečenja u **opštim bolnicama Zaječarskog okruga** (Opšta bolnica Zaječar i Opšta bolnica Knjaževac). Stopa hospitalizacije je 238,6‰. Od ukupnog broja hospitalizovanih 11710 je muškog pola (54,2% sa stopom hospitalizacije 262,9‰), a 9901 (45,8% sa stopom hospitalizacije 215,0‰) hospitalizovanih je bilo ženskog pola.

Vodeće mesto u strukturi bolničkog morbiditeta stanovnika imaju *faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom* čineći 46,3% svih stacionarno lečenih osoba u 2020. godini (verovatno zbog činjenice da dnevne bolnice nisu izdvojne iz ukupnog bolničkog morbiditeta). Usled faktora koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom bilo je ukupno 10003 epizoda bolničkog lečenja, tako da je stopa hospitalizacije za ovu grupu najviša i iznosi 110,4‰ (Tabela 64). I kod muške i kod ženske populacije dominiraju *faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom*.

Drugi po učestalosti uzrok hospitalizacije su *bolesti sistema krvotoka* (i kod oba pola). U 2020. godini stanovnici okruga Zaječar ostvarili su 2240 hospitalizacija, što je 10,4% svih bolnički lečenih, a 24,7 na 1000 stanovnika. Na trećem mestu je grupa *bolesti sistema za disanje* sa 1368 hospitalizovanih (6,3%) i stopom od 15,1‰.

Bolesti sistema za varenje su na četvrtom mestu po učestalosti među bolnički lečenima (1183 ili 5,5% bolničkog morbiditeta) sa stopom hospitalizacije 13,3‰. Peto mesto u strukturi uzroka hospitalizacije zauzimaju *bolesti mokraćno polnog sistema* sa 909 epizoda bolničkog lečenja i učešćem od 4,2%, sa stopom hospitalizacije oko 10,0 na 1000 stanovnika.

Među najučestalijim uzrocima hospitalizacije je i grupa *duševni poremećaji i poremećaji ponašanja*, na šestom mestu, sa 845 hospitalizovanih i učešćem u ukupno hospitalizovanom stanovništvu od 3,9% i stopom od 9,3 na 1000 stanovnika.

Navedene grupe oboljenja čine 76,6% hospitalno lečenih stanovnika u opštim bolnicama Zaječarskog okruga.

Tabela br. 64. Struktura bolničkog morbiditeta u opštim bolnicama okruga Zaječar i stopa hospitalizacije (na 1000 stanovnika u 2020. godini)

Grupe bolesti prema MKB-X	Broj	%	Stopa
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	195	0,9	2,2
Tumori (C00-D48)	783	3,6	8,6
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	657	3,0	7,3
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	298	1,4	3,3
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	845	3,9	9,3
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	293	1,4	3,2
Bolesti oka i pripojaka oka (H00-H59)	110	0,5	1,2
Bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H95)	18	0,1	0,2
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	2240	10,4	24,7
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	1368	6,3	15,1
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	1183	5,5	13,1
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L99)	319	1,5	3,5
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	455	2,1	5,0
Bolesti mokraćno polnog sistema (N00-N99)	909	4,2	10,0
Trudnoća, radjanje i babinje (O00-O99)*	825	3,8	58,1
Stanja u porodjajnom periodu (P00-P96)	38	0,2	0,4
Urodjene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q)	4	0,0	0,0
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	484	2,2	5,3
Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora (S00-T98)	584	2,7	6,4
Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom (Z)	10003	46,3	110,4
Šifre za posebne namene (U)	0	0,0	0,0
UKUPNO	21611	100,0	238,6

*na 1000 žena 15 do 49 godina starosti

Vodeći uzroci hospitalizacije stanovnika u **opštim bolnicama okruga Zaječar** u 2020. godini ukupno sa stopom hospitalizacije prikazani su u tabeli 65 .

Posmatrano prema pojedinačnim dijagnozama, najčešći uzroci stacionarnog lečenja stanovnika su bili: ekstrakorporalna dijaliza; hemoterapijska seansa zbog tumora; druge vrste zapaljenja pluća uzrokovane neoznačenim mikroorganizmom; duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti; treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora; zapaljenje pluća uzrokovano virusom, neoznačeno; spontani porođaj glavom; kongestivna srčana insuficijencija; raniji infarkt miokarda i porođaj carskim rezom po izboru.

Prve tri vodeće dijagnoze kao uzroci hospitalizacije se iste i kod stanovnika ženskog pola, a kod muškaraca je redosled malo drugačiji: ekstrakorporalna dijaliza; nega koja uključuje rehabilitacione procedure; neoznačena hemoterapijska seansa zbog tumora i druge vrste zapaljenja pluća uzrokovane neoznačenim mikroorganizmom. Među prvih pet kod stanovnika oba pola je i duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti.

Tabela br. 65 Vodeći uzroci hospitalizacije stanovništva u opštim bolnicama okruga Zaječar u 2020.godini

Dijagnoza (šifra MKB-X)	Broj hospitalizacija	%	Stopa
Ekstrakorporalna dijaliza (Z49)	8343	38,6%	92,1
Hemoterapijska seansa zbog tumora (Z51)	1341	6,2%	14,8
Druge vrste zapaljenja pluća uzrokovane neoznačenim mikroorganizmom (J18)	632	2,9%	7,0
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti (F11)	445	2,1%	4,9
Treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora (I48)	306	1,4%	3,4
Zapaljenje pluća uzrokovano virusom, neoznačeno (J12)	223	1,0%	2,5
Spontani porođaj glavom (O80)	164	0,8%	1,8
Kongestivna srčana insuficijencija (I50)	142	0,7%	1,6
Raniji infarkt miokarda (I25)	135	0,6%	1,5
Porođaj carskim rezom po izboru (O82)	126	0,6%	1,4
Ostale	9754	45,1%	107,7
UKUPNO	21611	100	238,6

Ukupan broj fatalnih ishoda stacionarno lečenih stanovnika (10205) u opštim bolnicama okruga Zaječar u 2020.godini je 719, što daje opštu stopu bolničkog leteliteta od 7,04%.

U toku 2020. godine stanovništvo u opštini Zaječar ostvarilo je 17048 epizoda bolničkog lečenja u **Opštoj bolnici Zaječar**. Stopa hospitalizacije je 323,9‰. Od ukupnog broja hospitalizovanih stanovnika u Opštoj bolnici Zaječar 9096 je muškog (53,4% ukupno hospitalizovanih sa stopom hospitalizacije 352,6‰), a 7952 ženskog pola (46,6% ukupno hospitalizovanih sa stopom hospitalizacije 296,3‰).

Vodeće mesto, u strukturi bolničkog morbiditeta stanovnika imaju *faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom* čineći 56,5% svih stacionarno lečenih osoba u 2020.godini (Tabela 66), ali i kod muške i ženske populacije (zbog činjenice da dnevne bolnice nisu izdvojne iz ukupnog bolničkog morbiditeta). Usled ove grupe bolesti bilo je ukupno 9628 epizoda bolničkog lečenja, tako da je stopa hospitalizacije za ovu grupu oboljenja najviša i iznosi 182,9‰.

Drugi po učestalosti uzrok hospitalizacije su *bolesti sistema krvotoka (isto je kod oba pola)*. U 2020.godini stanovnici opštine Zaječar ostvarili su 1519 hospitalizacija, što je 8,9% svih bolnički lečenih, a 28,9 na 1000 stanovnika. Na trećem mestu je grupa *duševni poremećaji i poremećaji ponašanja* sa 776 hospitalizovanih (4,6%) i stopom od 14,7‰.

Četvrto mesto u strukturi uzroka hospitalizacije zauzimaju *bolesti sistema za varenje* sa 764 epizode bolničkog lečenja i učešćem od 4,5% i stopom hospitalizacije oko 14,6 na 1000 stanovnika. *Bolesti mokraćno-polnog sistema* su na petom mestu po učestalosti među bolnički lečenima (663 ili 3,9% bolničkog morbiditeta) sa stopom hospitalizacije 12,6‰.

Tumori sa 616 hospitalizovanih i učešćem od 3,6% zauzimaju šesto mesto u strukturi uzroka hospitalizacije. Stopa hospitalizacije je 11,7‰.

Navedene grupe oboljenja čine 81,9% hospitalno lečenih stanovnika u Opštoj bolnici Zaječar.

Tabela br. 66 Struktura bolničkog morbiditeta u Opštoj bolnici Zaječar i stopa hospitalizacije (na 1000) stanovnika u 2020. godini

Grupe bolesti prema MKB-X	Broj	%	Stopa
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	48	0,3	0,9
Tumori (C00-D48)	616	3,6	11,7
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	432	2,5	8,2
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	143	0,8	2,7
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	776	4,6	14,7
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	190	1,1	3,6
Bolesti oka i pripojaka oka (H00-H59)	103	0,6	2,0
Bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H95)	14	0,1	0,3
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	1519	8,9	28,9
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	214	1,3	4,1
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	767	4,5	14,6
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L99)	219	1,3	4,2
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	370	2,2	7,0
Bolesti mokraćno polnog sistema (N00-N99)	663	3,9	12,6
Trudnoća, radjanje i babinje (O00-O99)*	522	3,1	60,7
Stanja u porodjajnom periodu (P00-P96)	28	0,2	0,5
Urodjene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q)	4	0,0	0,1
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	390	2,3	7,4
Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora (S00-T98)	402	2,4	7,6
Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom (Z)	9628	56,5	182,9
Šifre za posebne namene (U)	0	0,0	0,0
UKUPNO	17048	100,0	323,9

*na 1000 žena 15 do 49 godina starosti

Vodeći uzroci hospitalizacije stanovnika u **Opštoj bolnici Zaječar** u 2020. godini ukupno sa stopom hospitalizacije prikazani su u tabeli 67 .

Posmatrano prema pojedinačnim dijagnozama, najčešći uzroci stacionarnog lečenja stanovnika su bili: ekstrakorporalna dijaliza; hemoterapijska seansa zbog tumora; duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti; treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora; raniji infarkt miokarda; spontani porođaj glavom; srčana insuficijencija, neoznačena; stezanje u grudima, neoznačeno; porođaj carskim rezom po izboru i kongestivna srčana insuficijencija.

Prve tri vodeće dijagnoze kao uzroci hospitalizacije su iste kod stanovnika oba pola.

Tabela br. 67. Vodeći uzroci hospitalizacije stanovništva u Opštoj bolnici Zaječar u 2020. godini

Dijagnoza (šifra MKB-X)	Broj hospitalizacija	%	Stopa
Ekstrakorporalna dijaliza (Z49)	8132	47,7%	154,5
Hemoterapijska seansa zbog tumora (Z51)	1341	7,9%	25,5
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti (F11)	445	2,6%	8,5
Treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora (I48)	153	0,9%	2,9
Raniji infarkt miokarda (I25)	129	0,8%	2,5
Spontani porođaj glavom (O80)	129	0,8%	2,5
Srčana insuficijencija, neoznačena (I50)	118	0,7%	2,2
Stezanje u grudima, neoznačeno (I20)	109	0,6%	2,1
Porođaj carskim rezom po izboru (O82)	93	0,5%	1,8
Kongestivna srčana insuficijencija (I50)	89	0,5%	1,7
Ostale	6310	37,0%	119,9
UKUPNO	17048	100,0	323,9

Ukupan broj fatalnih ishoda stacionarno lečenih stanovnika (7466) u opštini Zaječar u 2020. godini je 592, što daje opštu stopu bolničkog leteliteta od 7,93%.

U toku 2020. godine stanovništvo opštine Knjaževac ostvarilo je 4563 epizoda bolničkog lečenja u **Opštoj bolnici Knjaževac**. Stopa hospitalizacije je 169,0‰ (Tabela 68). Od ukupnog broja hospitalizovanih 2614 je muškog (57,3% ukupno hospitalizovanih sa stopom hospitalizacije 196,2‰), a 1949 ženskog pola (42,7% ukupno hospitalizovanih sa stopom hospitalizacije 142,4‰).

Vodeće mesto, u strukturi bolničkog morbiditeta stanovnika opštine Knjaževac, imaju *bolesti sistema za disanje* čineći 25,3% svih stacionarno lečenih osoba (isto je kod oba pola) u 2020. godini (Tabela 68). Usled ovih bolesti ostvareno je ukupno 1154 epizode bolničkog lečenja, tako da je stopa hospitalizacije za ovu grupu oboljenja najviša i iznosi 42,7‰.

Drugi po učestalosti uzrok hospitalizacije u 2020. godini su *bolesti sistema krvotoka* sa 721 hospitalizacijom, što je 15,8% svih bolnički lečenih, a 26,7 na 1000 stanovnika. Na trećem mestu su *bolesti sistema za varenje* sa 416 hospitalizovanih i učešćem od 9,1% sa stopom 15,4 ‰. Grupa *faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom* sa 375 hospitalizacija i učešćem od 8,2% u bolnički lečenom stanovništvu je na četvrtom mestu. Stopa hospitalizacije je 13,9/1000.

Hospitalizacije usled *trudnoće, radjanja i babinja* su na petom mestu po učestalosti među bolnički hospitalizovanim stanovnicima (303 ili 6,6% učešća) sa stopom hospitalizacije 76,8 na 1000 žena 15 do 49 godina starosti.

Šesto mesto u strukturi uzroka hospitalizacije zauzimaju *bolesti mokraćno-polnog sistema* sa učešćem od 5,4% (246 hospitalizacija) i stopom hospitalizacije 9,1/1000 stanovnika.

Navedene grupe oboljenja čine 70,5% hospitalno lečenih stanovnika u Opštoj bolnici Knjaževac.

Tabela br. 68. Struktura bolničkog morbiditeta u Opštoj bolnici Knjaževac i stopa hospitalizacije na 1000 stanovnika u 2020.godini

Grupe bolesti prema MKB-X	Broj	%	Stopa
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	147	3,2	5,4
Tumori (C00-D48)	167	3,7	6,2
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	225	4,9	8,3
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	155	3,4	5,7
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	69	1,5	2,6
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	103	2,3	3,8
Bolesti oka i pripojaka oka (H00-H59)	7	0,2	0,3
Bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H95)	4	0,1	0,1
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	721	15,8	26,7
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	1154	25,3	42,7
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	416	9,1	15,4
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L99)	100	2,2	3,7
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	85	1,9	3,1
Bolesti mokraćno polnog sistema (N00-N99)	246	5,4	9,1
Trudnoća, radjanje i babinje (O00-O99)*	303	6,6	76,8
Stanja u porodjajnom periodu (P00-P96)	10	0,2	0,4
Urodjene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q)	0	0,0	0,0
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	94	2,1	3,5
Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora (S00-T98)	182	4,0	6,7
Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom (Z)	375	8,2	13,9
Šifre za posebne namene (U)	0	0,0	0,0
UKUPNO	4563	100,0	169,0

*na 1000 žena 15 do 49 godina starosti

Vodeći uzroci hospitalizacije stanovnika opštine Knjaževac u 2020.godini ukupno, sa stopom hospitalizacije prikazani su u tabeli 69 .

Posmatrano prema pojedinačnim dijagnozama, najčešći uzroci stacionarnog lečenja stanovnika opštine Knjaževac su bili: druge vrste zapaljenja pluća uzrokovane neoznačenim mikroorganizmom; zapaljenje pluća uzrokovano virusom, neoznačeno; ekstrakorporalna dijaliza; treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora; posmatranje zbog sumnje na infarkt srca; sekundarna anemija uzrokovana nedostatkom gvožđa, nakon gubitka krvi (hroničnog); proširene vene noge sa grizlicama; bakterijsko zapaljenje pluća, neoznačeno; Coronavirus kao uzročnik bolesti klasifikovanih u drugim grupama il akutni subendokardijalni infarkt miokarda.

Druge vrste zapaljenja pluća uzrokovane neoznačenim mikroorganizmom je najčešći uzrok hospitalizacije stanovnika oba pola.

Tabela br. 69 Vodeći uzroci hospitalizacije stanovništva u Opštoj bolnici Knjaževac u 2020.godini

Dijagnoza (šifra MKB-X)	Broj hospitalizacija	%	Stopa
Druge vrste zapaljenja pluća uzrokovane neoznačenim mikroorganizmom (J18)	632	13,9%	23,4
Zapaljenje pluća uzrokovano virusom, neoznačeno (J12)	221	4,8%	8,2
Ekstrakorporalna dijaliza (Z49)	211	4,6%	7,8
Treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora (I48)	153	3,4%	5,7
Posmatranje zbog sumnje na infarkt srca (Z03)	88	1,9%	3,3
Sekundarna anemija uzrokovana nedostatkom gvožđa, nakon gubitka krvi (hroničnog) (D50)	83	1,8%	3,1
Proširene vene noge sa grizlicama (I83)	69	1,5%	2,6
Bakterijsko zapaljenje pluća, neoznačeno (J15)	67	1,5%	2,5
Coronavirus kao uzročnik bolesti klasifikovanih u drugim grupama (B97)	57	1,2%	2,1
Akutni subendokardijalni infarkt miokarda (I21)	57	1,2%	2,1
Ostale	2925	64,1%	108,3
UKUPNO	4563	100,0	169,0

Ukupan broj fatalnih ishoda stacionarno lečenih stanovnika opštine Knjaževac (ukupno 2739) u 2020.godini je 127, što daje opštu stopu bolničkog mortaliteta od 4,64%.

Specijalna bolnica za rehabilitaciju "Gamzigrad" pruža zdravstvenu zaštitu stanovništvu sa područja okruga Zaječar, Bor i Braničevskog okruga, ali i ukupnom stanovništvu Republike Srbije. U 2020. godini ostvareno je 2070 hospitalizacija zbog nege koja uključuje upotrebu rehabilitacionih procedura (Z50). U ukupnom broju stacionarno lečenih pacijenata ukupan broj fatalnih ishoda je 1, što daje opštu stopu bolničkog mortaliteta od 0,04%.

3. Organizacija, kadrovi, rad i korišćenje zdravstvene zaštite

3.1 Mreža zdravstvenih ustanova i kadrovi

Uredba o Planu mreže zdravstvenih ustanova (poslednje izmene i dopune objavljene u "Službenom glasniku RS" br. 37/12, 8/14 i 92/15) utvrđuje broj, strukturu, kapacitete i prostorni raspored zdravstvenih ustanova u državnoj svojini i njihovih organizacionih jedinica po nivoima zdravstvene zaštite. Uredbom je određeno da, na području za koje je nadležan Zavod za javno zdravlje Zaječar, zdravstvenu zaštitu stanovništva opštine Zaječar obezbeđuje Zdravstveni centar Zaječar (Dom zdravlja i Opšta bolnica).

Podaci o kadrovima prikazani u Tabeli 70. i odnose se na zaposlene na *neodređeno i određeno* radno vreme.

U Zdravstvenom centru Zaječar u 2020. godini bilo je ukupno 906 zaposlenih, od čega 723 (79,8%) zdravstvenih radnika i saradnika i 183 (20,2%) nezdravstvenih radnika. Prema stepenu stručne spreme bilo je 191 zaposlenih zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom, a 532sa višom, srednjom i nižom. Lekara i stomatologa je bilo 179 (od toga specijalista 118 ili 65,9%) i farmaceuta i saradnika 12. Tokom 2020. godine. zabeležen je manji broj radnika nego predhodne godine. Na ovo smanjenje je uticao manji broja lekara i stomatologa u 2020. godini.

Tabela 70. Radnici u Zdravstvenom centru Zaječar, 2016-2020. godine

Zaposleni (neodređeno i određeno radno vreme)		2016	2017	2018	2019	2020	
Zdravstveni radnici	Visoka stručna sprema	Lekari i stomatolozi	191	193	189	191	179
		Farmaceuti i Saradnici	12	12	11	11	12
		Svega	203	205	200	202	191
Viša, srednja i niža SS		513	514	510	533	532	
Ukupno zdravstvenih radnika		716	719	710	735	723	
Nemedicinski radnici		189	179	179	179	183	
Ukupan broj radnika		905	898	889	914	906	

Ukupan broj lekara i stomatologa u poslednjoj 2020. godini imao je smanjenje u odnosu na predhodne posmatrane godine. Broj farmaceuta i saradnika se u datom petogodišnjem period nije znatno promenio. Ukupan broj radnika zaposlenih u Zdravstvenom centru Zaječar tokom 2020. godine je manji u odnosu na 2019. godinu za 0,8 % (indeks 2020/19.=99,2%). U period od 2016 do 2020. godine broj nemedicinskih radnika kretao se na sledeći način 2016. godine 189 i 2017, 2018 i 2019 godine – 179, da bi tokom 2020. godine taj broj bio nešto viši i iznosio je 183 nemedicinskih radnika (Tabela 70).

Tabela 71. Radnici u Domu zdravlja Boljevac, 2016-2020. godine

Zaposleni (neodređeno i određeno radno vreme)			2016	2017	2018	2019	2020
Zdravstveni radnici	Visoka stručna sprema	Lekari i stomatolozi	21	20	22	20	20
		Farmaceuti i Saradnici	0	0	0	0	0
		Svega	21	20	22	20	20
	Viša, srednja i niža SS		43	43	43	40	39
Ukupno	zdravstvenih radnika		64	63	65	60	59
Nemedicinski radnici			17	17	16	15	14
Ukupan broj radnika			81	80	81	75	73

U Domu zdravlja Boljevac u 2020. godini bilo je ukupno 73 zaposlenih, od čega 59 (80,8%) zdravstvenih radnika i saradnika i 14 (19,2%) nezdravstvenih radnika. Prema stepenu stručne sprema bilo je 20 zaposlenih zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom, a 39 sa višom, srednjom i nižom stručnom spremom.

Ukupan broj lekara i stomatologa u Domu zdravlja Boljevac za period 2016-2020.godine nije imao značajnih promena. Ukupan broj radnika zaposlenih u Domu zdravlja Boljevac smanjio se posmatrajući 2020/2016 god. za 10% (indeks 2020/16.=90%). U ovom periodu došlo je do smanjenja broja nemedicinskih radnika (2016.godine – 17, 2020.godine – 14) za 18%, što je, takođe, doprinelo smanjenju ukupnog broja radnika (Tabela 71).

Tabela 72. Radnici u Zdravstvenom centru Knjaževac, 2016-2020. godine

Zaposleni (neodređeno i određeno radno vreme)			2016	2017	2018	2019	2020
Zdravstveni radnici	Visoka stručna sprema	Lekari i stomatolozi	89	90	89	90	97
		Farmaceuti i Saradnici	4	4	3	2	3
		Svega	93	94	92	92	100
	Viša, srednja i niža SS		222	217	220	218	220
Ukupno	zdravstvenih radnika		315	311	312	310	320
Nemedicinski radnici			75	69	70	70	73
Ukupan broj radnika			390	380	382	380	393

U Zdravstvenom centru Knjaževac u 2020. godini bilo je ukupno 393 zaposlenih, od čega 320 (81,4%) zdravstvenih radnika i saradnika i 73 (18,6%) nezdravstvenih radnika. Prema stepenu stručne sprema bilo je 100 zaposlenih zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom, a 220 sa višom, srednjom i nižom. Lekara i stomatologa je bilo 97 i farmaceuta i saradnika 3

Ukupan broj lekara i stomatologa posmatrajući 2020/2016.godine u Zdravstvenom centru Knjaževac povećao se za 9%. Broj farmaceuta i saradnika je najmanji broj beležio u 2019.godini. Ukupan broj radnika zaposlenih u Zdravstvenom centru Knjaževac tokom 2020.godine povećao se za razliku od predhodne posmatrane godine 2019. za 13 zaposlenih. U ovom posmatranom periodu broj nemedicinskih radnika se kretao od 75 tokom 2016 godine, zatim je došlo do naglog pada 2017.godine da bi u poslednje tri godine došlo do blagog povećanja koje je u 2020.godini iznosilo 73 nemedicinska radnika, što je takođe doprinelo smanjenju ukupnog broja radnika u Zdravstvenom centru Knjaževac (Tabela 72).

Tabela 73. Ukupan broj radnika na području Okruga Zaječar, 2016-2020. godine

Zaposleni (neodređeno i određeno radno vreme)		2016	2017	2018	2019	2020	
Zdravstveni radnici	Visoka stručna sprema	Lekari i stomatolozi	301	303	300	301	296
		Farmaceuti i Saradnici	16	16	14	13	15
	Svega	317	319	314	314	311	
	Viša, srednja i niža SS	778	774	773	791	791	
Ukupno	zdravstvenih radnika	1095	1093	1087	1105	1102	
Nemedicinski radnici		281	265	265	264	270	
Ukupan broj radnika		1376	1358	1352	1369	1372	

Na području okruga Zaječar u 2020. godini došlo je do porasta ukupnog broja radnika, 1.372 zaposlenih, od čega 1.102 (80,3%) zdravstvenih radnika i saradnika i 270 (19,7%) nezdravstvenih radnika. U 2019 i 2020. godini dolazi do povećanja broja zdravstvenih radnika i to više, srednje i niže stručne spreme, a nastavlja se smanjenje nemedicinskog kadara, od 2016. do 2019. godine. Prema stepenu stručne spreme u 2020.godini bilo je 311 zaposlenih zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom, od kojih lekara i stomatologa 296 i farmaceuta i saradnika 15, a 791 zaposlenih sa višom, srednjom i nižom stručnom spremom,.

Ukupan broj lekara i stomatologa za period 2016/2020.godine smanjio se za 1,6% (indeks $2020/16=98,4\%$). Broj farmaceuta i saradnika je 2016.i 2017. godine bio 16, 2018.godine 14 zaposlenih ,2019.god. 13 zaposlenih i 2020.godine iznosio je 15 farmaceuta i saradnika.. Ukupan broj radnika zaposlenih na području okruga Zaječar neznatno se povećao u odnosu na predhodnu godinu. U 2020.godini došlo je i do neznatnog povećanja broja nemedicinskih radnika.

3. 2 Rad i korišćenje zdravstvenih kapaciteta

3.2.1 Rad i korišćenje primarne zdravstvene zaštite

Primarnu zdravstvenu zaštitu u 2019. godini na teritoriji opštine Zaječar pružao je DZ Zaječar.

U analizi korišćenja vanbolničke zdravstvene zaštite, parametri koji su odabrani za evaluaciju procenjavani su u odnosu na standarde određene Pravilnikom o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti u zdravstvenim ustanovama i drugim oblicima zdravstvene službe („Sl. glasnik RS br. 43/2006, 112/09, 50/10, 79/11, 10/12, 119/12, i 22/2013).

Služba opšte medicine

U službi opšte medicine na teritoriji opštine Zaječar 2020. godine bilo je zaposleno 26 lekara i 37 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 74). Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara je oko 1:1,4. Broj stanovnika sa 18 i više godina na jednog lekara službe opšte medicine povećavao se u posmatranim godinama, tako da 2020. iznosi 1.720 korisnika, što je iznad normativa: jedan lekar na 1.600 stanovnika.

Tabela 74. Kadrovi i posete u službi opšte medicine DZ Zaječar, 2016-2020. god.

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		47349	46747	46091	46685	44717
Broj lekara		29	28	28	28	26
Broj korisnika na 1 lekara		1632	1669	1646	1667	1720
Broj medicinskih sestara		48	41	41	34	37
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,6	1,5	1,5	1,2	1,4
Broj poseta lekaru	Ukupno	269785	235714	266579	452316	236947
	% preventivnih pregleda	1,6	1,5	1,6	1,1	0,9
	Dnevno po lekaru	42,3	38,3	43,3	73	41,4
	Po korisniku	5,7	5,1	5,9	9,6	5,3

Stanovnici su, u proseku, posećivali lekara službe opšte medicine od 5 do 10 puta godišnje (Tabela 74). Svaki lekar u službi imao je, prosečno, 2020.godine 41,4 poseta dnevno (normativ: 35 poseta na dan). Prethodne godine 2019 opterećenost lekara je bila veća.

Tabela 75. Kadrovi i posete u službi opšte medicine DZ Boljevac, 2016-2020. god.

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		10005	9860	9710	9522	9377
Broj lekara		13	13	12	12	12
Broj korisnika na 1 lekara		769	758	809	793	781
Broj medicinskih sestara		25	25	25	23	23
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,9	1,9	2	1,9	1,9
Broj poseta lekaru	Ukupno	61008	58455	57060	51022	45628
	% preventivnih pregleda	2,5	2,6	2,7	2,9	3,3
	Dnevno po lekaru	21,3	20,4	21,6	19,3	17,3
	Po korisniku	6,1	5,9	5,9	5,4	4,8

U službi opšte medicine DZ Boljevac 2020. godine bilo je zaposleno 12 lekara i 23 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 75). Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničar je oko 1:2.

Stanovnici su, u proseku, posećivali lekara službe opšte medicine DZ Boljevac 5-6 puta godišnje (Tabela 75). Svaki lekar u službi imao je, prosečno, 2020.godine 17,3 posete dnevno. Za posmatrani period opterećenost lekara u proseku je bila 20 posete dnevno.

Tabela 76. Kadrovi i posete u službi opšte medicine DZ Knjaževac, 2016-2020. god.

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		24801	24350	23925	23513	23120
Broj lekara		21	22	22	21	22
Broj korisnika na 1 lekara		1181	1107	1087	1119	1051
Broj medicinskih sestara		25	24	24	26	25
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,2	1,1	1,1	1,2	1,1
Broj poseta lekaru	Ukupno	153645	153456	151364	135569	117693
	% preventivnih pregleda	3,6	3,5	3,3	3,8	1,7
	Dnevno po lekaru	33,2	31,7	31,3	29,3	24,3
	Po korisniku	6,2	6,3	6,3	5,7	5,1

U službi opšte medicine DZ Knjaževac 2020. godine bilo je zaposleno 22 lekara i 25 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 76). Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara je oko 1:1,2. Broj stanovnika sa 18 i više godina na jednog lekara službe opšte medicine smanjivao se u poslednje dve godine posmatranog perioda , tako da 2020. iznosi 1.051 korisnika, ispod normativa: jedan lekar na 1.600 stanovnika.

Stanovnici su, u proseku, posećivali lekara službe opšte medicine 5-6 puta godišnje (Tabela 76). Svaki lekar u službi imao je, prosečno, 2020.godine 24,3 poseta dnevno. U posmatranom periodu prethodnih godina opterećenost lekara je bila veća ,2016.godine i iznosila je 33,2 posete dnevno po lekaru, dok je u poslednjoj 2020.godini broj dnevnih poseta po jednom lekaru iznosio 24,3.

Tabela 77. Kadrovi i posete u službi opšte medicine na području okruga Zaječar, 2016-2020. god.

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		82155	80957	79726	79720	77217
Broj lekara		63	63	62	61	60
Broj korisnika na 1 lekara		1304	1285	1286	1306	1286
Broj medicinskih sestara		98	90	90	83	85
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,5	1,4	1,4	1,3	1,4
Broj poseta lekaru	Ukupno	484438	447625	475003	638907	400268
	% preventivnih pregleda	2,4	2,3	2,30	1,8	1,4
	Dnevno po lekaru	35,0	32,3	34,80	47,6	30,3
	Po korisniku	5,9	5,5	5,9	8	5,2

U službama opšte medicine Okruga Zaječar 2020. godine bilo je zaposleno 60 lekara i 85 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 76). Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara je oko 1:1,3. Broj stanovnika sa 18 i više godina na jednog lekara službe opšte medicine je varirao u poslednje dve godine posmatranog perioda , tako da 2019. iznosi 1306. korisnika, ispod normativa: jedan lekar na 1.600 stanovnika, a u 2020.godini 1286.

Stanovnici su, u proseku, posećivali lekara službe opšte medicine 6 puta godišnje (Tabela 76). Svaki lekar u službi imao je, prosečno, 2020.godine 30,3 poseta dnevno. Opterećenost lekara u 2016.godine je iznosila 35 poseta dnevno po lekaru.

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece

U službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta na teritoriji opštine Zaječar 2020. godine bila su zaposlena 4 lekara i 7 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 78). Broj lekara u periodu 2016-2020.godine u službi je varirao, a odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara u 2020.godini je iznosio 1:1,7 (Tabela 78).

Tabela 78. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Zaječar, 2016-2020.godine

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		2914	2824	2724	2623	2491
Broj lekara		6	6	4	4	4
Broj korisnika na 1 lekara		486	471	681	655	623
Broj medicinskih sestara		7	6	6	5	7
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,2	1	1,5	1,2	1,7
Broj poseta lekaru	Ukupno	38963	34950	31710	30621	33927
	% preventivnih pregleda	30,9	40,9	35,2	33,2	38,6
	Dnevno po lekaru	29,5	26,5	36,1	34,8	38,5
	Po korisniku	13,4	12,4	11,6	11,7	13,6

Broj predškolske dece na jednog lekara je varirao tokom posmatranog perioda 486 na 623 (2016/2020.god.), taj odnos u 2019.godini je u granicama normativa. Prema *Pravilniku* treba obezbediti jednog pedijatra i jednu pedijatrijsku sestru za 850 dece uzrasta 0-6 godina, a na dva ovakva tima još jednu pedijatrijsku sestru.

Dete starosti 0-6 godina, 2020.godine, je, prosečno, 12 puta posetilo pedijatra primarne zdravstvene zaštite. Udeo preventivnih aktivnosti u 2020.godini iznosi 38,6%(Tabela 78). Broj poseta po lekaru je varirao tokom posmatranog perioda i bio je iznad normativom predviđenog broja: 29,5 po jednom danu tokom 2016. godine, dok 2020.godini 38,5 poseta/pregleda dnevno po lekaru.

Tabela 79. Kadrovi i posete u službama za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Boljevac, 2016-2020.godine

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		507	481	457	452	456
Broj lekara		1	1	1	1	1
Broj korisnika na 1 lekara		507	481	457	452	456
Broj medicinskih sestara		2	2	2	2	2
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		2	2	2	2	2
Broj poseta lekaru	Ukupno	6652	6589	6541	6627	4330
	% preventivnih pregleda	22,6	27	26,3	21,5	32,4
	Dnevno po lekaru	30,2	30,0	29,7	30,1	19,7
	Po korisniku	13,1	13,7	14,3	14,7	9,5

U službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Boljevac 2020. godine bio je zaposlen 1 lekar i 2 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 79). Broj lekara u periodu 2016-2020.godine u službi je konstantan 1, kao i odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara u ovom periodu 1:2 (Tabela 79).

U DZ Boljevac broj predškolske dece na jednog lekara smanjio se sa 507 na 456 (u periodu 2016-2020.god.). Prema *Pravilniku* treba obezbediti jednog pedijatra i jednu pedijatrijsku sestru za 850 dece uzrasta 0-6 godina, a na dva ovakva tima još jednu pedijatrijsku sestru.

Dete starosti 0-6 godina, 2020.godine, je, prosečno 10 puta posetilo pedijatra primarne zdravstvene zaštite. Udeo preventivnih aktivnosti se povećao u 2020.godini u odnosu na predhodan posmatrani

period. Broj poseta po lekaru je varirao tokom posmatranog perioda i bio je iznad normativom predviđenog broja: 30 po jednom danu (2016,2017 i 2019 godine), dok u 2020.godini ovaj broj je normativom predviđen. U 2020 .godini svaki lekar u službi imao je oko 20 poseta/pregleda dnevno.

Tabela 80. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Knjaževac, 2016-2020.godine

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		1417	1397	1346	1315	1312
Broj lekara		2	2	2	2	2
Broj korisnika na 1 lekara		708	698	673	657	656
Broj medicinskih sestara		3	3	3	3	4
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,5	1,5	1,5	1,5	2
Broj poseta lekaru	Ukupno	14670	17243	17880	16767	12881
	% preventivnih pregleda	26,2	34,1	30,2	28,4	36,9
	Dnevno po lekaru	33,3	39,2	40,6	38	29,3
	Po korisniku	10,4	12,3	13,3	12,7	9,8

U službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Knjaževac 2020. godine bilo je zaposleno 2 lekar i 4 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 80). Broj lekara u periodu 2016-2020.godine u službi je konstantan 2, kao i odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara u ovom periodu 1:1,5 izuzev u 2020.godini kadav ovaj odnos iznosi 1:2 (Tabela 80).

Broj predškolske dece DZ Knjaževac na jednog lekara smanjio se sa 708 na 656 (u periodu 2016-2020.god.). Prema *Pravilniku* treba obezbediti jednog pedijatra i jednu pedijatrijsku sestru za 850 dece uzrasta 0-6 godina, a na dva ovakva tima još jednu pedijatrijsku sestru.

Dete starosti 0-6 godina, 2020.godine, je, prosečno 10 puta posetilo pedijatra primarne zdravstvene zaštite, najmanji broj ovih poseta je zabeležen baš tokom 2020. godine 9,8. Udeo preventivnih aktivnosti se znatno povećavao u 2020.godini i iznosio je 36,9%, dok se je taj udeo bio najmanji u 2016.godini i iznosio je 26,2%. Broj poseta po lekaru je varirao tokom posmatranog perioda i bio je iznad normativom predviđenog broja: 30 po jednom danu. U 2020.godini svaki lekar u službi imao je oko 29 poseta/pregleda dnevno.

Tabela 81. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta na području okruga Zaječar , 2016-2020.godine

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		4838	4702	4527	4390	4259
Broj lekara		9	9	7	7	7
Broj korisnika na 1 lekara		538	522	647	627	608
Broj medicinskih sestara		12	11	11	10	13
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,3	1,2	1,6	1,4	1,8
Broj poseta lekaru	Ukupno	60285	58782	56131	54015	33927
	% preventivnih pregleda	28,9	37,4	32,5	30,3	38,6
	Dnevno po lekaru	30,4	29,7	36,4	35	22
	Po korisniku	12,5	12,5	12,4	12,3	7,9

U službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta na području okruga Zaječar 2020. godine bilo je zaposleno 7 lekara i 13 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 81). Broj lekara u 2020, 2019. i 2018 godini u službi je smanjen za 2 lekara u odnosu na 2017 i 2016.godinu. Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara u 2016. godini je iznosio 1:1,3 , a u 2020. godini 1:1,8 (Tabela 81).

Broj predškolske dece na jednog lekara povećao se sa 538 na 608 (2016/2020.god.). Prema *Pravilniku* treba obezbediti jednog pedijatra i jednu pedijatrijsku sestru za 850 dece uzrasta 0-6 godina, a na dva ovakva tima još jednu pedijatrijsku sestru.

Dete starosti 0-6 godina, 2020.godine, je prosečno, 8 puta posetilo pedijatra primarne zdravstvene zaštite. Udeo preventivnih aktivnosti se povećavao u 2020 godini (38,6%), za razliku od predhodnih godina .Broj poseta po lekaru je varirao tokom posmatranog perioda i u poslednjoj 2020.godini je 22 posete dnevno po jednom lekaru,sto je ispod normativom predvidjenog broja: 30 po jednom danu.

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji opštine Zaječar 2020. godine bilo je zaposleno 6 lekara i 4 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 82). Broj dece na jednog lekara ove službe kretao se od 1144-2016.godine, 1.126 - 2017.godine,692-2018.godine, 866-2019.godine i broj dece na jednog lekara 2020.godine 905. Prema važećem *Pravilniku* treba obezbediti jednog lekara za 1.500 dece uzrasta 7-18 godina, a na deset ovakvih timova još jednu višu medicinsku sestru.

Tabela 82. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Zaječar, 2016-2020. godine

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		5724	5634	5540	5201	5429
Broj lekara		5	5	8	6	6
Broj korisnika na 1 lekara		1144	1126	692	866	905
Broj medicinskih sestara		5	6	6	7	4
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1	1,2	0,7	1,2	0,7
Broj poseta lekaru	Ukupno	26119	24766	25160	27421	28218
	% preventivnih pregleda	15,3	13	12	15,6	15,3
	Dnevno po lekaru	23,7	22,5	14,3	20,7	21,4
	Po korisniku	4,6	4,4	4,5	5,3	5,2

Na teritoriji opštine Zaječar , prosečan broj poseta po detetu školskog uzrasta se kreće oko 5 (Tabela 82). Broj poseta/pregleda po lekaru je varirao, u posmatranom periodu, a 2020.godine iznosi oko 21,4 što je manje od normativa: 30 na dan. Udeo preventivnih aktivnosti je promenljiv u posmatranom period, poslednje, 2020.godine udeo preventivnih aktivnosti iznosi oko 15%.

Tabela 83. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Boljevac, 2016-2020. godine

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		1249	1219	1191	1174	1117
Broj lekara		1	1	2	1	1
Broj korisnika na 1 lekara		1249	1219	595	1174	1117
Broj medicinskih sestara		2	2	2	2	2
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		2	2	1	2	2
Broj poseta lekaru	Ukupno	10636	9232	8688	8331	5375
	% preventivnih pregleda	15	17,6	11	10,7	21,8
	Dnevno po lekaru	48,3	42,0	19,7	37,8	24,4
	Po korisniku	8,5	7,6	7,3	7,1	4,8

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Boljevac 2020. godine bilo je zaposleno 1 lekar i 2 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 83). Broj dece na jednog lekara ove službe kretao se od 1.249 u 2016. godini, 1.219 u 2017.godini, 595 u 2018.godini 1.174 dece na jednog lekara u 2019.godini i 1117 u 2020.godini. Prema važećem *Pravilniku* treba obezbediti jednog lekara za 1.500 dece uzrasta 7-18 godina, a na deset ovakvih timova još jednu višu medicinsku sestru.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Boljevac, prosečan broj poseta po detetu se kreće oko 7 (Tabela 83). Broj poseta/pregleda po lekaru je varirao, u smislu povećanja 2016, 2017, 2019.godine kada je bilo više od normativa: 30 na dan, dok je 2018.godine broj poseta po lekaru bio znatno manji 19,7, takođe u poslednjoj 2020.godini je broj poseta po lekaru niži od normativa i on je iznosio 24,4. Udeo preventivnih aktivnosti je izrazito promenljiv od jedne do druge godine, tako da je 2020. godine bio 21,8% kada je i bio najveći za posmatrani period, dok se u 2019.godini procenat preventivnih pregleda bio značajno smanjio na 10,7%.

Tabela 84. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Knjaževac, 2016-2020. godine

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		2678	2655	2650	2648	2573
Broj lekara		2	2	2	2	2
Broj korisnika na 1 lekara		2678	2655	1325	1324	1286
Broj medicinskih sestara		2	1	1	1	1
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1	0,5	0,5	0,5	0,5
Broj poseta lekaru	Ukupno	14061	14063	13457	14000	8920
	% preventivnih pregleda	13,2	12,7	12	12	8,7
	Dnevno po lekaru	32,0	32,0	30,6	31,8	20,3
	Po korisniku	5,3	5,3	5,1	5,2	3,5

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Knjaževac 2020. godine bilo je zaposleno 2 lekara i 1 zdravstveni radnik sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 84). Broj dece na jednog lekara ove službe bio je promenljiv tokom posmatranog perioda, 2.678 dece na jednog lekara u 2016.godine, a u poslednjoj 2020. godini 1.286. Prema važećem *Pravilniku* treba obezbediti jednog lekara za 1.500 dece uzrasta 7-18 godina, a na deset ovakvih timova još jednu višu medicinsku sestru.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Knjaževac, prosečan broj poseta po detetu se kreće oko 5 (Tabela 85). Broj poseta/pregleda po lekaru je varirao, u smislu smanjenja poslednjih godina, 2020.godine iznosi oko 20,3 dok je 2016.godine broj poseta po lekaru bio veći i iznosio je 32. Udeo preventivnih aktivnosti je izrazito promenljiv od jedne do druge godine. Poslednje, 2020.godine iznosi 8,7% udeo preventivnih u odnosu na ukupan broj pregleda.

Tabela 85. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na području Okruga Zaječar, 2016-2020. godine

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		9651	9508	9381	9023	9119
Broj lekara		8	8	12	9	9
Broj korisnika na 1 lekara		1206	1189	782	1002	1013
Broj medicinskih sestara		9	9	9	10	7
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,13	1,13	0,70	1,11	0,8
Broj poseta lekaru	Ukupno	50816	48061	47305	49752	28218
	% preventivnih pregleda	14,5	14,4	12	14	15,3
	Dnevno po lekaru	28,9	27,3	17,9	25,1	14,3
	Po korisniku	5,27	5,05	5,10	5,5	3,1

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na području Okruga Zaječar 2020. godine bilo je zaposleno 9 lekara i 7 zdravstveni radnik sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 85). Broj dece na jednog lekara ove službe kretao se od 782 u 2018 godini do 1.206 dece na jednog lekara u 2016.godini, 2020.godine taj broj je iznosio 1.013. Prema važećem *Pravilniku* treba obezbediti jednog lekara za 1.500 dece uzrasta 7-18 godina, a na deset ovakvih timova još jednu višu medicinsku sestru.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na području okruga, prosečan broj poseta po detetu se kreće oko 5 (Tabela 85). Broj poseta/pregleda po lekaru je varirao, najmanji je bio 2020.godine i iznosio je oko 14, dok je 2016.godine broj poseta po lekaru iznosio je 29. Udeo preventivnih aktivnosti je promenljiv od jedne do druge godine. Poslednje, 2020.godine iznosi 15,3%.

Služba za zdravstvenu zaštitu žena

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na području opštine Zaječar 2020. godine bila su zaposlena 3 lekara i 5 medicinske sestre (odnos 1:1,6). Ovaj odnos je u posmatranom periodu varirao. U periodu 2016-2020.godine varira prosečan broj korisnika na jednog lekara i u 2020. godini iznosi 7998 (*Pravilnik* preporučuje odnos od 6500 žena starijih od 15 godina na jednog ginekologa i jednu ginekološko-akušersku sestru, a na tri ovakva tima još jednu sestru) (Tabela 86).

Tabela 86. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Zaječar, 2016-2020. godine

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj žena starijih od 15 godina		25424	25082	24727	24358	23994
Broj lekara		3	4	4	3	3
Broj korisnika na 1 lekara		8474	6270	6181	8119	7998
Broj medicinskih sestara		4	6	6	6	5
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,3	1,5	1,5	2	1,6
Broj poseta lekaru	Ukupno	9552	6320	7707	7355	15179
	% preventivnih pregleda	41,4	55	56	55,4	42,9
	Dnevno po lekaru	14,5	7,2	8,7	11,1	22,99
	Po korisniku	0,4	0,3	0,3	0,3	0,6

Prosečan broj poseta po jednoj ženi se kreće između 0,3 i 0,6, i u poslednjoj posmatranoj godini 2020, ovaj prosek iznosi 0,6. Opterećenost ginekologa primarne zdravstvene zaštite na teritoriji opštine Zaječar, u poslednjih pet godina, kretala se između 7 poseta i 23 poseta/pregleda dnevno. Gotovo polovina poseta pripada preventivi (Tabela 865). U 2020. godini broj poseta dnevno po ginekologu iznosio je oko 23 (normativ – 30 poseta na dan po ginekologu).

Tabela 87. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Boljevac, 2016-2020. godine

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj žena starijih od 15 godina		5356	5252	5147	5059	4980
Broj lekara		1	1	1	1	1
Broj korisnika na 1 lekara		5353	5252	5147	5059	4980
Broj medicinskih sestara		1	1	1	1	1
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1	1	1	1	1
Broj poseta lekaru	Ukupno	4143	3283	2420	2982	1682
	% preventivnih pregleda	39,2	41,1	39,9	62,9	58,3
	Dnevno po lekaru	18,8	14,9	11,0	13,5	7,6
	Po korisniku	0,8	0,6	0,5	0,6	0,3

U službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Boljevac 2020. godine bio je zaposlen 1 lekar i 1 medicinska sestra (odnos 1:1). Ovaj odnos je poslednjih pet godina konstantan. U periodu 2016-2020. godine varira prosečan broj korisnika na jednog lekara i u 2020. godini je najmanji i iznosi 4.980 (*Pravilnik* preporučuje odnos od 6500 žena starijih od 15 godina na jednog ginekologa i jednu ginekološko-akušersku sestru, a na tri ovakva tima još jednu sestru) (Tabela 87).

Prosečan broj poseta po jednoj ženi se kreće između 0,5 i 0,8, a 2020. godine je ovaj broj poseta bio najniži 0,3. Opterećenost ginekologa primarne zdravstvene zaštite u DZ Boljevac, u poslednjih pet godina, kretala se u između 8 poseta i 19 poseta/pregleda dnevno. U proseku posmatrajući petogodišnji period više od 40% poseta pripada preventivnim pregledima, 2020. godine udeo preventivnih pregleda je dosta veći i on iznosi 58,3% (Tabela 87). U 2020. godini broj poseta dnevno po ginekologu bio je oko 8, što je znatno manje u odnosu na predhodne četiri godine (normativ – 30 poseta na dan po ginekologu).

Tabela 88. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Knjaževac, 2016-2020. godine

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj žena starijih od 15 godina		13182	12926	12685	12451	12219
Broj lekara		1	1	1	1	2
Broj korisnika na 1 lekara		13182	12926	12685	12451	6109
Broj medicinskih sestara		2	3	3	3	3
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		2	3	3	3	1,5
Broj poseta lekaru	Ukupno	13293	12464	10620	6826	6125
	% preventivnih pregleda	17,9	15,7	16,1	16,7	18,15
	Dnevno po lekaru	60,4	56,7	48,3	31	13,9
	Po korisniku	1,0	1,0	0,8	0,5	0,5

U službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Knjaževac 2020. godine bilo je zaposleno 2 lekar i 3 medicinske sestre (odnos 1:1,5). Ovaj odnos je u posmatranom periodu zastupljeniji, izuzev 2016. godine 1:2 i poslednje 2020. godine. U periodu 2016-2020. godine varira prosečan broj korisnika na jednog lekara u 2020. godini iznosi 6.109 i najmanji je za posmatrani period. (*Pravilnik* preporučuje odnos od 6500 žena starijih od 15 godina na jednog ginekologa i jednu ginekološko-akušersku sestru, a na tri ovakva tima još jednu sestru) (Tabela 88).

Prosečan broj poseta po jednoj ženi se kreće između 0,5 i 1, 2020.godine je 0,5. Opterećenost ginekologa primarne zdravstvene zaštite DZ Knjaževac, u poslednjih pet godina, kretala se između 14 posete i 60 poseta/pregleda dnevno. U proseku 16% poseta pripada preventivnim pregledima, 2020.godine 18,15% (Tabela 88). U 2020.godini broj poseta dnevno po ginekologu bio je oko 14 što je i najmanji broj za posmatrani period (normativ – 30 poseta na dan po ginekologu).

Tabela 89. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području Okruga Zaječar, 2016-2020.godine.

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj žena starijih od 15 godina		43962	43260	42559	41868	41193
Broj lekara		5	6	6	5	6
Broj korisnika na 1 lekara		8792	7210	7093	8373	6865
Broj medicinskih sestara		7	10	10	10	9
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,4	1,7	1,7	2	1,5
Broj poseta lekaru	Ukupno	26988	22067	20747	17163	15179
	% preventivnih pregleda	32,8	37,3	33,7	41,3	42,9
	Dnevno po lekaru	24,5	16,7	15,70	15,6	11,5
	Po korisniku	0,6	0,5	0,5	0,4	0,3

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na području Okruga Zaječar, 2020. godine bilo je zaposleno 6 lekar i 9 medicinska sestra (odnos 1:1,5). Ovaj odnos je u 2016. godine iznosio 1:1,5. U periodu 2016-2020.godine varira prosečan broj korisnika na jednog lekara u 2016. godini iznosi 8.792, dok je u 2020.godini iznosio 6.865 i bio je najveći za posmatrani petogodišnji period. (*Pravilnik* preporučuje odnos od 6500 žena starijih od 15 godina na jednog ginekologa i jednu ginekološko-akušersku sestru, a na tri ovakva tima još jednu sestru) (Tabela 89).

Prosečan broj poseta po jednoj ženi se kreće između 0,3 u 2020.godini, 0,5 u 2017 i 2018.godini, 0,4 u 2019.godini i 0,6 u 2016.godini. Opterećenost ginekologa primarne zdravstvene zaštite Okruga Zaječar u poslednjih pet godina, kretala se između 11 poseta i 25 poseta/pregleda dnevno. U proseku oko 37 % poseta pripada preventivnim pregledima, 2020.godine taj udeo je bio najveći i iznosio je 44,9%, a 2016.godine 32,8% (Tabela 89). U 2019.godini broj poseta dnevno po ginekologu bio je oko 16 (normativ – 30 poseta na dan po ginekologu).

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba

U službi za zaštitu i lečenje usta i zuba DZ Zaječar 2020. godine bilo je 11 zaposlenih stomatologa i 17 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom; 1,5 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom na jednog stomatologa. (Tabela 90). Broj korisnika (procenjen ukupan broj stanovnika) na jednog stomatologa je promenljiv u posmatranom periodu u 2020.godini je bio 4.785 korisnika po jednom stomatologu, a 2016.godine 4.666 korisnika po stomatologu.

Tabela 90. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba DZ Zaječar, 2016-2020. godine

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		55987	55205	54355	53509	52637
Broj stomatologa		12	11	11	11	11
Broj korisnika na 1 stomatologa		4666	5018	4941	4864	4785
Broj medicinskih sestara		17	17	17	17	17
Broj medicinskih sestara na 1 stomatologa		1,4	1,5	1,5	1,5	1,5
Broj poseta stomatologu	Ukupno	25884	23797	15328	14322	22189
	% preventivnih pregleda	22,5	29,3	38,3	44,1	25,6
	Dnevno po lekaru	9,8	9,8	6,3	5,9	9,2
	Po korisniku	0,5	0,4	0,3	0,3	0,2

Broj poseta u periodu od 2016-2020.godine po korisniku je manji od jedan (prosek 0,3), 2020. godine je 0,2. Svaki stomatolog je imao od 6 do 10 pregleda dnevno; 2020.godine prosek je 9,2 što ukazuje na povećanje u odnosu na predhodnu 2019.godinu kada je ovaj broj poseta iznosio 5,9 (normativ – u dečjoj i preventivnoj stomatologiji 12 poseta na dan, a u opštoj stomatologiji – 15). Učešće preventivnih pregleda je znatno smanjeno u poslednjoj 2020.godini i ono iznosi 25,6 % .

Tabela 91. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba DZ Boljevac, 2016-2020. godine

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		11761	11560	11358	11148	10950
Broj stomatologa		3	2	3	2	2
Broj korisnika na 1 stomatologa		3920	5780	3786	5574	5475
Broj medicinskih sestara		3	3	3	3	2
Broj medicinskih sestara na 1stomatologa		1	1,5	1	1,5	1
Broj poseta stomatologu	Ukupno	2227	2270	2046	2291	2362
	% preventivnih pregleda	10,3	11	12	9,5	9,3
	Dnevno po lekaru	3,4	5,2	3,1	5,2	5,4
	Po korisniku	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2

U službi za zaštitu i lečenje usta i zuba DZ Boljevac 2020. godine bilo je 2 zaposlena stomatologa i 2 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom; 1 zubni tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom na jednog stomatologa. (Tabela 92). Broj korisnika (procenjen ukupan broj stanovnika) na jednog stomatologa je promenljiv u posmatranom periodu u 2020.godini je bio viši 5.475 po jednom stomatologu, a u 2016.godine 3.920 korisnika po stomatologu.

Broj poseta u periodu od 2016-2020.godine po korisniku je manji od jedan, 2020. godine je 0,2. Svaki stomatolog je imao od 3 do 6 pregleda dnevno; 2020.godine prosek je 5,4 poseta dnevno (normativ – u dečjoj i preventivnoj stomatologiji 12 poseta na dan, a u opštoj stomatologiji – 15). Procenat preventivnih pregleda u odnosu na ukupne preglede je smanjen u odnosu na predhodne godine i u 2020.godini on iznosi 9,3%.

Tabela 92. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba opštine Knjaževac, 2016-2020. godine

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		28896	28402	27921	27476	27005
Broj stomatologa		5	5	5	5	5
Broj korisnika na 1 stomatologa		5779	5680	5584	5495	5401
Broj medicinskih sestara		8	8	8	8	8
Broj medicinskih sestara na 1stomatologa		1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Broj poseta stomatologu	Ukupno	16053	11953	12771	13543	11203
	% preventivnih pregleda	4,5	9,1	5,6	3,8	11,9
	Dnevno po lekaru	14,6	10,9	11,6	12,3	10,1
	Po korisniku	0,6	0,4	0,5	0,5	0,4

U službi za zaštitu i lečenje usta i zuba DZ Knjaževac 2020. godine bilo je 5 zaposlenih stomatologa i 8 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom; 1,6 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom na jednog stomatologa. (Tabela 92). Broj korisnika (procenjen ukupan broj stanovnika) na jednog stomatologa je promenljiv u posmatranom periodu i u 2020.godini je 5.401 po jednom stomatologu.

Broj poseta u periodu od 2016-2020.godine po korisniku je manji od jedan (0,5), 2020. godine je 0,4. Svaki stomatolog je imao od 11 do 15 pregleda dnevno; 2020.godine prosek je 10,1 (normativ – u dečjoj i preventivnoj stomatologiji 12 poseta na dan, a u opštoj stomatologiji – 15). Procenat preventivnih pregleda u odnosu na ukupne preglede je 2020.godine iznosio 10,1 % (najveći procenat preventivnih pregleda zabeležen u 2016.godini kada je iznosio 14,6%.

Tabela 93. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba na području Okruga Zaječar, 2016-2020. godine.

Parametri		2016	2017	2018	2019	2020
Broj korisnika		96644	95167	94259	92133	90592
Broj stomatologa		20	18	19	18	18
Broj korisnika na 1 stomatologa		4832	5287	4961	5118	5032
Broj medicinskih sestara		28	28	28	28	27
Broj medicinskih sestara na 1stomatologa		1,4	1,6	1,5	1,6	1,5
Broj poseta stomatologu	Ukupno	44164	38020	30145	30156	22189
	% preventivnih pregleda	12,4	16,5	22,7	23,4	25,6
	Dnevno po lekaru	10,0	9,6	7,20	7,6	5,6
	Po korisniku	0,5	0,4	0,30	0,32	0,2

U službi za zaštitu i lečenje usta i zuba na području Okruga Zaječar 2020. godine bilo je 18 zaposlenih stomatologa i 27 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom; 1,5 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom na jednog stomatologa. (Tabela 93). Broj korisnika (procenjen ukupan broj stanovnika) na jednog stomatologa je promenljiv u posmatranom periodu i u 2020.godini je 5.032 po jednom stomatologu.

Broj poseta u periodu od 2016-2020.godine po korisniku je manji od jedan i 2020. godine je 0,2. Svaki stomatolog je imao od 6 do 10 pregleda dnevno; 2020.godine prosek je 5,6 (normativ – u dečjoj i preventivnoj stomatologiji 12 poseta na dan, a u opštoj stomatologiji – 15). Procenat preventivnih pregleda u odnosu na ukupne preglede je povećan u odnosu na ranije godine tako da je u poslednjog 2020.godini bio najviši i iznosio je 25,6% .

3.2.2 Rad i korišćenje bolničke zdravstvene zaštite

Bolnička (stacionarna) zdravstvena zaštita na području opštine Zaječar u 2020. ostvarivala se kroz rad Opšte bolnice Zaječar.

Broj postelja se nije menjao u posmatranom periodu, tako da ukupan posteljni fond u 2020. godini iznosi 430 postelja. Opšte bolnice Zaječar je regionalnog karaktera i pruža usluge iz oblasti sekundarne zdravstvene zaštite stanovništvu opštine Boljevac i u određenom obimu stanovništvu opštine Knjaževac. Zdravstvene usluge iz oblasti nuklearne medicine i stacionarne usluge u okviru dermatovenerologije i infektivnih bolesti pruža stanovništvu okruga Zaječar i Bor.

U Opštoj bolnici Zaječar broj zaposlenih lekara –119 je registrovan na kraju 2020.godine (od toga oko 75,6% specijalista).

U posmatranom periodu broj zdravstvenih radnika sa višom i srednjom i nižom stručnom spremom je imao maksimum 2019.godine. Te godine je radilo njih 425, a odnos lekara i medicinskih sestara bio je 1:3,5. U 2016.godini broj medicinskih sestara-tehničara je bio najmanji i iznosio je 401 (Tabela 94).

Prosečno, na nivou opštine Zaječar u 2020.godini na 100 postelja bila su obezbeđena 28 lekara i 96 medicinskih sestara/tehničara.

Tabela 94. Rad i korišćenje bolničke zdravstvene zaštite na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2016-2020. godine.

Parametri	2016	2017	2018	2019	2020
Broj lekara	123	126	122	121	119
% specijalista	74,6	69,3	78,7	74,4	75,6
Viša, srednja i niža SS	401	409	407	425	413
Broj postelja	430	430	430	430	430
Bolesnički dani	99924	82567	89563	83050	50948
Broj ispisanih pacijenata	13492	12602	12533	10956	7466
Prosečna dužina lečenja	7,4	6,6	7,15	7,58	6,82
Zauzetost postelja	63,7	58,9	57,06	52,91	32,46
Broj bolesnika na 1 lekara	110	100	102	91	63
Broj bolesnika na 1 MS	34	31	31	26	18
Broj lekara/100 postelja	27,9	28,6	29	28,4	27,7
Broj sestara/100 postelja	95,6	93,3	95,1	95	96

U periodu 2016-2020.godine prosečna dužina lečenja se kreće oko 7 dana. Zauzetost postelja je izmedju 33 i 63%; smanjivala se tokom posmatranog perioda, a 2020.godine iznosi 32,46%.

Broj pacijenata po lekaru godišnje je varirao; najmanji je bio u poslednjoj posmatranoj 2020.godine - 63 po lekaru, a najveći 110 u 2016.godini. U 2020.godini bilo je prosečano 63 bolesnika lečenih u bolnici po jednom lekaru i manje je nego što je *Pravilnikom* određene mere izvršenja: 170-210.

Tabela 95. Rad i korišćenje bolničke zdravstvene zaštite Specijalne bolnice "Gamzigrad" u periodu 2016-2020. godine

Parametri	2016	2017	2018	2019	2020
Broj lekara	8	9	9	9	8
% specijalista	50	33	33	44	62
Viša, srednja i niža SS	58	62	61	58	61
Broj postelja	212	212	212	212	212
Bolesnički dani	53670	51858	54168	62324	48962
Broj ispisanih pacijenata	3129	3154	3255	3622	2620
Prosečna dužina lečenja	17,2	16,4	16,6	17,21	18,69
Zauzetost postelja	69,36	67,02	67,02	80,54	63,27
Broj bolesnika na 1 lekara	391	350	361	402	327
Broj bolesnika na 1 MS	54	51	53	62	43
Broj lekara/100 postelja	3,8	4,3	4,3	4,3	3,8
Broj sestara/100 postelja	27,4	29,3	29	27	28,8

Broj postelja se nije menjao u posmatranom periodu, tako da ukupan posteljni fond u 2020. godini iznosi 212 postelja kao i ranijih godina.

U Specijalne bolnice "Gamzigrad" najveći broj zaposlenih lekara –9 je registrovan od 2017.godine do 2019.godine.

U posmatranom periodu broj zdravstvenih radnika sa višom i srednjom i nižom stručnom spremom je imao maksimum 2017.godine. Te godine je radilo njih 62 a odnos lekara i medicinskih sestara bio je 1:6,8.

Prosečno u 2020.godini na 100 postelja bila su obezbeđena 4 lekara i 29 medicinskih sestara/tehničara.

U periodu 2016-2020.godine prosečna dužina lečenja se kreće oko 17 dana. Zauzetost postelja je između 63 i 80%;, a 2020.godine iznosi 63,27%.

Prosečan broj pacijenata po lekaru godišnje je varirao; najmanji je bio 2020.godine - 327 po lekaru, a najveći 402 u 2019.godini.

Tabela 96. Rad i korišćenje bolničke zdravstvene zaštite na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2016-2020. godine

Parametri	2016	2017	2018	2019	2020
Broj lekara	52	51	51	51	57
% specijalista	57,6	68,6	73,1	80,3	71,9
Viša, srednja i niža SS	159	158	160	161	161
Broj postelja	120	120	120	120	120
Bolesnički dani	24753	22109	21528	20813	15521
Broj ispisanih pacijenata	3990	3595	3607	3655	2739
Prosečna dužina lečenja	6,2	6,2	5,97	4,50	5,67
Zauzetost postelja	56,5	50,5	49,15	47,52	52,36
Broj bolesnika na 1 lekara	76	71	71	72	48
Broj bolesnika na 1 MS	25	23	23	23	17
Broj lekara/100 postelja	43,3	42,5	42,5	42,5	47,5
Broj sestara/100 postelja	132,5	131,6	133	134	134

Broj postelja Opšte bolnice Knjaževac se nije menjao u posmatranom periodu, tako da ukupan posteljni fond u 2020. godini iznosi 120 postelja.

U Opštoj bolnici Knjaževac najveći broj zaposlenih lekara –57 je registrovan na kraju 2020.godine (od toga oko 71,9% specijalista). Zbog zabrane zapošljavanja u zdravstvu, smanjivao se i broj lekara u stacionarnim zdravstvenim ustanovama, dok u 2020.godini dolazi do povećanja I taj broj iznosi 57 (71,9% specijalista).

U posmatranom periodu broj zdravstvenih radnika sa višom i srednjom i nižom stručnom spremom je imao maksimum 2019 I 2020.godine. Tih godina je radilo njih 161, a odnos lekara i medicinskih sestara bio je 1:3,1-2019.godine I 1:2,8-2020.godine (Tabela 96).

4. ANALIZA EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE

Operativnu evidenciju zaraznih bolesti na području opštine Zaječar radio je Centar za prevenciju i kontrolu bolesti Zavod za javno zdravlje Timok iz Zaječara. U periodu od 2016. do 2020. godine prijavljeno je 5037 slučajeva oboljenja i 64 smrtnih slučajeva.

Srednja godišnja stopa morbiditeta od zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 1853,8 na 100.000 stanovnika. Najveći broj obolelih prijavljen je 2020. godine – 2164 (incidenca je 3981,2 na 100.000 stanovnika), a najmanji 2019. – 114 i incidencom od 209,7 ‰.

Tabela br.97. Registrovane zarazne bolesti na području opštine Zaječar

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
A02.0 Enteritis salmonellosa	O	12	19	30	13	15	89
	U						
A02.1 Salmonellosis septica	O						
	U						
A03.1 Dysenteria bacillaris per Sh. Flexneri	O						
	U						
A03.2 Dysenteria bacillaris per Sh. Boydi	O						
	U						
A03.9 Shigellosis non specificata	O						
	U						
A04.0 Infectio intestinalis per E. Coli enteropathogenem	O						
	U						
A04.5 Enteritis campylobacterialis	O	26	14	7	21	7	75
	U						
A04.6 Enteritis yersiniosa enterocolitica	O				1		1
	U						
A04.7 Enterocolitis per Clostridium difficile	O	75	49	52			176
	U	2	3	1			
A04.9 Infectio intestinalis bacterialis non specificata	O	33	33	22			88
	U						
A05.1 Botulismus	O						
	U						
A05.4 Intoxicatio alimentaria per Bacillum cereum	O						
	U						
A05.9 Intoxicatio alimentaria bacterialis, non specificata	O	11	3	2			16
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
A06.9 Amoebiasis non specificata	O	1	1				2
	U						
A07.1 Lambliasis	O			1			1
	U						
A09 Diarrhoea et gastroenteritis causa infectionis suspecta	O	43	29	30			102
	U						
A15.0 Tuberculosis pulmonis, per microscopiam sputi confirmata	O	3	5	4	3	3	18
	U						
A15.1 Tuberculosis pulmonis, solum culture confirmata	O						
	U						
A15.2 Tuberculosis pulmonis, per histologiam confirmata	O						
	U						
A15.3 Tuberculosis pulmonis, methodis non specificatis confirmata	O						
	U						
A15.4 Tuberculosis lymphonodorum intrathoracalium, per bacteriologiam et histologiam confirmata	O						
	U						
A15.6 Pleuritis tuberculosa, per bacteriologiam histologiam confirmata	O						
	U						
A15.8 Tuberculosis pulmonis, per bacteriologiam et histologiam confirmata alia	O						
	U						
A15.9 Tuberculosis organorum, per bacteriologiam et histologiam confirmata non specificata	O						
	U						
A16.0 Tuberculosis pulmonis bacteriologicè histologicè negativa	O		1				1
	U						
A16.1 Tuberculosis pulmonis, sine exploratione bacteriologica et histologica	O						
	U						
A16.2 Tuberculosis pulmonis, sine confirmatione bacteriologica sive histologica	O						
	U						
A16.5 Pleuritis tuberculosa	O						
	U						
A16.7 Tuberculosis pulmonis primaria	O						
	U						
A17.0 Meningitis tuberculosa	O		1				1
	U						
A18.0 Tuberculosis ossium et articularum	O						
	U						
A18.1 Tuberculosis sistematis genitourinari	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
A18.2 Tuberculosis lymphoglandularum peripherica	O						
	U						
A19.9 Tuberculosis miliaris, non specificata	O						
	U						
A21.9 Tularaemia, non specificata	O						
	U						
A22.0 Antrax cutaneus	O						
	U						
A23.9 Brucellosis, non specificata	O						
	U						
A27.9 Leptospirosis, non specificata	O						
	U						
A32.9 Listeriosis non specificata	O						
	U						
A35 Tetanus alius	O						
	U						
A37.9 Pertussis, non specificata	O						
	U						
A38 Scarlatina	O	19	8	10			37
	U						
A39.0 Meningitis meningococcica	O						
	U						
A39.9 Infectio meningococcica, non specificata	O						
	U						
A40.9 Septicaemia streptococcica	O						
	U						
A41.8 Septicaemia alia, specificata	O	18	15	8			41
	U	1	4				5
A48.1 Legionellosis	O						
	U						
A51.9 Syphilis recens, non specificata	O		2				2
	U						
A53.9 Syphilis alia et non specificata	O						
	U						
A54.9 Infectio gonococcica, non specificata	O		1				1
	U						
A56.8 Infectio chlamydialis modo sexuali transmissa	O	3	32	19	1		55
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
A69.2 Morbus Lyme	O	2	13				15
	U						
A87.0 Meningitis enteroviralis	O			2			2
	U						
A92.3 Febris West Nile	O						
	U						
A98.5 Febris haemorrhagica cum syndroma renali	O						
	U						
B01.8 Varicella cum complicationibus aliis	O						
	U						
B01.9 Varicella sine complicationibus	O	120	433	748			1301
	U						
B05.9 Morbilli sine complicationibus	O			31			31
	U						
B06.9 Rubeola sine complicationibus	O						
	U						
B15.9 Hepatitis A sine comate hepatico	O						
	U						
B16.9 Hepatitis acuta B sine delta agente	O		1	1	2		4
	U						
B17.1 Hepatitis acuta C	O						
	U						
B17.2 Hepatitis acuta E	O						
	U						
B18.1 Hepatitis viralis chronica B sine delta agente	O		1	1	2		4
	U						
B18.2 Hepatitis viralis chronica C	O	1	1	5	5	4	16
	U						
B19.9 Hepatitis viralis, non specificata	O						
	U						
B20 Morbus HIV - morbus deficientiae immunitatis acquisitae cum morbis infectivis et parasitariis adjunctis	O		1	1	1		3
	U						
B22 Morbus HIV cum morbis aliis specificatis adjunctis	O						
	U						
B23 Morbus HIV cum statibus adjunctis aliis	O						
	U						
B24 Morbus HIV, non specificatus	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
B26.9 Parotitis epidemica sine complicatione	O						
	U						
B27.9 Mononucleosis infectiva, non specificata	O	22	18	12			52
	U						
B34.2 Infectio corona viralis	O					2132	2132
	U					52	52
B54 Malaria, non specificata	O						
	U						
B55.9 Leishmaniasis non specificata	O						
	U						
B58.9 Toxoplasmosis, non specificata	O						
	U						
B67.0 Echinococcosis hepatis	O						
	U						
B67.1 Echinococcosis pulmonis	O						
	U						
B67.9 Echinococcosis alia non specificata	O		2	1			3
	U						
B75 Trichinellosis	O						
	U						
B86 Scabies	O	66	49	113			228
	U						
G00.1 Meningitis pneumococcica	O			1	1		2
	U						
G00.3 Meningitis staphilococcica	O						
	U						
G00.9 Meningitis bacterialis, non specificata	O						
	U						
G72.8 Flacid muscle paralysis	O						
	U						
J02.0 Pharyngitis streptococcica	O	18	2	5			25
	U						
J03.0 Tonsillitis streptococcica	O	72	10	39			121
	U						
J10 Influenza, virus identificatum	O		3		4		7
	U						
J11 Influenza, virus non identificatum	O	31	14	5	60	3	113
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
J12 Pneumonia viralis	O	3	33				36
	U						
J12.9 Pneumonia viralis, non specificata	O						
	U						
J13 Pneumonia pneumococcica	O						
	U						
J14 Pneumonia per Haemophilum influenzae	O						
	U						
J15 Pneumonia bacterialis	O	112	74	81			267
	U			1			1
J84 Pneumoniae interstitiales aliae	O						
	U						
UKUPNO	O	677	872	1210	114	2164	5037
	U	3	7	2	0	52	64
Z21 Nosilaštvo antitela na HIV	O			1			1
	U						
Z22.1 Izlućivanje uzročnika drugih salmoneloza,	O		2	1			3
	U						
Z22.3 Izlućivanje uzročnika jersinioza	O						
	U						
Z22.4 Izlućivanje uzročnika kampilobakterioza	O						
	U						
Z22.5 Nosilaštvo antigena virusnog hepatitisa B	O	1	2		1		4
	U						
Z22.9 Nosilaštvo antitela na virusni hepatitis C	O		1		2		3
	U						
Z24.2 Ozlede od ťivotinja	O						
	U						

U periodu od 2016. do 2020. godine prijavljeno je 64 smrtnih slučajeva od zaraznih bolesti i to: Infection Corona viralis – 52, Enterocolitis per Clostridium difficile – 6, Septicaemia – 5, Pneumonia bacterialis – 1. Srednja godišnja stopa mortaliteta od zaraznih bolesti u posmatranom periodu iznosila je 23,5 na 100.000 stanovnika. Najveći broj umrlih prijavljen je 2020. godine – 52 (mortalitet je 95,7 na 100.000 stanovnika), dok 2019. godine nije prijavljen ni jedan smrtni slučaj od zaraznih bolesti .

Operativnu evidenciju zaraznih bolesti na području opštine Boljevac radio je Centar za prevenciju i kontrolu bolesti Zavod za javno zdravlje Timok iz Zaječara. U periodu od 2016. do 2020. godine prijavljeno je 944 slučaja oboljenja i 15 smrtnih slučajeva.

Srednja godišnja stopa morbiditeta od zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 1662,3 na 100.000 stanovnika. Najveći broj obolelih prijavljen je 2020. godine – 541 (incidenca je 4763,2 na 100.000 stanovnika), a najmanji 2019. – 7 i incidencom od 61,6‰₀₀₀₀.

Tabela br. 98. Registrovane zarazne bolesti na području opštine Boljevac

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
A02.0 Enteritis salmonellosa	O		3	1	1	2	7
	U						
A02.1 Salmonellosis septica	O						
	U						
A03.1 Dysenteria bacillaris per Sh. Flexneri	O						
	U						
A03.2 Dysenteria bacillaris per Sh. Boydi	O						
	U						
A03.9 Shigellosis non specificata	O						
	U						
A04.0 Infectio intestinalis per E. Coli enteropathogenem	O						
	U						
A04.5 Enteritis campylobacterialis	O	1	2		1		4
	U						
A04.6 Enteritis yersiniosa enterocolitica	O						
	U						
A04.7 Enterocolitis per Clostridium difficile	O	11	4	10			25
	U						
A04.9 Infectio intestinalis bacterialis non specificata	O	5		1			6
	U						
A05.1 Botulismus	O						
	U						
A05.4 Intoxicatio alimentaria per Bacillum cereum	O						
	U						
A05.9 Intoxicatio alimentaria bacterialis, non specificata	O						
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
A06.9 Amoebiasis non specificata	O						
	U						
A07.1 Lambliasis	O						
	U						
A09 Diarrhoea et gastroenteritis causa infectionis suspecta	O	1	1				2
	U						
A15.0 Tuberculosis pulmonis, per microscopiam sputi confirmata	O	1					1
	U						
A15.1 Tuberculosis pulmonis, solum culture confirmata	O						
	U						
A15.2 Tuberculosis pulmonis, per histologiam confirmata	O						
	U						
A15.3 Tuberculosis pulmonis, methodis non specificatis confirmata	O						
	U						
A15.4 Tuberculosis lymphonodorum intrathoracalium, per bacteriologiam et histologiam confirmata	O						
	U						
A15.6 Pleuritis tuberculosa, per bacteriologiam histologiam confirmata	O						
	U						
A15.8 Tuberculosis pulmonis, per bacteriologiam et histologiam confirmata alia	O						
	U						
A15.9 Tuberculosis organorum, per bacteriologiam et histologiam confirmata non specificata	O						
	U						
A16.0 Tuberculosis pulmonis bacteriologice histologice negativa	O						
	U						
A16.1 Tuberculosis pulmonis, sine exploratione bacteriologica et histologica	O						
	U						
A16.2 Tuberculosis pulmonis, sine confirmatione bacteriologica sive histologica	O						
	U						
A16.5 Pleuritis tuberculosa	O						
	U						
A16.7 Tuberculosis pulmonis primaria	O						
	U						
A17.0 Meningitis tuberculosa	O						
	U						
A18.0 Tuberculosis ossium et articularum	O						
	U						
A18.1 Tuberculosis sistematis genitourinarii	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
A18.2 Tuberculosis lymphoglandularum peripherica	O						
	U						
A19.9 Tuberculosis miliaris, non specificata	O						
	U						
A21.9 Tularaemia, non specificata	O						
	U						
A22.0 Antrax cutaneus	O						
	U						
A23.9 Brucellosis, non specificata	O						
	U						
A27.9 Leptospirosis, non specificata	O						
	U						
A32.9 Listeriosis non specificata	O						
	U						
A35 Tetanus alius	O						
	U						
A37.9 Pertussis, non specificata	O		1				1
	U						
A38 Scarlatina	O	1					1
	U						
A39.0 Meningitis meningococcica	O						
	U						
A39.9 Infectio meningococcica, non specificata	O						
	U						
A40.9 Septicaemia streptococcica	O			1			1
	U						
A41.8 Septicaemia alia, specificata	O	2	3				5
	U						
A48.1 Legionellosis	O						
	U						
A51.9 Syphilis recens, non specificata	O						
	U						
A53.9 Syphilis alia et non specificata	O						
	U						
A54.9 Infectio gonococcica, non specificata	O						
	U						
A56.8 Infectio chlamydialis modo sexuali transmissa	O		1				1
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
A69.2 Morbus Lyme	O	1	2	1			4
	U						
A87.0 Meningitis enteroviralis	O						
	U						
A92.3 Febris West Nile	O						
	U						
A98.5 Febris haemorrhagica cum syndroma renali	O		1				1
	U						
B01.8 Varicella cum complicationibus aliis	O						
	U						
B01.9 Varicella sine complicationibus	O	20	6	65			91
	U						
B05.9 Morbilli sine complicationibus	O			3			3
	U						
B06.9 Rubeola sine complicationibus	O						
	U						
B15.9 Hepatitis A sine comate hepatico	O						
	U						
B16.9 Hepatitis acuta B sine delta agente	O		1				1
	U						
B17.1 Hepatitis acuta C	O						
	U						
B17.2 Hepatitis acuta E	O						
	U						
B18.1 Hepatitis viralis chronica B sine delta agente	O		1				1
	U						
B18.2 Hepatitis viralis chronica C	O				1	2	3
	U						
B19.9 Hepatitis viralis, non specificata	O						
	U						
B20 Morbus HIV - morbus deficientiae immunitatis acquisitae cum morbis infectivis et parasitariis adjunctis	O	1	1		2	1	5
	U		1			1	2
B22 Morbus HIV cum morbis aliis specificatis adjunctis	O						
	U						
B23 Morbus HIV cum statibus adjunctis aliis	O						
	U						
B24 Morbus HIV, non specificatus	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
B26.9 Parotitis epidemica sine complicatione	O						
	U						
B27.9 Mononucleosis infectiva, non specificata	O	2	3	4			9
	U						
B34.2 Infectio corona viralis	O					534	534
	U					11	11
B54 Malaria, non specificata	O						
	U						
B55.9 Leishmaniasis non specificata	O						
	U						
B58.9 Toxoplasmosis, non specificata	O						
	U						
B67.0 Echinococcosis hepatis	O						
	U						
B67.1 Echinococcosis pulmonis	O						
	U						
B67.9 Echinococcosis alia non specificata	O		1				1
	U						
B75 Trichinellosis	O						
	U						
B86 Scabies	O	15	14	17			46
	U						
G00.1 Meningitis pneumococcica	O						
	U						
G00.3 Meningitis staphilococcica	O						
	U						
G00.9 Meningitis bacterialis, non specificata	O						
	U						
G72.8 Flacid muscle paralysis	O						
	U						
J02.0 Pharyngitis streptococcica	O	2		3			5
	U						
J03.0 Tonsillitis streptococcica	O	8	2	4			14
	U						
J10 Influenza, virus identificatum	O				1	2	3
	U				1		1
J11 Influenza, virus non identificatum	O	136			1		137
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
J12 Pneumonia viralis	O		7				7
	U		1				1
J12.9 Pneumonia viralis, non specificata	O						
	U						
J13 Pneumonia pneumococcica	O						
	U						
J14 Pneumonia per Haemophilum influenzae	O						
	U						
J15 Pneumonia bacterialis	O	14	3	8			25
	U						
J84 Pneumoniae interstitiales aliae	O						
	U						
UKUPNO	O	221	57	118	7	541	944
	U	0	2	0	1	12	15
Z21 Nosilaštvo antitela na HIV	O						
	U						
Z22.1 Izlučivanje uzročnika drugih salmoneloza,	O						
	U						
Z22.3 Izlučivanje uzročnika jersinioza	O						
	U						
Z22.4 Izlučivanje uzročnika kampilobakterioza	O						
	U						
Z22.5 Nosilaštvo antigena virusnog hepatitisa B	O				1		1
	U						
Z22.9 Nosilaštvo antitela na virusni hepatitis C	O						
	U						
Z24.2 Ozlede od životinja	O						
	U						

U periodu od 2016. do 2020. godine prijavljeno je 15 smrtnih slučajeva od zaraznih bolesti i to: Infection Corona virais - 11, Pneumonia viralis – 1 i morbus HIV – 2, Influenza vir.identificata - 1. Srednja godišnja stopa mortaliteta od zaraznih bolesti u posmatranom periodu iznosila je 26,4 na 100.000 stanovnika. Umrli su prijavljeni je 2017. – 2 slučaja (mortalitet je 17,6 na 100.000 stanovnika) 2019. godine jedan slučaj (mortalitet je 8,8 na 100.000 stanovnika), 2020. godine – 11 slučajeva (mortalitet je 96,8 na 100.000 stanovnika).

Operativnu evidenciju zaraznih bolesti na području opštine Knjaževac radio je Centar za prevenciju i kontrolu bolesti Zavod za javno zdravlje Timok iz Zaječara. U periodu od 2016. do 2020. godine prijavljeno je 2838 slučajeva oboljenja i 49 smrtnih slučajeva.

Srednja godišnja stopa morbiditeta od zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 2032,9 na 100.000 stanovnika. Najveći broj obolelih prijavljen je 20. godine – 1340 (incidenca je 4799,3 na 100.000 stanovnika), a najmanji 2019. – 122 i incidencom od 436,9 ‰₀₀₀₀.

Tabela br.99. Registrovane zarazne bolesti na području opštine Knjaževac

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
A02.0 Enteritis salmonellosa	O	2	12	37	37	51	139
	U						
A02.1 Salmonellosis septica	O						
	U						
A03.1 Dysenteria bacillaris per Sh. Flexneri	O						
	U						
A03.2 Dysenteria bacillaris per Sh. Boydi	O						
	U						
A03.9 Shigellosis non specificata	O						
	U						
A04.0 Infectio intestinalis per E. Coli enteropathogenem	O						
	U						
A04.5 Enteritis campylobacterialis	O	5	2	11	18	1	37
	U						
A04.6 Enteritis yersiniosa enterocolitica	O						
	U						
A04.7 Enterocolitis per Clostridium difficile	O	39	27	13			79
	U	4	1				
A04.9 Infectio intestinalis bacterialis non specificata	O	128	85	134			347
	U						
A05.1 Botulismus	O						
	U						
A05.4 Intoxicatio alimentaria per Bacillum cereum	O						
	U						
A05.9 Intoxicatio alimentaria bacterialis, non specificata	O	10	1	6			17
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
A06.9 Amoebiasis non specificata	O						
	U						
A07.1 Lambliasis	O						
	U						
A09 Diarrhoea et gastroenteritis causa infectionis suspecta	O	79	49	195			323
	U						
A15.0 Tuberculosis pulmonis, per microscopiam sputi confirmata	O	5	1	1		3	10
	U			1		1	2
A15.1 Tuberculosis pulmonis, solum culture confirmata	O						
	U						
A15.2 Tuberculosis pulmonis, per histologiam confirmata	O						
	U						
A15.3 Tuberculosis pulmonis, methodis non specificatis confirmata	O						
	U						
A15.4 Tuberculosis lymphonodorum intrathoracalium, per bacteriologiam et histologiam confirmata	O						
	U						
A15.6 Pleuritis tuberculosa, per bacteriologiam histologiam confirmata	O						
	U						
A15.8 Tuberculosis pulmonis, per bacteriologiam et histologiam confirmata alia	O						
	U						
A15.9 Tuberculosis organorum, per bacteriologiam et histologiam confirmata non specificata	O						
	U						
A16.0 Tuberculosis pulmonis bacteriologice histologice negativa	O						
	U						
A16.1 Tuberculosis pulmonis, sine exploratione bacteriologica et histologica	O						
	U						
A16.2 Tuberculosis pulmonis, sine confirmatione bacteriologica sive histologica	O						
	U						
A16.5 Pleuritis tuberculosa	O						
	U						
A16.7 Tuberculosis pulmonis primaria	O						
	U						
A17.0 Meningitis tuberculosa	O						
	U						
A18.0 Tuberculosis ossium et articularum	O						
	U						
A18.1 Tuberculosis sistematis genitourinarii	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
A18.2 Tuberculosis lymphoglandularum peripherica	O						
	U						
A19.9 Tuberculosis miliaris, non specificata	O						
	U						
A21.9 Tularaemia, non specificata	O			1			1
	U						
A22.0 Antrax cutaneus	O						
	U						
A23.9 Brucellosis, non specificata	O						
	U						
A27.9 Leptospirosis, non specificata	O						
	U						
A32.9 Listeriosis non specificata	O						
	U						
A35 Tetanus alius	O						
	U						
A37.9 Pertussis, non specificata	O						
	U						
A38 Scarlatina	O	2	3	1			6
	U						
A39.0 Meningitis meningococcica	O						
	U						
A39.9 Infectio meningococcica, non specificata	O						
	U						
A40.9 Septicaemia streptococcica	O						
	U						
A41.8 Septicaemia alia, specificata	O	5	3				8
	U	1	1				2
A48.1 Legionellosis	O						
	U						
A51.9 Syphilis recens, non specificata	O			1			1
	U						
A53.9 Syphilis alia et non specificata	O					1	1
	U						
A54.9 Infectio gonococcica, non specificata	O						
	U						
A56.8 Infectio chlamydialis modo sexuali transmissa	O	3	13	4			20
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
A69.2 Morbus Lyme	O		2	3			5
	U						
A87.0 Meningitis enteroviralis	O						
	U						
A92.3 Febris West Nile	O						
	U						
A98.5 Febris haemorrhagica cum syndroma renali	O						
	U						
B01.8 Varicella cum complicationibus aliis	O						
	U						
B01.9 Varicella sine complicationibus	O	301	20	26			347
	U						
B05.9 Morbilli sine complicationibus	O		2	3			5
	U						
B06.9 Rubeola sine complicationibus	O						
	U						
B15.9 Hepatitis A sine comate hepatico	O	3	2				5
	U						
B16.9 Hepatitis acuta B sine delta agente	O						
	U						
B17.1 Hepatitis acuta C	O						
	U				1		1
B17.2 Hepatitis acuta E	O						
	U						
B18.1 Hepatitis viralis chronica B sine delta agente	O	1	1				2
	U						
B18.2 Hepatitis viralis chronica C	O	2		1	1		5
	U						
B19.9 Hepatitis viralis, non specificata	O			1			1
	U						
B20 Morbus HIV - morbus deficientiae immunitatis acquisitae cum morbis infectivis et parasitariis adjunctis	O	1					1
	U						
B22 Morbus HIV cum morbis aliis specificatis adjunctis	O	1					1
	U						
B23 Morbus HIV cum statibus adjunctis aliis	O						
	U						
B24 Morbus HIV, non specificatus	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
B26.9 Parotitis epidemica sine complicatione	O						
	U						
B27.9 Mononucleosis infectiva, non specificata	O	4	5	3			12
	U						
B34.2 Infectio Corona viralis	O					1268	1268
	U					39	39
B54 Malaria, non specificata	O						
	U						
B55.9 Leishmaniasis non specificata	O						
	U						
B58.9 Toxoplasmosis, non specificata	O			1	1		2
	U						
B67.0 Echinococcosis hepatis	O			1			1
	U						
B67.1 Echinococcosis pulmonis	O						
	U						
B67.9 Echinococcosis alia non specificata	O						
	U						
B75 Trichinellosis	O			3			3
	U						
B86 Scabies	O	5	3				8
	U						
G00.1 Meningitis pneumococcica	O	1					1
	U						
G00.3 Meningitis staphilococcica	O						
	U						
G00.9 Meningitis bacterialis, non specificata	O	1					1
	U						
G72.8 Flacid muscle paralysis	O						
	U						
J02.0 Pharyngitis streptococcica	O	2	1				3
	U						
J03.0 Tonsillitis streptococcica	O	1		1			
	U						
J10 Influenza, virus identificatum	O		1			1	2
	U						
J11 Influenza, virus non identificatum	O		70	15	64	15	164
	U						

Nastavak predhodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2016	2017	2018	2019	2020	Ukupno
J12 Pneumonia viralis	O		1				1
	U						
J12.9 Pneumonia viralis, non specificata	O						
	U						
J13 Pneumonia pneumococcica	O						
	U						
J14 Pneumonia per Haemophilum influenzae	O						
	U						
J15 Pneumonia bacterialis	O	4	3	2			9
	U	1					1
J84 Pneumoniae interstitiales aliae	O						
	U						
UKUPNO	O	605	307	464	122	1340	2838
	U	6	2	1	0	40	49
Z21 Nosilaštvo antitela na HIV	O						
	U						
Z22.1 Izlučivanje uzročnika drugih salmoneloza,	O		1				1
	U						
Z22.3 Izlučivanje uzročnika jersinioza	O						
	U						
Z22.4 Izlučivanje uzročnika kampilobakterioza	O						
	U						
Z22.5 Nosilaštvo antigena virusnog hepatitisa B	O	1					1
	U						
Z22.9 Nosilaštvo antitela na virusni hepatitis C	O						
	U						
Z24.2 Ozlede od ťivotinja	O						
	U						

. U periodu od 2016. do 2020. godine prijavljeno je 49 smrtnih slučajeva od zaraznih bolesti i to: Infectio Corona viralis - 39 Enterocolitis per Clostridium difficile –5, Tuberculosis – 2, pneumonia bacterialis – 1, Septicaemia alia non specificata – 2. Stopa mortaliteta od zaraznih bolesti u posmatranom periodu iznosila je 175,5 na 100.000 stanovnika. Najveći broj umrlih prijavljen je 2020. godine – 39 (mortalitet je 139,7 na 100.000 stanovnika), a najmanji 2018. 1 slučaj i stopom mortaliteta od 3,5 %0000, dok 2019.godine nije prijavljen nijedan smrtni ishod od zaraznih bolesti.

Tabela 100. Deset najčešće prijavljivanih zaraznih bolesti i stanja na području opštine Zaječar u periodu 2016.- 2020. godine

R.b	Bolest	Broj prijavljenih	*Mb/100 000	Broj umrlih	*Mt/100 000
1.	Infectio Corona viralis	2132	3922,4	52	95,7
2.	Varicella	1301	2393,5		
3.	Pneumonia bacterialis	267	491,2	1	1,8
4.	Scabies	228	419,5		
5.	Enterocolitis per Cl.difficile	176	323,8	6	11,03
6.	Tonsillitis streptococcica	121	222,6		
7.	Influenza virus non identificatum	113	207,9		
8.	Diarrhoea et gastroenteritis	102	187,7		
9.	Enteritis Salmonellosa	89	163,7		
10.	Infectio intestinalis bacterialis	88	161,9		

***srednja godišnja stopa morbiditeta**

***srednja godišnja stopa mortaliteta**

Na području opštine Zaječar u periodu od 2016. do 2020. godine u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih i parazitarnih bolesti dominantno mesto pripada kapljičnim zaraznim bolestima (82,3%). Procenat učešća se kreće od 1,6% 2019. godine do 51,6% 2020. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od kapljičnih zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 1524,8 na 100.000 stanovnika. Od deset najčešćih bolesti u opštini Zaječar 5 je iz ove grupe: Infectio Coronaviralis – 2132, Varicela – 1301 slučaja, Pneumonia bakterialis 267 slučaja, Streptokokne infekcije sa 121 slučaja i Influenza virus non identificatum – 113 slučaja.

Kapljičnim zaraznim bolestima pripadaju 53 letalna ishoda. Jedan smrtni ishod kod obolelog od Pneumonije bakterialis. 2018. godine a ostalih 52 od infekcije uzrokovane Corona virusom. U ovom periodu prijavljena je epidemija Morbila . Nije registrovan nijedan slučaj Difterije i kongenitalne Rubeole.

Crevne zarazne bolesti u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih bolesti učestvuju sa 10,3%. Procenat učešća se kreće od 4,2% 2020. godine do 36,1% 2016. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od crevnih zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 190,6% na 100.000 stanovnika. U deset najčešćih bolesti u opštini Zaječar 4 su iz ove grupe: Enterocolitis per Cl. Difficile sa 176 slučajeva, Infectio intestinalis bacterialis non specificata sa 88 slučajeva, Diarrhoea et gastro. sa 102 slučaja i Enteritis Salmonellosa sa 89 slučajeva.

Crevnim zaraznim bolestima pripada 6 letalnih ishoda kod obolelih od enterokolita uzrokovanih Clostridium dificile. Najviše prijavljenih epidemija pripada ovoj grupi bolesti.

Sve ostale bolesti (polne, zoonoze, vektorske i ostale) učestvuju u ukupnom morbiditetu sa 7,4%.

Od polnih bolesti najviše je prijavljeno infectio Chlamydialis modo sexuali transmisa – 55.

U periodu od 2016. do 2020. godine od parazitarnih zaraznih bolesti najbrojniji je Scabies sa 228 slučajeva i nalazi se na četvrtom mestu od deset najčešćih zaraznih bolesti.

Na području opštine Zaječar u periodu od 1.1.2016. do 31.12.2020. godine registrovano je 15 epidemija zaraznih bolesti sa 721 obolelom osobom. Od ukupnog broja epidemija, iz grupe crevnih zaraznih bolesti prijavljeno je 8 epidemija sa 127 obolelija, 7 epidemija je iz grupe respiratornih zaraznih bolesti sa 594 obolele osobe.

U grupi **crevnih zaraznih bolesti** prijavljene su sledeće epidemije: Salmonellosis– 3, Infectio intestinalis viralis – 1, Diarrhoea et gastroenteritis causa infectionis suspecta – 3, Stomatitis vesiculosa enteroviralis cum exanthemata - 1. Obolelo je 127 osoba a hospitalizovano je 23 lica.

Salmonellosis – u 3 epidemije (porodične) na području opštine Zaječar obolelo je 9 osoba, hospitalizovano je 6 obolelih. U sve 3 epidemija put prenošenja je hrana .

Infectio intestinalis viralis – u 1 kolektivnoj epidemiji na području opštine Zaječar obolelo je 55 osoba, hospitalizovano - 11. Put prenošenja je kontakt. Patogeni uzročnik je izolovan i bio je Rota virus.

Stomatitis vesiculosa enteroviralis cum exanthemate - u 1 epidemiji obolelo je 35 osoba, hosp. nije bilo. Put prenosa je kontakt, uzročnik nije utvrđen.

Diarrhoea et gastroenteritis causa infectionis suspecta – u 3 epidemije na području opštine Zaječar obolelo je 28 osoba, a hospitalizovano 6 osoba. Dve epidemije su porodičnog tipa a 1 kolektivnog tipa. U 2 epidemije put prenošenja je kontakt, a u jednoj alimentarni.

U grupi **respiratornih zaraznih bolesti** prijavljene su sledeće epidemije: Varicella – 2, Scarlatina -1, Pharyngitis acuta – 1, Erythema infectiosum – 1, Morbus manus, pedis et oris – 1, Morbilli -1. Obolela je 594 osoba, hospitalizovana – 5 obolelih.

Varicella– u 2 kolektivne epidemije u opštini Zaječar obolele su 450 osoba , hospitalizovanih nije bilo. Put prenošenja je vazdušno - kapljični, laboratorijska potvrda nije rađena.

Scarlatina – u 1 kolektivnoj epidemiji u opštini Zaječar obolelo je 10 osoba, hospitalizovana - 1. Put prenošenja je aerogeni, uzročnik je dokazan.

Pharyngitis acuta – u 1 kolektivnoj epidemiji obolele su 42 osobe. Put prenosa je kapljično-vazdušni.

Erythema infectiosum – u 1 kolektivnoj epidemiji obolele su 22 osobe. Put prenosa je kontakt.

Morbus manus – u jednoj kolektivnoj epidemiji obolelo je 56 osoba. Put prenosa je kontakt, uzročnik utvrđen (Enterovirus).

Morbilli – U epidemiji obolelo 14 osoba, hospitalizovano 5. Put prenosa vazdušno-kapljični.

U periodu od 2016.-2020. godine najveći broj registrovanih epidemija je iz grupe crevnih zaraznih bolesti-8. Najveći broj obolelih zabeležen je u grupi respiratornih zaraznih bolesti-594. Najveći broj epidemija registrovan je 2018. godine-6, a najmanji 2019.-1, dok 2020.godine nije prijavljena ni jedna epidemija na teritoriji opštine Zaječar

Tabela 101. Deset najčešće prijavljivanih zaraznih bolesti i stanja na području opštine Boljevac u periodu 2016.- 2020. godina

R.b	Bolest	Broj prijavljenih	*Mb/100 000	Broj umrlih	*Mt/100 000
1.	Infectio corona viralis	534	4701,5	11	96,8
2.	Influenza	137	1206,2		
3.	Varicella	91	801,2		
4.	Scabies	46	405		
5.	Pneumonia bacterialis	25	220,1		
6.	Enterocolitis per Cl. difficile	25	220,1		
7.	Tonsillitis streptococcica	14	123,3		
8.	Mononucleosis inf.	9	79,2		
9.	Enteritis salmonellosa	7	61,6		
10.	Pneumonia viralis	7	61,6	1	8,8

***srednja godišnja stopa morbiditeta**

***srednja godišnja stopa mortaliteta**

Na području opštine Boljevac u periodu od 2016. do 2020. godine u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih i parazitarnih bolesti dominantno mesto pripada kapljicnim zaraznim bolestima (88%). Procenat učešća se kreće od 0,2% 2019. godine do 64,5% 2020. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od kapljicnih zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 1463,2 na 100.000 stanovnika. Od deset najčešćih bolesti u opštini Boljevac 7 je iz ove grupe: Infecti Corona viralis – 534 slučaja, Influenza virus non identificatum – 137 slučajeva, Varicela – 91 slučaj, Pneumonia bacterialis - 25 slučajeva, Streptokokne infekcije sa 14 slučajeva, Mononucleosis inf. - 9 slučajeva I Pneumonia viralis – 7 slučajeva.

Kapljicnim zaraznim bolestima pripada 13 letalnih ishoda. Najviše smrtnih slučajeva prijavljeno je kod obolelih od infekcije uzrokovane virusom korone – 11. Jedan smrtni ishod kod obolelog od Pneumoniae viralis i jedan kod pacijenta obolelog od gripa (Influenza, virus identificatum). Registrovana su 3 slučaja Morbila 2018.godine. Nije registrovan nijedan slučaj Difterije i kongenitalne Rubeole.

Crevne zarazne bolesti u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih bolesti učestvuju sa 4,66%. Procenat učešća se kreće od 4,5% 2019. I 2020.godine do 40,9% 2016. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od crevnih zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 77,5 na 100.000 stanovnika. U deset najčešćih bolesti u opštini Boljevac 2 su iz ove grupe: Enterocolitis per Cl. Difficile sa 25 slučajeva, Enteritis Salmonellosa – 7 slučajeva. Nije bilo letalnih ishoda kod obolelih od crevnih zaraznih bolesti u ovom preiodu.

Sve ostale bolesti (polne, zoonoze, vektorske i ostale) učestvuju u ukupnom morbiditetu sa 7,3%, od kojih najviše iz grupe ostalih zaraznih bolesti sa 5,5% ukupnog morbiditeta. Od polnih bolesti najviše je prijavljeno oboljenja od morbus HIVa – 5 slučaja i registrovana su 2 smrtna slučaj u posmatranom periodu.

U periodu od 2016. do 2020. godine od parazitarnih zaraznih bolesti najbrojniji je Scabies sa 46 slučajeva i nalazi se na četvrtom mestu od deset najčešćih zaraznih bolesti.

Na području opštine Boljevac u periodu od 1.1.2016. do 31.12.2020. godine nije registrovana nijedna epidemija zaraznih bolesti.

Tabela 102. Deset najčešće prijavljivanih zaraznih bolesti i stanja na području opštine Knjaževac u periodu 2016.- 2020. godina

R.b	Bolest	Broj prijavljenih	*Mb/100 000	Broj umrlih	*Mt/100 000
1.	Infectio corona viralis	1268	4541,4	39	139,7
2.	Varicella	347	1242,8		
3.	Infectio intestinalis bacterialis	347	1242,8		
4.	Diarrhoea et gastroenteritis	323	1156,8		
5.	Influenza virus non identificatum	164	587,4		
6.	Enteritis Salmonellosa	139	497,8		
7.	Enterocolitis per Cl. Difficile	79	282,9	5	17,9
8.	Enteritis Campylobacterialis	37	132,5		
9.	Infectio chlamydialis modo sexuali transmissa	20	71,6		
10.	Intoxicatio alimentaria bacterialis	17	60,9		

*srednja godišnja stopa morbiditeta

*srednja godišnja stopa mortaliteta

Na području opštine Knjaževac u periodu od 2016. do 2020. godine u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih i parazitarnih bolesti dominantno mesto pripada respiratornim zaraznim bolestima (64,5%). Procenat učešća se kreće od 2,8% 2018. godine do 70,3% 2020. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od respiratornih zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 1311,6 na 100.000 stanovnika. U deset najčešćih bolesti u opštini Knjaževac 3 su iz ove grupe: Infectio Corona viralis – 1268 slučajeva, Varicella – 347, Influenza virus non identificatum – 164 slučaja. Kapljicnim zaraznim bolestima pripadaju 42 letalna ishoda. Najviše od infekcijenuzrokovane virusom korone – 39, 2 smrtna ishoda kod obolelih od TBC pulmonis I 1 od Pneumonie bacterialis. Registrovana su 5 slučajeva morbila. Nije registrovan nijedan slučaj differije i kongenitalne rubeole.

Crevne zarazne bolesti u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih bolesti učestvuju sa 33,4% u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih bolesti.. Procenat učešća se kreće od 5,5% 2020. godine do 41,9% 2018. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od crevnih zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 679,1 na 100.000 stanovnika.

Od deset najčešćih bolesti u opštini Knjaževac 6 je iz ove grupe: Infectio intestinalis bacterialis - 347 slučajeva, Diarrhoea et gastroenteritis – 323, Enteritis Salmonellosa – 139 slučajeva Enterocolitis per Cl. Difficile – 79, Enteritis Campylobacterialis – 37 slučajeva Intoxicatio alimentaria bacterialis – 17slučajeva.

Crevnim zaraznim bolestima pripadaju 5 letalnih ishoda od Enterocolitis per Cl. Difficile. Osam prijavljenih epidemija pripadaju ovoj grupi bolesti.

Sve ostale bolesti (polne, zoonoze, vektorske i ostale) učestvuju u ukupnom morbiditetu sa 2,1%, od kojih najviše iz grupe polnih zaraznih bolesti sa 1,1% ukupnog morbiditeta. Najviše je prijavljeno

infekcije uzrokovane Klamidijom – 20.

Od ostalih zaraznih bolesti brojnošću i smrtnošću dominiraju septikemije – 8 obolelih i 2 umrle osobe.

Na području opštine Knjaževac u periodu od 1.1.2016. do 31.12.2020. godine registrovano je 8 epidemija zaraznih bolesti sa 153 obolele osobe i 2 epidemije iz grupe respiratornih zaraznih bolesti sa 30 obolelih.

U grupi **crevnih zaraznih bolesti** prijavljene su sledeće epidemije: Salmonellosis– 6, Diarrhoea et gastroenteritis causa infectionis suspecta – 1 i Enteritis Campylobacterialis - 1 .

Salmonellosis – u 4 porodične epidemije, na području opštine Knjaževac obolelo je 19 osoba, hospitalizovano dvoje obolelih. U 4 epidemije izvor nije utvrđen . U dve epidemije uzročnik je Salmonella Enteritidis. U jednoj Salmonella species gr C.

Zabeležna je 1 **kolektivna epidemija** sa 17 obolelih i 1 hospitalizovanim. Izvor zaraze neutvđen, uzročnik je Salmonella Enteritidis. Zabeležena je i jedna epidemija na teritoriji grada sa 91 obolelim, 6 hospitalizovanih. Izvor zaraze je neutvrđen, put prenosa je hrana I kontakt, uzročnik je Salmonella spp.gr. B, E i C2.

Diarrhoea et gastroenteritis causa infectionis suspecta – u 1 epidemiji kolektivnog tipa na području opštine Knjaževac obolelo je 24 osoba, a hospitalizovanih nije bilo. Put prenošenja nije dokazan, patogeni uzročnik nije izolovan.

Enteritis Campylobacterialis – u 1 epidemiji porodičnog tipa, obolele su 2 osobe, hospitalizovanih nije bilo. Izvor zaraze nije utvrđen, put prenošenja je hrana, uzročnik utvrđen.

U grupi **respiratornih zaraznih bolesti** prijavljene su dve epidemije i to Infectio Corona viralis COVID-19.

Infectio Corona viralis COVID-19 – u dve epidemije kolektivnog tipa obolelo je 30 osoba, hospitalizovano 5 a 3 je umrlo. Put prenošenja je kontakt I aerogeni , uzročnik je dokazan.

4.1. Imunoprofilaksa zaraznih bolesti

Tabela 103. Izveštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv malih boginja, zaušaka i rubeole u periodu 2016-2020. godine u opštini Zaječar.

ZAJEČAR																
	Opština	2016.			2017.			2018.			2019.			2020.		
		P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%
1	Zaječar	421	317	75	390	352	90	326	304	93	322	306	95	309	285	92

U posmatranom periodu zadovoljavajući obuhvat vakcinacije za stvaranje kolektivnog imuniteta (preko 95%) MMR vakcinom nije postignut 2016., 2017. 2018. I 2020.godine

Tabela 104. Izveštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv malih boginja, zaušaka i rubeole u periodu 2016-2020. godine u i opštini Boljevac

Boljevac																
	Opština	2016.			2017.			2018.			2019.			2020.		
		P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%
1	Boljevac	83	83	100	64	64	100	66	66	100	72	71	99	43	41	95

U posmatranom periodu, u opštini Boljevac, potreban obuhvat vakcinacije MMR vakcinom za stvaranje kolektivnog imuniteta (preko 95%), je bio zadovoljavajući.

Tabela 105. Izveštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv malih boginja, zaušaka i rubeole u periodu 2016-2020. godine u i opštini Knjaževac

Knjaževac																
	Opština	2016.			2017.			2018.			2019.			2020.		
		P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%
1	Knjaževac	160	141	88	180	173	96	200	199	100	182	179	98	178	140	79

U posmatranom periodu, u opštini Knjaževac, potreban obuhvat vakcinacije MMR vakcinom za stvaranje kolektivnog imuniteta (preko 95%), nije postignut 2016.god i 2020.Ostalih godina obuhvat je bio zadovoljavajući.

Tabela 106 Izveštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv besnila u periodu 2016.-2020. U opštini Zaječar

Godina	Broj ozleđenih	Broj vakcinisanih
2016	364	4
2017	407	1
2018	249	2
2019	212	0
2020	318	2

Poslednjih godina se beleži porast ujeda pasa bez vlasnika („lotalica”), posebno u naseljenim mestima. S obzirom da je na teritoriji oba okruga mirna epizootiološka situacija (nije registrovano besnilo od 2011.g.), 9 osoba je vakcinisano protiv besnila u navedenom periodu.

Tabela 107 Izeštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv besnila, u periodu od 2016. do 2020. godine u opštini Boljevac

godina	Broj ozleđenih	Broj vakcinisanih
2016	37	0
2017	27	0
2018	27	1
2019	31	0
2020	15	0

Poslednjih godina se beleži porast ujeda pasa bez vlasnika („lotalica”), posebno u naseljenim mestima. S obzirom da je na teritoriji oba okruga mirna epizootiološka situacija (nije registrovano besnilo od 2011.g.), samo je 1 osoba vakcinisana protiv besnila u navedenom periodu.

Tabela 108 Izeštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv besnila, u periodu od 2016. do 2020. godine u opštini Knjaževac

godina	Broj ozleđenih	Broj vakcinisanih
2016	94	1
2017	84	2
2018	96	2
2019	107	2
2020	76	0

Poslednjih godina se beleži porast ujeda pasa bez vlasnika („lotalica”), posebno u naseljenim mestima. S obzirom da je na teritoriji oba okruga mirna epizootiološka situacija (nije registrovano besnilo od 2011.g.), samo je 7 osoba vakcinisano protiv besnila u navedenom periodu.

4.2 Bolničke infekcije

U periodu od 2016. do 2020.godine u Zdravstvenom centru Zaječar prijavljena je 250 bolničkih infekcija.

Redovno je rađena i kontrola sterilnosti aparata i drugog hiruškog materijala.

Najzastupljenije lokalizacije BI po sistemima bile su infekcije: infekcije mokraćnog sistema – 48,8%, infekcija sistema za varenje 30% , operativno mesto – 10,8%, infekcija krvi – 3,2%, Infecija organa za disanje – 2,4% I infekcija kože i mekih tkiva – 0,4%.

Najveći broj registrovanih bolničkih infekcija po odeljenjima:

Urologija – 59

Hirurgija – 42

Ortopedija – 34

Nefrologija – 37

Neurologija – 21

Infektivno – 29

Interno odeljenje - 2

Produžena nega – 1

Pneumoftizilogija – 1

Psihijatrija - 1

Kao uzročnici bolničkih infekcija najzastupljeniji su :Clostridium difficile, zatim E.colii, Enterococcus, Acinetobacter spp , St.aureus, St. koagulaza negativan, Klebsiella, Proteus Mirabilis i Pseudomonas.

Epidemiološki nadzor nad bolničkim infekcijama u Zdravstvenom centru Knjaževac je pasivan. U periodu od 2016.do 2020.godine nije bilo prijava bolničkih infekcija. Tokom ovog perioda nije rađena nijedna studija incidencije i prevalence.

4.3 Kontrola i prevencija nezaraznih bolesti

Podaci o obolelima/umrlima od: malignih bolesti, šećerne bolesti i akutnog koronarnog sindroma prikupljeni aktivnim i pasivnim načinom unose se u komjuterske baze podataka, obrađuju i dostavljaju Republičkom Institutu za javno zdravlje gde se vode populacioni registri za celokupnu teritoriju Republike Srbije izuzev Kosova i Metohije. Podaci za ostale MHNB koje su po predviđenoj zakonskoj regulativi evidentiraju i prate na navedenom odseku za teritoriju oba okruga takođe se unose u komjuterske baze podataka, obrađuju i na osnovu dostupnih podataka vrši analiza obolevanja/umiranja i od ovih bolesti.

4.3.1. Obolevanje i umiranje od malignih tumora

Tabela br. 109 Broj obolelih od malignih tumora na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2015.-2019.god

Godina	M	Ž	Ukupno
2015	224	209	433
2016	176	173	349
2017	189	176	365
2018	163	147	310
2019	146	144	290
Ukupno	898	849	1747

U navedenom periodu na teritoriji opštine Zaječar od malignih bolesti ukupno je registrovano 1747 novoobolelih (898 muškaraca i 8 žena) sa prosečnom nestandardizovanom stopom incidencije od 663,8/100.000 stanovnika. Učešće obolelih muškaraca je nešto veće u odnosu na žene 51,4 %: 48,6 %. Distribucija obolevanja po uzrasnim grupama beleži više stope incidencije u starijim uzrasnim grupama (od 55 –te godine života) i to kod oba pola.

Tabela br. 110 Broj umrlih od malignih tumora na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2014.-2018.god

Godina	M	Ž	Ukupno
2015	120	79	199
2016	173	110	283
2017	116	101	217
2018	111	93	204
2019	117	92	209
Ukupno	637	475	1112

U posmatranom petogodišnjem periodu na teritoriji opštine Zaječar, od malignih tumora je umrlo 1112 osoba, od toga 637 muškarca i 475 žena. Prosečan godišnji broj umrlih od malignih tumora bio je 223 sa prosečnom godišnjom stopom mortaliteta 423,65 na 100 000 stanovnika.

Tabela br. 111 Broj obolelih od malignih tumora na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2015.-2019.god.

Godina	M	Ž	Svega
2015	35	33	68
2016	24	27	51
2017	30	38	68
2018	43	26	69
2019	22	20	42
Ukupno	154	144	298

U periodu od 2015.-2019. godine na teritoriji opštine Boljevac, ukupno je od malignih tumora obolelo 298 osoba, od kojih 154 muškarca i 144 žene. Prosečan godišnji broj obolelih je bio 60, a prosečna godišnja stopa incidencije 548 na 100000 stanovnika . Oba pola su bila skoro podjednako zastupljena.

Tabela br. 112 Broj umrlih od malignih tumora na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2015.-2019.god

Godina	M	Ž	Ukupno
2015	15	8	23
2016	18	12	30
2017	14	9	23
2018	21	11	32
2019	26	19	45
Ukupno	94	59	153

U posmatranom petogodišnjem periodu na teritoriji opštine Boljevac od malignih tumora je umrlo ukupno 153 osobe i to 94 muškarca i 59 žena. Prosečan godišnji broj umrlih je bio 31 osoba, sa prosečnom godišnjom stopom mortaliteta 283,1 na 100000 stanovnika. Muškarci su 1,6 puta češće umirali od malignih tumora u odnosu na žene.

Tabela br. 113 Broj obolelih od malignih tumora na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2015.-2019.god.

Godina	M	Ž	Svega
2015	93	98	191
2016	85	85	170
2017	97	84	181
2018	102	70	172
2019	91	73	164
Ukupno	468	410	877

U navedenom petogodišnjem periodu najmanji broj obolelih od malignih tumora je registrovan 2019. godine i to 164 osoba , dok je najveći broj obolelih registrovan 2015. godine (191) . U 2017.; 2018.i 2019. Godini registrovan je veći broj obolelih muškaraca u odnosu na žene. U posmatranom periodu ukupno je obolelo 877 osoba. Prosečan godišnji broj obolelih je 177, a prosečna stopa incidencije je 656,9 .

Tabela br. 114 Broj umrlih od malignih tumora na teritoriji opštine Knjazevac u periodu 2015.-2019.god

Godina	M	Ž	Ukupno
2015	54	46	100
2016	59	48	107
2017	58	41	99
2018	71	44	115
2019	75	43	118
Ukupno	317	222	539

U posmatranom petogodišnjem periodu, na teritoriji opštine Knjaževac od malignih tumora je umrlo ukupno 539 osoba i to 317 muškaraca i 222 žene. Prosečan godišnji broj umrlih od ove grupe bolesti je bio 108 osoba, sa prosečnom stopom mortaliteta od 399,18 na 100000 stanovnika.U posmatranom period muškarci su u proseku 1,4 puta češće umirali od malignih tumora od žena.

Tabela br. 115 Broj obolelih od malignih tumora na teritoriji opštine Sokobanja u periodu 2015.-2019.god.

Godina	M	Ž	Svega
2015	32	39	71
2016	27	47	74
2017	40	24	64
2018	31	44	75
2019	29	23	52
Ukupno	159	177	336

U posmatranom petogodišnjem periodu, na teritoriji opštine Sokobanja od malignih tumora ukupno je obolelo 336 osoba. Od tog broja, 159 osoba su muškog pola, a nešto veći broj (177) ženskog pola. Najmanji broj obolelih je registrovan 2019. godine, a najveći 2018. godine. Prosečan godišnji broj obolelih od malignih tumora je 67 osoba, a prosečna stopa incidencije 488,37.

Tabela br. 116 Broj umrlih od malignih tumora na teritoriji opštine Sokobanja u periodu 2015.-2019.god

Godina	M	Ž	Ukupno
2015	26	21	47
2016	34	22	56
2017	36	25	61
2018	22	16	38
2019	15	15	30
Ukupno	133	99	232

Od 2015. godine do 2019. godine u opštini Sokobanja od malignih tumora ukupno je umrlo 232 osobe i to muškaraca 1,3 puta više nego žena. Najmanji broj umrlih od ove grupe bolesti registrovan je 2019. Godine (30), a najveći 2017. godine 61 osoba. Prosečan godišnji broj umrlih je 46 osoba, sa prosečnom stopom mortaliteta 337,2 na 100000 stanovnika.

Obolevanje i umiranje od šećerne bolesti

Šećerna bolest (u daljem tekstu: DM) je jedno od najčešćih masovnih hroničnih nezaraznih oboljenja i predstavlja veliki javno-zdravstveni problem. Iako se najviše stope incidencije registruju u razvijenim zemljama sveta, najveći porast broja obolelih očekuje se u zemljama u razvoju, gde spada i naša zemlja. Po rasprostranjenosti i učestalosti javljanja, dužini lečenja, komplikacijama koje ga prate, posledicama koje ostavlja i visokom mortalitetu, šećerna bolest predstavlja u zdravstvenom i socio-ekonomskom pogledu, jedan od najtežih problema savremene medicine i zdravstvene zaštite. Insulin-nezavisni dijabetes melitus (u daljem tekstu: INDM) čini 90% svih dijagnostikovanih oblika šećerne bo, dok ostali deo u učešću zauzima insulin-zavisni dijabetes melitus (u daljem tekstu: IZDM).

Tabela 117 . Broj novodijagnostikovanih osoba od šećerne bolesti za opštinu Zaječar u periodu od 2015. do 2019. godine

2016		2017		2018		2019		2020	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
63	67	75	62	42	28	85	58	63	62
130		137		70		143		125	

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 605 novoobolelih osoba od dijabetes melitusa tip I i tip II (328 muškaraca i 277 žena). Prosečan godišnji broj novoobolelih bio je 121 osoba, sa prosečnom godišnjom sirovoim stopom incidence 229,9 na 100000 stanovnika. Oba pola su skoro podjednako bila zastupljena. U poslednje dve godine se registruje pad broja novoobolelih, što je najverovatnije posledica subregistracije. Najmanji broj obolelih je registrovan 2018. godine (70), a najveći 2019 godine (143).

Tabela 118. Broj umrlih osoba od šećerne bolesti za opštinu Zaječar od 2015. do 2019. godine

2016		2017		2018		2019		2020	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
27	32	25	45	34	44	25	35	32	32
59		70		78		60		64	

Na teritoriji opštine Zaječar u ovom petogodišnjem periodu ukupno je umrlo 331 osoba od dijabetesa (143 muškarca i 188 žena). Prosečan godišnji broj umrlih iznosio je 66. Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 125,8 na 100.000 stanovnika opštine Zaječar. Žene su umirale u proseku 1,3 puta češće od muškaraca.

Tabela 119. Broj novodijagnostikovanih osoba od šećerne bolesti za opštinu Boljevac periodu od 2016. do 2020. godine

2016		2017		2018		2019		2020	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
2	6	4	5	1	2	0	0	12	15
8		9		3		0		27	

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 47 novoobolelih od dijabetes melitusa tip I i tip II (19 muškarca i 28 žena). Prosečan broj novoobolelih bio je 9 . Prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 85,84 na 100.000 stanovnika opštine Boljevac . Žene su obolevale u proseku 1,5 puta češće od muškaraca.

Tabela 120. Broj umrlih osoba od šećerne bolesti za opštinu Boljevac u periodu od 2016. do 2020. godine

2016		2017		2018		2019		2020	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
5	7	6	9	1	4	7	4	2	8
12		15		5		11		10	

Na teritoriji opštine Boljevac ukupno je umrlo 53 osobe od dijabetesa (21 muškaraca i 32 žene). Prosečan broj umrlih godišnje iznosio je 11 osoba, a prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 96,8 na 100.000 stanovnika opštine Boljevac. Žene su umirale u proseku 1,5 puta češće od muškaraca.

Tabela 121 Broj novodijagnosticiranih osoba od šećerne bolesti za opštinu Knjaževac u periodu od 2016. do 2020. godine

2016		2017		2018		2019		2020	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
29	35	21	26	8	26	16	19	13	10
64		47		34		35		23	

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 203 novoobolelih od dijabetes melitusa tip I i tip II (87 muškaraca i 116 žena). Prosečan godišnji broj novoobolelih bio je 41, a prosečna godišnja stopa incidencije 150,3 na 100000 stanovnika. Kada posmatramo morbiditet za dijabet u navedenom periodu, žene su 1,3 puta češće obolevale u odnosu na muškarce.

Tabela 122. Broj umrlih osoba od šećerne bolesti za opštinu Knjaževac u periodu od 2016. do 2020. godine

2016		2017		2018		2019		2020	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
8	15	13	21	15	17	15	23	16	21
23		34		32		38		37	

Na teritoriji opštine Knjaževac u navedenom petogodišnjem periodu ukupno je umrlo 164 osobe od oba oblika dijabetesa (67 muškarca i 97 žena). Prosečan broj umrlih iznosio je 33 osobe, a prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 121,5 na 100.000 stanovnika. Žene su 1,4 puta češće umirale od dijabetesa u odnosu na muškarce u posmatranom periodu. Najmanji broj umrlih od dijabetesa je registrovan 2016. godine, a najveći 2019. godine.

Tabela 123. Broj novodijagnosticiranih osoba od šećerne bolesti za opštinu Sokobanja u periodu od 2016. do 2020. godine

2016		2017		2018		2019		2020.	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
5	11	9	15	17	15	7	12	19	14
16		24		32		19		33	

Ukupan broj novoobolelih od dijabetesa, u posmatranom petogodišnjem periodu, na teritoriji opštine Sokobanja bio je 124 osobe, 57 muškaraca i 67 žena. Prosečan godišnji broj obolelih je bio 25 osoba, a prosečna godišnja sirova stopa incidencije je 180,23. Žene su 1,2 puta češće obolevale od dijabetesa u odnosu na muškarce. Najmanji broj obolelih je registrovan 2016. godine (16) a najveći 2020 godine (33).

Tabela 124. Broj umrlih osoba od šećerne bolesti za opštinu Sokobanja u periodu od 2015. do 2019. godine

2016		2017		2018		2019		2020.	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
3	4	7	5	2	1	3	4	4	7
7		12		3		7		11	

U posmatranom petogodišnjem periodu ukupan broj umrlih od dijabetesa u opštini Sokobanja iznosio je 40 osoba, 19 muškaraca i 21 žena. Prosečan godišnji broj obolelih je bio 8, sa prosečnom godišnjom sirovom stopom mortaliteta 58,12 na 100000 stanovnika. U posmatranom periodu, nema značajnije razlike među polovimapa pitanju stope mortaliteta vezano za dijabetes.

Obolevanje i umiranje od akutnog koronarnog sindroma

Akutni koronarni sindrom (u daljem tekstu: AKS) je takođe jedan od najčešćih masovnih hroničnih nezaraznih oboljenja i predstavlja veliki javno-zdravstveni problem.

Tabela 125 . Broj novoobolelih od AKS-a na teritoriji opštine Zaječar u periodu od 2016. do 2020. Godine

Godina	M	Ž	Ukupno
2016	171	109	280
2017	169	90	259
2018	201	124	325
2019	131	81	212
2020.	131	70	201
Ukupno	803	474	1277

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 1277 novoobolelih sa dijagnozom AKS (803 muškarca i 474 žene). Prosečan broj novoobolelih na godišnjem nivou, bio je 255. Prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 485,2 na 100.000 stanovnika opštine Zaječar.

Muškarci su u proseku obolevali 1,7 puta češće od žena.

Tabela 126 . Broj umrlih od AKS-a na teritoriji opštine Zaječar u periodu od 2016. do 2020. godine

Godina	M	Ž	Svega
2016	35	21	56
2017	38	18	56
2018	29	16	45
2019	50	27	77
2020.	27	29	56
Ukupno	179	111	290

Od 2016. do 2020. godine ukuno je registrovano 290 umrlih od AKS- a (179 muškaraca i 111 žena). Prosečan broj umrlih godišnje, iznosio je 58 .

Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 110,2 na 100.000 stanovnika opštine Zaječar.

Muškarci su umirali prosečno 1,6 puta češće od žena.

Tabela 127. Broj novoobolelih od AKS-a na teritoriji opštine Boljevac u periodu od 2016. do 2020. godine

Godina	M	Ž	Svega
2016	43	24	67
2017	30	22	52
2018	25	17	42
2019	39	8	47
2020.	23	15	38
Ukupno	160	86	246

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 246 novoobolelih sa dijagnozom AKS (160 muškaraca i 86 žena). Prosečan broj novoobolelih bio je 49.

Prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 449,31 na 100.000 stanovnika opštine Boljevac .

Muškarci su u proseku obolevali 1,9 puta češće od žena.

Tabela 128. Broj umrlih od AKS-a na teritoriji opštine Boljevac u periodu od 2016. do 2020. godine

Godina	M	Ž	Svega
2016	13	6	19
2017	8	5	13
2018	18	18	36
2019	13	2	15
2020	9	5	14
Ukupno	61	36	97

Od 2016. do 2020. godine ukuno je registrovano 97 osoba umrlih od AKS- a (61 muškarac i 36 žena). Prosečan broj umrlih, na godišnjem nivou iznosio je 19 osoba.

Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 173,5 na 100.000 stanovnika opštine Boljevac .

Muškarci su umirali prosečno 1,7 puta češće od žena.

Tabela 129. Broj novoobolelih od AKS-a na teritoriji opštine Knjaževac u periodu od 2016. do 2020. godine

Godina	M	Ž	Svega
2016	68	42	110
2017	91	41	132
2018	78	58	136
2019	76	64	140
2020	70	54	124
Ukupno	383	259	642

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 642 novoobolele osobe sa dijagnozom AKS (383 muškarca i 259 žena). Prosečan broj novoobolelih bio je 128 , a prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 473,98 na 100.000 stanovnika .

Muškarci su u proseku obolevali 1,5 puta češće od žena.

Tabela 130 Broj umrlih od AKS-a na teritoriji opštine Knjaževac u periodu od 2016. do 2020. godine

Godina	M	Ž	Svega
2016	11	6	17
2017	15	8	23
2018	11	3	14
2019	13	7	20
2020	9	8	17
Ukupno	59	32	91

Od 2016. do 2020. godine ukuno je registrovano 91 umrlih od AKS_a (59 muškaraca i 32 žene). Prosečan broj umrlih iznosio je 18 osoba godišnje .

Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 67,4 na 100.000 stanovnika opštine Knjaževac.

Muškarci su umirali prosečno 1,8 puta češće od žena.

Tabela 131. Broj novoobolelih od AKS-a na teritoriji opštine Sokobanja u periodu od 2016. do 2020. godine

Godina	M	Ž	Svega
2016	19	11	30
2017	54	46	100
2018	39	20	59
2019	26	13	39
2020	10	6	16
Ukupno	148	96	244

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 244 novoobolelih sa dijagnozom AKS (148 muškaraca i 96 žena). Prosečan broj novoobolelih bio je 49 godišnje , a prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 354,6 na 100.000 stanovnika .

Muškarci su u proseku obolevali 1,5 puta češće od žena.

Tabela 132 Broj umrlih od AKS-a na teritoriji opštine Sokobanja u periodu od 2016. do 2020. godine

Godina	M	Ž	Svega
2016	20	9	29
2017	10	9	19
2018	10	8	18
2019	16	6	22
2020	8	3	11
Ukupno	64	35	99

Od 2016. do 2020. godine ukuno je registrovano 99 umrlih od AKS- a (64 muškarca i 35 žena). Prosečan broj umrlih iznosio je 20 .

Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 143,9 na 100.000 stanovnika opštine Sokobanja.

Muškarci su umirali prosečno 1,8 puta češće od žena.

5. STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE ZAJEČAR

5.1 Kontrola kvaliteta vazduha

2020.

U 2020. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 338 uzoraka SO₂, i 346 uzoraka NO₂, od čega ni jedna vrednost nije prelazila granične i tolerantne vrednosti, dok je od 341 uzoraka čađi 10 dana koncentracija čađi prelazila maksimalno dozvoljenu koncentraciju.

2019.

U 2019. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 358 uzoraka SO₂ i 358 uzoraka NO₂, od čega ni jedna vrednost nije prelazila granične i tolerantne vrednosti, dok je od 359 uzoraka čađi 14 dana koncentracija čađi prelazila maksimalno dozvoljenu koncentraciju.

2018.

U 2018. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 349 uzoraka SO₂ i 336 uzoraka NO₂, od čega ni jedna vrednost nije prelazila granične i tolerantne vrednosti, dok je od 349 uzoraka čađi 18 dana koncentracija čađi prelazila maksimalno dozvoljenu koncentraciju.

2017.

U 2017. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 363 uzoraka SO₂, od čega je 1 dan imao prekograničnu vrednost. U tom period uzeto je 359 uzoraka NO₂, od čega ni jedna vrednost nije prelazila granične i tolerantne vrednosti, dok je od 353 uzoraka čađi 26 dana koncentracija čađi prelazila maksimalno dozvoljenu koncentraciju.

2016.

U 2016. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 353 uzoraka SO₂ i 356 uzoraka NO₂, od čega ni jedna vrednost nije prelazila granične i tolerantne vrednosti, dok je od 353 uzoraka čađi 25 dana koncentracija čađi prelazila maksimalno dozvoljenu koncentraciju.

U periodu od januara do aprila 2016. na mernom mestu Sremska 13 vršeno je merenje SO₂, NO₂ i čađi (ukupno po 103 uzoraka) dok je na mernim mestima „Selište“ (4 uzorka) i „Kotlujevac-Plitvička ulica“ (3 uzorka) vršeno ispitivanje ukupnih taložnih materija i teških metala u njima, a na mernom mestu „Jugopetrolovo skladište“ (4 uzorka) ispitivane su ukupne suspendovane materije. Vrednosti ispitivanih parametara ni u jednom uzorku nisu prelazile granične vrednosti imisije.

5.2 Buka u životnoj sredini

Tokom 2016. godine vršeno je merenje buke u Zaječaru na sledećim mernim mestima:

- Tackova česma
- Ostrvo u ulici Hajduk Veljkovoj
- Ugao ul. Timočke bune i 7.septembra
- ul. Nikole Pašića – kod nadvožnjaka
- Naselje Višnjari
- ul. Ivana Milutinovića
- Centar grada
- Bolnica
- OPT banka, ul. Ljube Nešića
- Arteska česma kod naselja Dva brata
- Dunav centar, ul. Čupićeva
- Art.česma na uglu ul. B. Colovića i C. Armije
- Ul. Čupićeva, kod Jedinstva
- Naselje Podliv, ul. Vojnička
- Naselje Popova plaža
- Kružni tok kod Doma zdravlja
- ul. Hajduk Veljkova, AD "Put"
- Ugao ul. Vardarske i Novosadske- restoran 9
- ul. Krfska bb, kod Ambulante 1
- Centar grada, kod Osnovnog suda
- Autobuska stanica
- Naselje Pazarište
- Ostrvo na uglu ul. Timočke bune i Kumanovske
- Železnička stani.
- SRC Popova plaža
- Železnička ulica, kod Kula komerca
- SRC Kraljevica
- Šetalište između OŠ D. Maksimović i OŠ Lj. Nešić

Merenja su vršena na po 6 mernih mesta mesečno od navedenih 28. Obavljena su u 5 vremenskih intervala od po 15 minuta, i to: 2 merenja u toku dana, 1 merenje u toku večeri i 2 merenja u toku noći. Iz rezultata merenja, zaključuje se da je na sledećim mernim mestima buka prekoračivala dozvoljeni nivo:

Za dan i veče, buka je prekoračivala dozvoljeni nivo na mernim mestima: OPT banka, ul. Ljube Nešića, ul. Čupićeva, kod Jedinstva i Centar grada, kod Osnovnog suda.

Dozvoljeni nivo buke za noć bio je prekoračen na sledećim mernim mestima: ul. Nikole Pašića – kod nadvožnjaka, naselje Višnjari, Centar grada, Bolnica, OPT banka, ul. Ljube Nešića, Art.česma na uglu ul. B. Colovića i C. Armije, ul. Čupićeva, kod Jedinstva, ul. Hajduk Veljkova, AD "Put", Centar grada, kod Osnovnog suda, Autobuska stanica, Naselje Pazarište, Ostrvo u ul. Hajduk Veljko.

Obzirom da se javljaju prekoračenja dozvoljenih nivoa buke, trebalo bi u što kraćem roku izvršiti akustičko zoniranje grada i preduzeti mere za zaštitu od buke, uz redovan monitoring buke.

U 2017., 2018. i 2019. I 2020. godini, nije bilo merenja nivoa buke u životnoj sredini.

5.3 Kontrola kvaliteta vode

Zdravstveno bezbedna voda za piće odgovara normama važećeg Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće koji prihvata preporuke Svetske zdravstvene organizacije i Evropske unije i podleže kontinuiranom monitoringu koji realizuju ovlašćene zdravstvene ustanove određenom dinamikom i opsegom ispitivanja u akreditovanim laboratorijama.

Vodovod u Zaječaru se snabdeva vodom iz dva izvorišta:

1. Izvorište "Tupižnica", koja je karstno vrelo na obroncima planine Tupižnica. Voda se dovodi gravitacionim cevovodom do Zaječara. Iz ovog izvorišta usput se vodom snabdevaju naselja Gornja Bela Reka, Leskovac, Lenovac, Grlšte I Grljan. Dezinfekcija vode se vrši gasnim hlorinatorima na samoj kaptaži.
 2. Akumulacija "Grlšte", voda se dovodi gravitaciono do fabrike vode, gde se vrši kompletan tretman (predhlorisanje, taloženje, filtriranje, ozoniranje I hlorisanje), a potom šalje potrošačima.
- U letnjem period zbog velike potrošnje vode aktivira se I bunar u priobalju Belog Timoka.

Shodno Pravilniku o higijenskoj ispravnosti vode za piće (Sl. List SRJ, br. 42/98,44/99 i Sl.Glasnik RS, br. 28/2019), broj uzoraka se određuje u odnosu na broj ekvivalent stanovnika. Nakon adekvatnog transporta, vrši se prijem uzoraka i započinju analize u akreditovanoj laboratoriji. Kompletan izveštaj o ispitivanju vode ima u svom sastavu i stručno mišljenje koje koncipiraju doktori medicine - specijalisti higijene. Stručnim mišljenjem se ocenjuje usaglašenost vode za piće normama Pravilnika i dozvoljava se ili zabranjuje upotreba vode. U slučaju neispravnosti vode, ukoliko ona podleže kontinuiranom monitoringu, daje se predlog mera za obezbeđivanje njene ispravnosti.

Centralni vodovod grada Zaječara:

Na ovaj vodovod su priključena od 2004. godine, sledeća naselja; deo Zvezdana, deo Gamzigrada, Vražognac, deo Rgotine, deo Velikog Izvora, Trnavac, Nikoličevo, Šljivar, Lubnica, Planinica, okolina Zaječara i Avramica. Od 2007. Godine se nastalja sa priključivanjem na graski vodovod, 2010. Godine, takođe ali 2013.godine priključena su i naselja Halovo, Gradskovo, Mali Jasenovac i Šipikovo, dok 2014.godine priključena je i Gam. Banja. Uzorkovanje vode se vrši (2016-2017.god.), 3 puta mesečno sa 9 merna mesta (8 hlorisanih voda na distributivnoj mreži i 1 sirova voda), shodno odredbama Pravilnika, u odnosu na potrošnju vode.

Rezultate analiza vode za piće sa ovog vodovoda, prikazani u tabeli 133.

Tabela 133. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz vodovoda u Zaječaru u periodu od 2016.-2020. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	345	1	0,29	345	1	0,29	Pseudomonas, mutnoća
2.	2017	476	0	0	476	0	0	/
3.	2018	272	3	1,10	272	1	0,37	MPN, AMB, Mutnoća
4.	2019	279	3	1,08	279	1	0,36	SFP, Mutnoća
5.	2020	359	1	0,28	359	5	1,39	AMB, mutnoća
UKUPNO		1731	8	0,46	1731	8	0,46	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije, KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla, SFP-streptokoke fekalnog porekla

U periodu od 2016. do 2020. godine, uzeto je 1731 uzorak vode iz gradskog vodovoda, u bakteriološkom pogledu je 8 bilo neispravno, ili 0,46% i 8 ili 0,46 % uzoraka fizičko-hemijski I hemijski neispravni. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija ali ponekad su se pojavile i bakterije fekalnog porekla, dok u fizičko-hemijskom pogledu razlog neispravnosti je mutnoća, obzirom da je distributivna mreža dosta stara I dotrajala.

Centralni vodovodi seoskih naselja grada Zaječar:

Na području grada Zaječar ima 41 naselje, u 31 naselje koje poseduju seoske vodovode, izgrađeno je 38 vodovoda za centralni način vodosnabdevanja iz seoskih vodovoda.

Seoska naselja ne vrše kontrolu vode za piće iz svojih vodovoda, niti dezinfekciju vodu. Od 2012. godine, lokalna samouprava ne vrši ugovaranje kontrola seoskih vodovoda.

Rezultate analiza povremenih kontrola seoskih vodovoda prikazani su u tabeli 134.

Tabela 134. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz seskih vodovoda opštine Zaječar u periodu od 2016.-2020. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	48	6	12,50	48	2	4,16	SFP, Pseudomonas, Fe, Mutnoća, pH
2.	2017	28	8	28,57	28	3	10,72	AMB, UKB, SFP, UKBFP, Proteus, Klostridije, Mutnoća
3.	2018	93	40	43,01	93	15	16,67	AMB, SFP, Pseudomonas, Klostridije
4.	2019	12	0	0	12	0		-
5.	2020	8	2	25,00	8	1	12,50	AMB, SFP, nitrati
UKUPNO		189	56	29,63	189	21	11,11	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije, KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla, SFP-streptokoke fekalnog porekla

U period od 2016. do 2020.godine, uzeto je 189 uzoraka vode iz seoskih vodovoda, u bakteriološkom pogledu je 56 ili 29,63% bilo neispravno i 21 ili 11,11 % fizičko-hemijski I hemijski neispravni. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj Aerobnih mezofilnih bakterija, Streptokoke fekalnog porekla, ukupne koliformne bakterije, Koliformne bakterije fekalnog porekla, Pseudomonas, Proteus I Klostridije a u hemijskom pogledu razlog neispravnosti su nitrati, nitriti, pH i mutnoća.

Ovi vodovodi su nesigurni za vodosnabdevanje stanovništva vodom za piće, obzirom da je bakteriološka neispravnost velika, čak 29,63% uzetih uzoraka, a znamo da se isti ne održavaju niti se voda prečišćava, niti hlorige, tako da predstavljaju rizik po zdravlje potrošača.

Drugi javni vodni objekti na teritoriji grada Zaječara:

Lokalni način snabdevanje vode za piće iz drugih javnih objekata u gradu Zaječaru, javne česme- arteske česme, kaptirani izvori, bunari i dr. objekti, ne kontrolišu se u propisanom broju I frekvenci. U ovom periodu sa lokalnom samoupravom nije postignut dogovor o kontroli istih, a kontrole se vršile samo po zahtevu korisnika, ili po ugovoru sa JKP "Vodovod" Zaječar za arteske česme. Nesto veći broj uzorkovan je 2016. godine, kada se kotrola vode vršila po Projektu sa SZO za male vodovode I lokalne izvore vodosnabdevanja u Srbiji, pa i u Zaječaru, u cilju brze procene zdravstvene ispravnosti vode za piće sa ovih vodovoda.

Rezultati analiza biće prikazani u tabeli 135.

Tabela 135. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz drugih javnih vodnih objekata grada Zaječar u periodu od 2016.-2020. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	103	10	9,70	103	24	23,30	KBFP, AMB, SFP, KMnO4, Mutnoća, Nitrati, Nitriti
2.	2017	218	16	7,33	218	29	13,31	KBFP, AMB, SFP, KMnO4, mutnoća, nitrati, nitriti, boja, pH,
3.	2018	174	35	20,20	174	15	8,62	Mutnoća, Nitrati, Nitriti,
4.	2019	268	25	9,33	268	77	28,73	AMB, KBFP, boja, mutnoća
5.	2020	167	4	2,39	167	22	13,17	AMB, pseudomonas aer., Fe, mutnoća, nitrati, boja, pH
UKUPNO		930	90	9,68	930	167	17,96	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije, KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla, SFP-streptokoke fekalnog porekla, E coli-Ešerihija koli

U periodu od 2016. do 2020. godine je povremeno vršena kontrola I uzeto je ukupno 930 uzoraka vode od kojih je 90 ili 9,68% uzoraka, bilo bakteriološki neispravno. Na fizičko-hemijske I hemijske parametar je uzeto 930 uzoraka vode, od toga 167 ili 17,96% uzoraka fizičko-hemijski i hemijski neispravno.

Razlog neispravnosti je bio povećan broj Aerobnih Mezofilnih bakterija, prisustvo Streptokoke fekalnog porekla, koliformne bakterije fekalnog porekla, Proteus, u hemijskom pogledu nitrati, nitriti, Fe, KMnO4, pH i mutnoća. Ovi objekti su nesigurni za vodosnabdevanje, ne kontrolišu se redovno, niti se voda dezinfikuje.

Arteske česme u Zaječaru:

Lokalni način snabdevanja vodom za piće iz drugih javnih objekata u gradu Zaječaru, javne česme-arteske česme, koje su podzemne vode I pod pozitivnim pritiskom dospevaju na površinu zemlje, bez ikakve prerade I prečišćavanja. Kontrola se vrši po ugovoru sa JKP "Vodovod" Zaječar, dva puta godišnje sa 31 česme, bez obzira što ima preko 40 arteskkih česmi I kaptiranih bunara.

Rezultati analiza prikazani u tabeli 136.

Tabela 136. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz arteskih česama grada Zaječara u periodu od 2016.-2020. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	55	0	0	55	29	52,73	Mutnoća, pH, boja, gvožđe
2.	2017	60	0	0	60	20	33,33	Mutnoća, pH, boja, gvožđe
3.	2018	112	0	0	112	56	50,00	Gvožđe, pH, mutnoća, boja
4.	2019	83	0	0	83	39	46,98	Gvožđe, ph, boja, mut.
5.	2020	62	1		62	22		Pseudomonas aer.,gvožđe, pH, boja, mutnoća
UKUPNO		372	1	0,27	372	166	44,62	

U period od 2016. do 2020. godine, vršena kontrola i uzeto je ukupno 372 uzoraka vode od kojih je 1 uzorak bio bakteriološki neispravan (Pseudomonas aeruginosa). Na fizičko-hemijske I hemijske parametre je uzet 372 uzoraka vode, od toga 166 ili 44,62 % uzoraka fizičko-hemijski i hemijski neispravno.

Razlog neispravnosti u fizičko I fizičko-hemijskom pogledu su povećane vrednosti za: gvožđe, pH (bazni), mutnoća i boja. Ovi parametri su karakteristični za podzemne vode i nisu štetni za zdravlje potrošača, obzirom da mogu da daju samo primedbe potrošača na organoleptički izgled vode. Izuzetak je artenska česma u naselju Kraljevica, gde se posle rekonstrukcije česme povremeno pojavljuje Pseudomonas aeruginosa (1-2 bakterije u uzorku). Redovno se obaveštava odgovorno lice u JKP "Vodovod" Zaječar o tome, kako bi se česma obeležila a samim tim obavestili potrošači o zdravstvenoj ispravnosti vode.

Spisak česama koje su najčešće bile zdravstveno neispravne i ponavlja se ista neispravnost:

- A.č. na Goveđoj pijaci, ugao ul.Hajduk Veljkove i Ivana Milutinovića (pH),
- A.č.kod,"O.Š."Lj. Radosavljević-Nada" (mutnoća),
- A.č. kod Bioskopa „Timok“ (mutnoća)
- A.č. na uglu ul. Kumanovse i Timočke bune (mutnoća),
- A.č. kod „Voćara“, donja cev (pH),
- A.č. kod „Jedinstva“, ul. Čupićeva (pH),
- A.č. kod ulaza u železničku stanicu (pH),
- A.č. farma vidrice, ul. Višegradska (boja)
- A.č. na Popovoj plaži (Fe, boja)
- A.č. Ul. Zorana Radmilovića, iza Amana (Fe, boja)
- A.č. ul. Branka Perića (Fe, boja)
- A.č. nas. Kraljevica, zgrada C-2 (Pseudomonas aer.)

Zdravstvena ispravnost bazenskih voda

Monitoringom bazenskih voda u Zaječaru, od 2016- 2020.godine, se vrši na gradskom bazenu u Zaječaru, na velikom I malom bazenu. Zavod za javno zdravlje "Timok" Zaječar, vrši nedeljno uzorkovanje vode iz bazena na fizičko – hemijsku i mikrobiološku ispravnost. Bazenski kompleks se snabdeva vodom iz gradskog vodovoda iz Zaječara, koja se dodatno hlorige pre ulaska na bazene a nakon korišćenja prelivnim sistemom odlazi na postrojenje za prečišćave I ponovno hloriganje I takva se ponovo koristi za kupanje. Ugovorena kontrola vode iz velikog I malog bazena je jednom nedeljno, dok traje kupališna sezona. Kontrolom 2019 i 2020. godine je obuhvaćen manji broj uzoraka zbog epidemije. U tabeli su prikazani i uzorci vode iz bazena za kupanje (zatvoreni veliki I mali bazen) u Specijalnoj bolnici "Gamzigrad" u Gamzigradskoj banji.

Rezultati analiza su prikazani u tabeli 137.

Tabela 137. Zdravstvena ispravnost vode za kupanje iz bazena u Zaječaru za period 2016.- 2020. godine.

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	21	4	19,05	21	0	0	AMB
2.	2017	28	7	25,00	28	5	17,86	AMB, UKB, Pseudomonas, pov. pH I hlorigidi
3.	2018	20	0	0	20	8	40,00	Povišeni pH
4.	2019	12	0	0	12	4	33,33	Povišen pH
5.	2020	23	0	0	23	7	30,43	pov. pH I hlorigidi
	UKUPNO	104	11	10,57	104	24	23,07	

Uvidom u rezultate analiza bazenske vode od 2016 – 2020. Godine, od ukupnog broja uzoraka, utvrđena je 10,54% uzoraka zdravstvena ispravnost u bakteriološkom I 23,07% u fizičko-hemijskom I hemijskom pogledu. Stručna služba Odeljenja Higijene I ZŽS, kada se pojavi neispravnost bazenske vode ili neki drugi problem na bazenu daje predlog mera o odklanjanju nedostataka I vrši ponovnu kontrolu vode iz bazena.

Zdravstvena ispravnost površinskih voda i otvorenih kupališta

Kontrola ispravnosti vode za kupanje, sport I rekreaciju se vrši u saradnji sa lokalnom samoupravom i u skladu sa važećom zakonskom regulativom. Kontrola se vršila 2 puta u letnjem period, dok sezona kupanja traje. U period od 2016-2020.godine nije bilo kontrole, što predstavlja veliki rizik po zdravlje kupaca. Na teritoriji grada Zaječar, uzorkovanje I kontrola vode bi trebala da se vršila na sledećim mestima za kupanje, spotr i rekreaciju na ovtorenom-plaže;

-na Crnom Timoku: Plaža kod Gamzigrada, kod Zvezdana, plaža "Vanjin jaz" i Popova plaza,

-na Belom Timoku; plaza **kod Vratarnice**,

- Rgotsko (veliko I malo jezero) I Sovinačko jezero.

Rezultate ispitivanja smo prikazali u tabeli.138.

Tabela 138. Ispravnost vode za kupanje na kupalištama i plaže u Zaječaru, za period od 2016.god.do 2020.god.

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	0	0	0	0	0	0	/
2.	2017	0	0	0	0	0	0	/
3.	2018	2	0	0	2	1	50,00	Suva materija
4.	2019	0	0	0	0	0	0	/
5.	2020	0	0	0	0	0	0	/
UKUPNO		2	0	0	2	1	50,00	

Vode sa kupališta može da se koristi za kupanje, sport I rekreaciju, uz preduzimanje svih higijenskih mera (tuširanje higijenski ispravnom vodom) onda kada voda po Uredbi odgovara II-oj ili III-oj klasi vode.

5.4 Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika

Predškolska ustanova

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2016.-31.12.2020., prema Ugovoru sa Predškolskom ustanovom "Đulići" Zaječar, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji predškolske ustanove, na parametre mikrobiološke ispravnosti i kontrola sanitarno-higijenskog režima u centralnoj i distributivnim kuhinjama predškolske ustanove.

Rezultati analiza prikazani u tabeli 139.

Tabela 139. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u predškolskoj ustanovi “Đulići” u Zaječaru, 2016.-2020. god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	210	1	0,47	4	0	0	Pov. uk. broj kolonija(UKB)
2.	2017	205	0	0	4	0	0	/
3.	2018	202	0	0	8	0	0	/
4.	2019	206	4	2,00	4	0	0	UKB
5.	2020	204	2	0,98	4	0	0	UKB
	Ukupno	1027	8	0,78	24	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 24 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde su sve bile zdravstveno bezbedne. Kontrolom briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđauzeto je 1027 brisa i utvrđena je neusaglašenosti kod 8 brisa ili 0,78%, gde je bio povećan ukupan broj kolonija. Kada se utvrdi neusaglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

Ustanova za smeštaj školske dece i omladine

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje “Timok” Zaječar, u periodu od 01.01.2016-31.12.2020, prema Ugovoru sa Dom učenika srednjih škola u Zaječaru, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji ove ustanove gde su smeštena školska deca i omladina, na parametre mikrobiološke ispravnosti hrane i kontrola sanitarno-higijenskog režima. Rezultati analiza prikazani u tabela 140.

Tabela 140. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u Domu učenika srednjih škola u Zaječaru, 2016.-2020.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	50	3	6,00	22	0	0	UKB
2.	2017	50	0	0	22	0	0	/
3.	2018	50	3	6,00	28	0	0	UKB
4.	2019	48	2	4,1	19	0	0	UKB
5.	2020	50	1	2,0	20	0	0	UKB
	Ukupno	248	9	3,6	111	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 111 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra svi uzorci su bili ispravni. U tom periodu je uzeto 248 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, od kojih su 9 ili 3,6 % bili neusaglašeni sa zakonskim odredbama, razlog neusaglašenosti povećan ukupan broj kolonija. Kada se utvrdi neusaglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera

Osnovna škola “Jovan Jovanović-Zmaj” Salaš

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje “Timok” Zaječar, u periodu od 01.01.2016.-31.12.2020., prema Ugovoru sa OŠ “J.J-Zmaj” u Salašu, koja priprema i uslužuje učenicima pripremljenu hranu, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji ove ustanove na parametre mikrobiološke ispravnosti hrane i kontrola sanitarno-higijenskog režima u kuhinji sa trpezarijom. Rezultati analiza prikazani u tabela 141.

Tabela 141. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u O.Š “J.J-Zmaj” u Salašu, 2016.-2020.god.

Red. Br.	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	10	0	0	1	0	0	/
2.	2017	10	0	0	2	0	0	/
3.	2018	10	1	10,0	2			UKB
4.	2019	20	0	0	4	0	0	UKB
5.	2020	10	0	0	2			
	Ukupno	60	1	1,67	12	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 12 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, svi uzorci hrane su bili zdravstveno bezbedni za upotrebu. U tom periodu je uzeto 60 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, od kojih je 1 ili 1,67% % bio neusaglašen sa zakonskim odredbama, razlog neusaglašenosti povećan ukupan broj kolonija. Kada se utvrdi neusaglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

6. STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE BOLJEVAC

6.1 Kontrola kvaliteta vazduha

Prema Zakonu o zaštiti vazduha (Sl. glasnik RS 36/2009 i 10/2013), u Srbiji je uspostavljena državna mreža za praćenje kvaliteta vazduha na nivou Republike Srbije. Obzirom da u Boljevcu nije predviđena merna stanica u okviru državne mreže, nadležni organ jedinice lokalne samouprave određuje merna mesta za praćenje kvaliteta vazduha koja čine lokalnu mrežu ili dopunsku mernu stanicu, u skladu sa mogućnostima.

U periodu od 2016.-2020. godine, na osnovu ugovora sa Opštinom Boljevac, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje parametara iz vazduha u Boljevcu počev od 2013. godine, na mernom mestu u zgradi Opštine Boljevac. Rezultati ispitivanja po godinama su sledeći:

- U 2016. ispitano je po 32 uzorka NO₂, čađi i SO₂ i svi su bili u okviru GVI.
- U 2017.godini ispitano je po 28 uzoraka SO₂, NO₂ i čađi, iz izveštaja se vidi da nije bilo prekoračenja, odnosno vrednosti iznad GVI.
- U 2018.godini ispitano je 35 uzoraka SO₂, 14 uzoraka NO₂ i 35 uzoraka čađi, iz izveštaja se vidi da nije bilo prekoračenja, odnosno vrednosti iznad GVI.
- U 2019.godini ispitano je 28 uzoraka SO₂, NO₂ i čađi i nije bilo prekoračenja GVI.
- U 2020. Godini ispitano je 51 uzorak NO₂ i po 28 uzoraka SO₂ i čađi. Nije bilo prekoračenja GVI.

Međutim, za procenu stanja na godišnjem nivou, ni jedne godine nije bilo dovoljnog broja uzoraka (prema Uredbi uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha Sl. glasnik RS br. 11/2010,75/2010 i 63/2013 raspoloživost parametara mora biti najmanje 90%, što znači da je potreban kontinualni monitoring vazduha tokom godine kako bi se ocenio kvalitet vazduha). Shodno tome, ni za ovaj period (2016.-2020.) se ne može oceniti kvalitet vazduha jer nije bilo dovoljno podataka.

6.2 Kontrola kvaliteta vode

Zdravstveno bezbedna voda za piće odgovara normama važećeg Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće (Sl. List SRJ, br. 42/98, 44/99 i Sl.Glasnik RS, br. 28/2019), koji prihvata preporuke Svetske zdravstvene organizacije i Evropske unije i podleže kontinuiranom monitoringu koji realizuju ovlašćene zdravstvene ustanove odredjenom dinamikom i opsegom ispitivanja u akreditovanim laboratorijama.

Monitoring zdravstvene ispravnosti vode za piće na teritoriji opštine Boljevac, sprovodi Zavod za javno zdravlje “Timok” Zaječar, preko Centra za higijenu i humanu ekologiju.

Metodologija: Monitoring se obavlja na osnovu ugovora sa JKP “Usluga” Boljevac, tj. vlasnika objekata javnog vodosnabdevanja. Uzorkovanje voda za piće vrše od strane stručnih lica Odeljenja za higijenu i zaštitu životne sredine. Voda za piće uzorkuje se na centralnom vodovodu, za naselja Boljevac, Valakonje, Mali izvor i Bogovinu (koja je priključena na sistem Bogovina), na vodovodnoj mreži, na slavinama krajnjeg potrošača. Shodno Pravilniku o higijenskoj ispravnosti vode za piće (sl. List SRJ, br. 42/98,44/99), u odnosu na broj ekvivalent stanovnika. Nakon adekvatnog transporta, vrši se prijem uzoraka i započinju analize u akreditovanoj laboratoriji. Kompletan izveštaj o ispitivanju vode ima u svom sastavu i stručno mišljenje koje koncipiraju doktori medicine - specijalisti higijene. Stručnim mišljenjem se ocenjuje usaglašenost vode za piće normama Pravilnika i dozvoljava se ili zabranjuje upotreba vode. U slučaju neispravnosti vode, ukoliko ona podleže kontinuiranom monitoringu, daje se predlog mera za obezbeđivanje njene ispravnosti.

Centralni vodovod Boljevac:

Ovaj vodovod snabdeva pijaćom vodom naselja: Boljevac, selo Boljevac, Valakonje, Mali Izvor, ranije I Bogovinu (selo i rudnik) a sada je voda iz sistema "Bogovina". Snabdevanje vodom se vrši iz kaptiranog karstnog vrela Mirovštica na planinama planine Rtanj. Hlorisanje vode vrši se gasnim hlorinatorom na samoj kaptazi, od kraja 1983. godine. Osim gazdovanjem gradskim vodovodom sa sistema "Mirovštica", vodovod je od 2015. godine, preuzeo I lokalni vodovod naselja Rtanj, seoski vodovod Lukovo, Jablanicu I Dobro Polje. Rezultate analiza vode za piće sa ovog vodovoda, prikazani u tabeli 142.

Tabela 142. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz komunalnih vodovoda u opštini Boljevac u periodu od 2016.-2020. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	48	3	6,25	48	9	18,75	AMB,SFP,KBFP, Mutnoća,Nitrati
2.	2017	41	3	7,32	41	5	12,20	AMB,SFP,KBFP, Mutnoća,
3.	2018	57	7	12,27	57	5	8,77	MPN, AMB, KBFP, SFP, Pseudomonas, Proteus, mutnoća, boja
4.	2019	57	17	29,82	57	6	10,53	AMB, KBFP, mutnoća
5.	2020	73	4	5,48	73	3	4,11	AMB, KBFP, mutnoća
UKUPNO		276	24	8,69	276	28	10,14	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije, KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla,SFP-streptokoke fekalnog porekla

U period od 2016. do 2020.godine, uzeto je 276 uzoraka vode iz gradskog vodovoda, u bakteriološkom pogledu je bilo neispravno 24 ili 8,69% i 28 ili 10,14% uzoraka fizičko-hemijski I hemijski neispravni. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija ali su se pojavile i bakterije fekalnog porekla, dok u fizičko-hemijskom pogledu razlog neispravnosti je mutnoća, obzirom da se statistički obradili I uzorci sirove vode sa izvorišta "Mirovštica". Od 2015.godine, JKP "Usluga" je prema broju ekvivalent stanovnika (ES) I potrošnje vode smanjila broj uzoraka I frekvencu uzimanja istih, jer je vodovod svrstala u male vodovode, ispod 5000 ES, stoga ima nanje uzetih uzoraka.

Centralni vodovodi seoskih naselja opštine Boljevac:

Na području opštine Boljevac u 10 naselja izgrađeno je 16 vodovoda za centralni način vodosnabdevanja. Kako je već rečeno naselje selo Boljevac, Valakonje, Mali Izvor I Bogovina (voda iz Sistema Bogovina) se snabdevaju se vodom iz gradskih vodovoda, koja s euredno hloriše I kontroliše. Seoski vodovod Lukovo, Jablanica I Dobro Polje, kontroliše JKP "Usluga" Boljevac a seoski vodovod Ilino firma "Bele vode", redovno hlorisu vodu I kontrolišu, dok ostali seoski vodovodi ne vrše ni povremenu dezifekciju vode, niti kontrolu zdravstvene ispravnosti.

Tabela 143. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz seoskih vodovoda opštine Boljevac u periodu od 2016.-2020. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	4	3	75	4	0	0	AMB,SFP,Proteus
2.	2017	11	6	54,54	11	1	9,09	AMB,UKB,KBFP,SFP, Pseudomonas, nitrati
3.	2018	10	5	50,00	10	1	10,00	SFP, AMB, Proteus, nitrati, nitriti
4.	2019	4	2	50,00	4	2	50,00	AMB,KBFP, Nitrati
5.	2020	26	10	38,46	26	4	15,38	SFP, UKB,AMB, Proteus, nitrati, nitriti
UKUPNO		55	42	76,36	55	8	14,55	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije,KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla,SFP-streptokoke fekalnog porekla

U period od 2016. do 2020. godine, uzeto je 55 uzorka vode iz seoskih vodovoda, u bakteriološkom pogledu je 42 ili 76,36% bilo neispravno i 8 ili 14,55% fizičko-hemijski I hemijski neispravni. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj Aerobnih mezofilnih bakterija, Streptokoke fekalnog porekla, ukupne koliformne bakterije, Koliformne bakterije fekalnog porekla, Pseudomonas, Proteus, a u hemijskom pogledu razlog neispravnosti su nitrati i mutnoća.

Drugi javni vodni objekti na teritoriji opštine Boljevac:

Lokalni način snabdevanje vode za piće iz drugih javnih objekata u opštini Boljevac, javne česme, kaptirane česme i bunari, bez obzira na njihovo postojanje i korišćenje vode za piće iz istih, kontrola ovih objekata i vode nije ni postojala. U ovom periodu sa lokalnom samoupravom nije postignut dogovor o kontroli istih, a kontrole se vršile samo po zahtevu korisnika. U 2016. godini ima više uzoraka vode, a kontrola vode se vršila po Projektu sa SZO za male vodovode i lokalne izvore vodosnabdevanja u Srbiji, pa i u opštini Boljevac, u cilju brze procene zdravstvene ispravnosti vode za piće sa ovih vodovoda.

Tabela 144. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz drugih javnih vodnih objekata opštine Boljevac u periodu od 2016-2020. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	33	15	45,45	33	16	48,48	KBFP, UKB, E coli, AMB, SFP, Proteus, KMnO4, mutnoća
2.	2017	31	7	22,58	31	4	12,90	AMB, SFP, nitrati, mutnoća i boja
3.	2018	27	4	14,81	27	5	18,52	SFP, UKB, KBFP, AMB, mutnoća, nitrati, boja,
4.	2019	22	4	18,18	22	0	0,0	AMB, KBFP, SFP
5.	2020	36	6	16,66	36	10	27,77	AMB, UKB, KBFP, SFP, nitrati, mutnoća i boja
UKUPNO		149	36	24,16	149	35	23,49	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije, KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla, SFP-streptokoke fekalnog porekla, E coli-Ešerihija koli

U periodu od 2016. do 2020. godine je povremeno vršena kontrola i uzeto je ukupno 149 uzoraka vode od kojih je 36 ili 24,16% uzoraka bilo bakteriološki neispravno i 35 uzoraka ili 23,49%, fizičko-hemijski i hemijski neispravno. Razlog neispravnosti je bio povećan broj Aerobnih Mezofilnih bakterija, prisustvo Streptokoke fekalnog porekla, koliformne bakterije fekalnog porekla, Proteus, u hemijskom pogledu mutnoća. Ovi objekti su nesigurni za vodosnabdevanje, ne kontrolišu se redovno, niti se voda dezinfikuje.

Zdravstvena ispravnost površinskih voda i otvorenih kupališta

Od 2012. Godine, vrši se kontrola kvaliteta I zdravstvene ispravnosti vode na plaži "Zmijanac" tokom letnje sezone, kontinuirano u saradnji sa lokalnom samoupravom i u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Tabela 145. Ispravnost vode za kupanje na plaži "Zmijanac" u Boljevcu za period od 2016.god.do 2020.god.

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
2.	2016	2	0	0	2	0	0	/
3.	2017	2	0	0	2	0	0	/
4.	2018	2	1	50,00	2	1	50,00	BPK-a, amonijum jon
5.	2019	2	0	0	2	0	0	
6.	2020	4	0	0	4	0	0	
UKUPNO		12	1		12	1	9,09	

Rezultati analiza vode sa kupališta u 12 uzetih uzoraka, pokazuju da je voda odgovarala II/III-ćoj klasi vode (BPK-a, amonijum jon) I kao takva može da se koristi za kupanje, sport I rekreaciju, uz obavezno tuširanje higijenski ispravnom vodom.

6.3 Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika Predškolska ustanova

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2016.-31.12.2020., prema Ugovoru sa Predškolskom ustanovom "Naša radost" Boljevac, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji predškolske ustanove, na parametre mikrobiološke ispravnosti i kontrola sanitarno-higijenskog režima u centralnoj i distributivnim kuhinjama predškolske ustanove. Rezultati analiza prikazani u tabela 146.

Tabela 146. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u predškolskoj ustanovi opštine Boljevac 2016-2020.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			Uzrok neispravnost
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	20	0	0	11	1	9,1	Enterobac.
2.	2017	20	0	0	11	0	0	/
3.	2018	20	2	10,00	11	1	9,1	Enterobac./ UKB
4.	2019	20	0	0	12	0	0	
5	2020	20	0		11	0	0	
	Ukupno	100	2	2,0	56	2	3,57	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka kod 56 uzorka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđeno da 2 ili 3,57% uzoraka namirnice-obroka nisu bile bezbedne, razlog neispravnosti bile su Enterobacteriaceae.

Kontrolom briseva, 100 brisa sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa i utvrđene su 2 ili 2,0% neusaglašenost uzetih briseva, gde je na jednom brisu bio povećan ukupan broj kolonija. Kada se utvrdi neusaglašenost hrane I sanirarnog režima, specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

7. STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE KNJAŽEVAC

7.1 Kontrola kvaliteta vazduha

Prema Zakonu o zaštiti vazduha (Sl. glasnik RS 36/2009 i 10/2013), u Srbiji je uspostavljena državna mreža za praćenje kvaliteta vazduha na nivou Republike Srbije. Obzirom da u Knjaževcu nije predviđena merna stanica u okviru državne mreže, nadležni organ jedinice lokalne samouprave određuje merna mesta za praćenje kvaliteta vazduha koja čine lokalnu mrežu ili dopunsku mernu stanicu, u skladu sa mogućnostima.

ZZJZ „Timok“ u periodu od 2016.- 2020. godine, u Opštini Knjaževac, nije vršio kontrolu kvaliteta vazduha.

7.2 Kontrola kvaliteta vode

Zdravstveno bezbedna voda za piće odgovara normama važećeg Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće koji prihvata preporuke Svetske zdravstvene organizacije i Evropske unije i podleže kontinuiranom monitoringu koji realizuju ovlašćene zdravstvene ustanove odredjenom dinamikom i opsegom ispitivanja u akreditovanim laboratorijama.

Monitoring zdravstvene ispravnosti vode za piće na teritoriji opštine Knjaževac sprovodi Zavod za javno zdravlje “Timok” Zaječar, preko Centra za higijenu i humanu ekologiju.

Metodologija: Monitoring se obavlja na osnovu ugovora sa JKP “Standard” Knjaževac tj. vlasnika objekata javnog vodosnabdevanja. Uzorkovanje voda za piće vrše od strane stručnih lica Odeljenja za higijenu i zaštitu životne sredine. Voda za piće uzorkuje se na centralnom vodovodu, za naselja Knjaževac, Trgovište, Gornji i Donje Zuniče, Minićevo, Vitkovac, deo Jelašnice i Crvenje na vodovodnoj mreži, na slavinama krajnjeg potrošača. Shodno Pravilniku o higijenskoj ispravnosti vode za piće (Sl. List SRJ, br. 42/98, 44/99 i Sl. Glasnik RS, br. 28/2019), u odnosu na broj ekvivalent stanovnika. Nakon adekvatnog transporta, vrši se prijem uzoraka i započinju analize u akreditovanoj laboratoriji. Kompletan izveštaj o ispitivanju vode ima u svom sastavu i stručno mišljenje koje koncipiraju doktori medicine - specijalisti higijene. Stručnim mišljenjem se ocenjuje usaglašenost vode za piće normama Pravilnika i dozvoljava se ili zabranjuje upotreba vode. U slučaju neispravnosti vode, ukoliko ona podleže kontinuiranom monitoringu, daje se predlog mera za obezbeđivanje njene ispravnosti.

Kontrola zdravstvene ispravnosti vode za piće na teritoriji opštine Knjaževac se i 2019.god. nastavila se kao i u ranijem periodu od strane Zavoda za javno zdravlje “Timok” Zaječar.

Centralni vodovod Knjaževac:

Knjaževac se snabdeva vodom iz kaptiranog karsnog vrela "Sinji Vir" koje se nalaze ukoritu Svrliškog Timoka uzvodno od grada Knjaževca. Od kaptaze voda se gravitacijom dovodi do crpne stanice "Jezava" na domak Knjaževca gde se vrši hlorisanje gasnim hlorinatorom. Usput se iz gravitacionog vodovoda (od kaptaze) uzima deo vode i pumpama potiskuje u naselje Vasilj. Na gravitacioni cevovod priključena su i naselja Podvis i Rgošte.

Tabela 147. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz komunalnog vodovoda u opštini Knjaževac u periodu od 2016.-2020. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija		
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih	
			Broj	%		Broj	%
1.	2016	152	0	0	152	1	0,66
2.	2017	221	0	0	221	4	1,81
3.	2018	219	3	2,52	219	19	8,67
4.	2019	228	1	0,44	228	3	1,32
5.	2020	268	1	0,37	310	1	0,37
UKUPNO		1088	5	0,46	1088	28	2,57

Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je uzorkovano 1088 voda, od kojih je 5 uzoraka ili 0,46% bilo mikrobiološki neispravno. Razlog bakterioloških neispravnosti (u 5 uzorka) bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija. U hemijskom pogledu je bilo 28 ili 2,57% neispravnih uzoraka, razlog neispravnosti je mutnoća.

Centralni vodovodi seoskih naselja opštine Knjaževac:

Na području opštine Knjaževac u 38 naselja izgrađen je 41 vodovod za centralni način vodosnabdevanja iz seoskih vodovoda a koristiga oko 12000 stanovnika. Kako je već rečeno naselje Vasilj, Podvis Trgovište Gornje I Donje Zuniče Minićevo I Vitkovac snabdevaju se vodom iz gradskog vodovoda. Voda u njima redovno se dezinfikuje I kontroliše od strane zavoda. Redovna dezinfekcija I kontrola vrši se u jos dva vodovoda I to u Kalni i Inovu. Ostali seoski vodovodi ne vrše ni povremenu dezifekciju vode kao niti kontrolu zdravstvene ispravnosti.

Tabela 148. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz seskih vodovoda opštine Knjaževac u periodu od 2016.-2020. godine

Red ni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija		
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih	
			Broj	%		Broj	%
1.	2016	14	7	50,00	14	0	0
2.	2017	17	0	0	17	1	5,88
3.	2018	29	15	51,72	29	8	27,59
4.	2019	4	3	75,0	4	0	0
5.	2020	15	3	33,30	15	0	0
UKUPNO		79	28	35,44	79	9	11,39

Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je u ovom period uzeto malo broj uzoraka, 79, kod kojih je glavni razlog bakterioloških neispravnosti (28 uzorka vode ili 35,44%), bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija, Streptokoke fekalnog porekla, ukupne koliformne bakterije, koliformne bakterije fekalnog porekla, pseudomonas, proteus i klostridija. U hemijskom pogledu od 79 uzoraka neispravno je bilo 9 uzoraka ili 11,39%, razlog neispravnosti su nitriti, nitrati i mutnoća. Procenat neispravnosti se povećava iz godine u godinu, a pri tom nije uveden kontinuirani monitoring kontrole vode iz seoskih vodovoda.

Drugi javni vodni objekti na teritoriji opštine Knjaževac:

Lokalni način snabdevanje vode za piće iz drugih javnih objekata u opštini Knjaževac, javne česme, kaptirane česme i bunari, bez obzira na njihovo postojanje i korišćenje vode za piće iz istih kontrola ovih objekata i vode nije ni postojala. U ovom periodu sa lokalnom samoupravom nije postignut dogovor o kontroli istih, a kontrole se vršile samo po zahtevu korisnika.

Tabela 149. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz drugih javnih vodnih objekata opštine Knjaževac u periodu od 2016.-2020. godine

R. Br.	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija		
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih	
			Broj	%		Broj	%
1.	2016	93	11	11,82	93	9	9,67
2.	2017	123	8	5,50	123	8	6,50
3.	2018	104	4	3,85	104	10	9,61
4.	2019	83	10	12,05	83	1	1,20
5.	2020	173	6	3,46	173	11	6,35
UKUPNO		576	39	6,77	576	39	6,77

Od 2016.-2020. godine, bilo je uzeto 576 uzoraka na analizu. Razlog mikrobiološke neispravnosti je bio povećan broj Aerobnih Mezofilnih bakterija, prisustvo Streptokoke fekalnog porekla, koliformne bakterije fekalnog porekla, Proteus u 39 uzoraka ili 6,77%. U hemijskom pogledu razlozi su povećana mutnoća, KMnO₄, elektroprovodljivost u 39 uzoraka ili 6,77%. Ovi objekti su nesigurni za vodosnabdevanje, ne kontrolišu se redovno, niti dezinfikuju.

Zdravstvena ispravnost bazenskih voda

Monitoringom bazenskih voda na teritoriji opštine Knjaževac od 2016- 2020.godine, na gradskom bazenu "Banjica", snabdeva se izvorskom termalnom vodom koja se hlariše pre ulaska na bazene a nakon korišćenja odpušta kao otpadna voda, ovo su protočni bazeni. Ugovorena kontrola bazenske vode je dva puta mesečno dok traje kupališna sezona.

Tabela 150. Zdravstvena ispravnost vode za kupanje iz bazena, opštine Knjaževac u periodu od 2016.-2020. godine

R. Br.	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija		
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih	
			Broj	%		Broj	%
1.	2016	6	0	0	6	0	0
2.	2017	6	0	0	6	0	0
3.	2018	4	1	25,00	4	0	0
4.	2019	9	0	0	9	0	0
5.	2020	13	0	0	13	0	0
UKUPNO		38	1	2,63	38	0	0

Uvidom u rezultate analizau period od 2016-2020.godine, uzorkovano je ukupno 38 uzoraka, kako iz bazena otvorenog tako I iz bazena zatvorenog tipa-balon sala u zimskom periodu, utvrđena je zadovoljavajuća zdravstvena ispravnost bazenskih voda, kako u bakteriološkom tako I u fizičko-hemijskom I hemijskom pogledu.

Zdravstvena ispravnost površinskih voda i otvorenih kupališta

Opština Knjaževac je bogata površinskim vodama, tj. ima reke i termalne izvore koje se koriste za kupanje, sport i rekreaciju tokom letnje sezone. U ranijem period vršila se kontrola vode sa plaža i kupališta na Trgoviškom, Svrlijskom i Belom Timoku, kao i na termalnom izvoru "Banjica". Kontrola kupališta je vršena tokom letnje sezone, kontinuirano u saradnji sa lokalnom samoupravom i u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

U period od 2016-2020.godine, u opštini Knjaževac, nije bilo uzorkovanih voda sa otvorenih vodotokova-plaža.

7.3 Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika

Predškolska ustanova

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2016-31.12.2020, prema Ugovoru sa Predškolskom ustanovom "Bajka" Knjaževac, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji predškolske ustanove, na parametre mikrobiološke ispravnosti i kontrola sanitarno-higijenskog režima u centralnoj i distributivnim kuhinjama predškolske ustanove.

Rezultati analiza prikazani u tabela 151.

Tabela 151. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u predškolskoj ustanovi opštine Knjaževac 2016.-2020.god.

Red. Br.	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	155	1	0,6	5	0	0	Pov. UKB
2.	2017	155	2	1,29	5	0	0	Pov. UKB
3.	2018	156	0	0	5	0	0	/
4.	2019	145	5	3,45	4	0	0	UKB
5.	2020	145	0	0	5	0	0	/
	Ukupno	756	8	1,06	24	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka kod 24 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 756 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa i utvrđena je 8 neusaglašenosti, gde je na brisevima bio povećan ukupan broj kolonija. Kada se utvrdi neusaglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

Ustanove za smeštaj školske dece i omladine

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2016-31.12.2020, prema Ugovoru sa Zavodom za vaspitanje dece i omladine i Dom učenika srednjih škola u Knjaževcu, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinjama ovih ustanova gde su smeštena školska deca i omladina, na parametre mikrobiološke ispravnosti hrane i kontrola sanitarno-higijenskog režima u kuhinjama ustanova. Rezultati analiza prikazani u tabela 152.

Tabela 152. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u ustanovama za smeštaj školske dece i omladine u Knjaževcu, 2016.-2020.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	123	0	0	30	0	0	/
2.	2017	90	0	0	33	0	0	/
3.	2018	90	0	0	31	0	0	/
4.	2019	90	0	0	30	0	0	/
5.	2020	49	1	2,04	20	0	0	UKB
	Ukupno	442	1	0,22	144	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 144 uzorka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 442 brisa sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, koji su bili usglašeni sa zakonskim odredbama.

Objekti za smeštaj starih lica

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2016.-31.12.2020., prema Ugovoru sa Gerontološkim centrom u Knjaževcu, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji objekta za smeštaj starih lica, na parametre mikrobiološke ispravnosti i kontrola sanitarno-higijenskog režima u kuhinji ustanove. Rezultati analiza prikazani u tabela 153.

Tabela 153. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u Gerontološkom centru u Knjaževcu 2016.-2020.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1	2016	69	0	0	24	0	0	/
2	2017	60	0	0	24	0	0	/
3	2018	60	2	3,33	25	0	0	/
4	2019	60	0	0	24	0	0	/
5	2020	50	0	0	21	1	0	Enterobact.
	Ukupno	299	2	0,67	118	1	0,8	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 118 uzorak, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 299 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, od kojih su 2 brisa bila neusglašena sa zakonskim odredbama, zbog povećanih aerobnih kolonija. Kada se utvrdi neusglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

Narodna kuhinja

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 2016.-2020., prema Ugovoru sa Gerontološkim centrom u Knjaževcu, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji objekta za smeštaj starih lica, na parametre mikrobiološke ispravnosti hrane i kontrola sanitarno-higijenskog režima u kuhinji ustanove-u delu gde se sprema i servira hrana populaciji koja dobija socijalnu pomoć. Rezultati analiza prikazani u tabela 154.

Tabela 154. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika narodnoj kuhinji, u Gerontološkom centru u Knjaževcu, 2016.-2020.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	60	0	0	11	0	0	/
2.	2017	60	0	0	11	0	0	/
3.	2018	60	0	0	11	0	0	/
4.	2019	60	0	0	11	0	0	/
5.	2020	50	0	0	11	0	0	
	Ukupno	290	0	0	55	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 55 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 290 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa i utvrđena je da su svi brisevi usaglašeni. Kada se utvrdi neusaglašenost onda specijalista higijene daje stručno misljenje sa predlogom mera.

Objekti od turističkog značaja

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2016.-31.12.2020.godine, prema Ugovoru sa JP Sportsko-Turistički resursi opštine Knjaževac, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji objekta-planinarski dom na Staroj planini, na parametre mikrobiološke ispravnosti i kontrola sanitarno-higijenskog režima u kuhinji ugostiteljskog objekta. Rezultati analiza prikazani u tabela 155.

Tabela 155. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u Sportsko-turističkim objektima u opštini Knjaževac, 2016.-2020.god.

Red d .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2016	40	0	0	8	0	0	/
2.	2017	40	0	0	8	0	0	/
3.	2018	0	0	0	0	0	0	/
4.	2019	0	0	0	0	0	0	/
5.	2020	0	0	0	0	0	0	
	Ukupno	80	0	0	16	0	0	

U izveštajnom periodu od 2016.-2020. godine, obzirom da, **od 2018. godine, ne vrši se** kontrola hrane i briseva u našoj laboratoriji, ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane u 18 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihona bezbednost u potpunosti i 80 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa i utvrđena je usaglašenost svih briseva sa zakonskom regulativom.

8. ZAKLJUČAK

Analizom izabranih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva **okruza Zaječar** došlo se do sledećih zaključaka:

1. DEMOGRAFSKA SITUACIJA

Stanovništvo okruza Zaječar u period od 2016. do 2020.godine ima sledeće vitalno-demografske karakteristike:

- Smanjenje ukupnog broja stanovnika
- Demografski vrlo staro stanovništvo
- Negativna stopa maskuliniteta
- Ekstremno niska stopa nataliteta
- Niska opšta stopa fertiliteta
- Vrlo visoke opšte stope mortaliteta (preko 15‰)
- Negativan prirodni priraštaj („bela kuga“)
- Očekivano trajanje života sve duže
- Veoma niske stope mortaliteta odojčadi (manje od 10‰); veća je smrtnost u prvoj nedelji života odojčeta
- Vodeći uzroci smrti su KVB i tumori
- Nepovoljni socijalno-ekonomski pokazatelji:
 - prosečno 379,2 zaposlenih na 1000 radno aktivnih stanovnika godišnje, sa konstantnim trendom kolebanja nivoa stopa
 - trend smanjenja udela nezaposlenih, sa prosečnom stopom od 165,8‰ u odnosu na radno aktivno stanovništvo
 - prosečna mesečna zarada je manjeg proseka u odnosu na Republiku Srbiju, Vojvodinu i Južnu i Istočnu Srbiju, sa trendom porasta zarade
 - broj razvoda na 1000 zaključenih brakova je u konstantnom kolebanju, sa prosečnom stopom od 523‰ i skoro svaki drugi sklopljeni brak se razvodi.

2. MORBIDITET

U vanbolničkom morbiditetu stanovništva koje je koristilo usluge službe opšte medicine 2020.godine dominiraju respiratorne i kardiovaskularne bolesti. Najčešće dijagnoze su povišen krvni pritisak i druga oboljenja leđa.

Kod dece predškolskog uzrasta dominiraju respiratorna oboljenja. Druga na listi vodećih grupa bolesti jesu simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi. Najčešće dijagnoze su akutno zapaljenje ždrela i krajnika i akutno zapaljenje gornjih respiratornih puteva.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta takođe dominiraju respiratorna oboljenja i simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi. Dve od pet nazastupljenijih dijagnoza pripadaju respiratornim oboljenjima. Najfrekventnija dijagnoza je akutno zapaljenje ždrela i krajnika, kao i kod predškolske dece.

Najčešći razlog poseta službi za zdravstvenu zaštitu žena su bolesti mokraćno-polnog sistema. One su najzastupljenije i čine prosečno oko 80% ukupnog morbiditeta ove službe. Najčešće pojedinačne dijagnoze su: druga zapaljenja ženskih karličnih organa, zapaljenje mokraćne bešike, poremećaji menstruacije, zapaljenje grlića materice I bolesti menopause.

U stomatologiji su u 2020. godini najfrekventnije dijagnoze bile su druge bolesti zuba i potpornih struktura i zubni karijes kako u ukupnoj populaciji, tako i u populaciji predškolske i školske dece.

U toku 2020. godine stanovništvo u okrugu Zaječar ostvarilo je 21611 epizoda bolničkog lečenja u opštim bolnicama Zaječarskog okruga. Stopa hospitalizacije je 238,6%.

Vodeće mesto, u strukturi bolničkog morbiditeta stanovnika okruga Zaječar, 2020.godine imaju faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom (dnevne bolnice nisu izdvojne iz ukupnog bolničkog morbiditeta); bolesti sistema krvotoka; bolesti sistema za disanje; bolesti sistema za varenje; bolesti mokraćno-polnog sistema; grupa duševni poremećaji i poremećaji ponašanja; trudnoća, radjanje i babinje; tumori; bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta i povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora.

Posmatrano prema pojedinačnim dijagnozama najčešći uzroci stacionarnog lečenja stanovnika su bili: ekstrakorporalna dijaliza; hemoterapijska seansa zbog tumora; druge vrste zapaljenja pluća uzrokovane neoznačenim mikroorganizmom; duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti; treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora; zapaljenje pluća uzrokovano virusom, neoznačeno; spontani porođaj glavom; kongestivna srčana insuficijencija; raniji infarkt miokarda i porođaj carskim rezom po izboru.

Ukupan broj fatalnih ishoda stacionarno lečenih stanovnika u okrugu Zaječar u 2020.godini je 719, što daje opštu stopu bolničkog leteliteta od 7,04%.

3. KADROVI I KORIŠĆENJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Na području okruga Zaječar u 2020. godini bilo je ukupno 1.372 zaposlenih, od čega 1.102 (80,4%) zdravstvenih radnika i saradnika i 270 (19,7%) nezdravstvenih radnika. Prema stepenu stručne sprema u 2020.godini bilo je 311 zaposlenih zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom, a 791 sa višom, srednjom i nižom . Lekara i stomatologa je bilo 296, farmaceuta i saradnika 15.

Ukupan broj lekara i stomatologa za period 2016-2020.godine smanjio se za 2% (indeks 2020/16.=98%). Broj farmaceuta i saradnika se, u istom periodu smanjio za 6% (indeks 2020/16.=94%). Ukupan broj radnika zaposlenih na području okruga Zaječar tokom 2020. Godine bio je 1372, a u 2016.godini 1376 smanjenje nepunih 1% (indeks 2020/16.=99%). U ovom periodu smanjio se i broj nemedicinskih radnika (2016.godine – 281, 2020.godine – 270) za 4%, što je, takođe, doprinelo smanjenju ukupnog broja radnika (Tabela 73).

. EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA okrug ZAJEČAR

Zaključak – zarazne bolesti:

1. Tokom godina varirao je broj prijavljenih slučajeva oboljenja, sa značajnim povećanjem broja prijavljenih slučajeva oboljenja izazvanih virusom COVID-19 u 2020.godini.
2. Dominiraju respiratorne zarazne bolesti u svakoj posmatranoj godini
3. Nije zabeležen nijedan slučaj kongenitalne Rubeole i Difterije
4. Registrovana je epidemija Morbila u 2018. godini na teritoriji grada Zaječara i po troje obolelih u opštinama Boljevac i Knjaževac. Ranijih godina registrovani su pojedinačni slučajevi Morbila.
5. U epidemijama su najzastupljenije po broju epidemija crevne zarazne bolesti
6. Značajnije epidemije u kolektivima, sa većim brojm obolelih u navedenom periodu su : Epidemija bolesti – zapaljenja dlanova , tabana i usta izazvana entrovirusom u Predškolskoj ustanovi u Zaječaru u 2016; Epidemija infekcije digestivnog trakta izazvana Rota virusom u Predškolskoj ustanovi u Zaječaru 2019. godine;.Epidemija Salmoneloze u Predškolskoj ustanovi u Knjaževcu 2018, Epidemija Salmoneloze na teritoriji grada Knjaževac u 2019, u 2020.godini epidemija izazvana virusom COVID-19 u Domu za stare (Gerontološki centar Knjaževac)
7. Na osnovu analize svega navedenog epidemiološka situacija u Zaječarskom okrugu ocenjuje se kao nesigurna ali pod kontrolom zdravstvene službe.

Zaključak – bolničke infekcije

- Broj bolničkih infekcija varira iz godine u godinu
- Infekcije digestivnog trakta i infekcije operativnog mesta su vodeće po lokalizaciji
- Iz godine u godinu sve više je prijavljenih bolničkih infekcija uzrokovanih - Clostridium difficile
- Uloga epidemiologa i sestara odgovornih za b.i. na klinikama je sve veći.

Zaključak za hronične nezarazne bolesti

Broj obolelih i umrlih od hroničnih nezaraznih bolesti u posmatranom petogodišnjem periodu ne pokazuju znatno odstupanje u odnosu na ranije godine. U pojedinim opštinama, naročito kad je dijabetes u pitanju niža stopa incidencije je najverovatnije posledica subregistracije. Vodeće lokalizacije malignih tumora poslednjih godina se nisu značajnije promenile. Kod muškaraca na prvom mestu po učestalosti je karcinom pluća, a kod žena karcinom dojke. Na drugom mestu po učestalosti kod muškaraca je karcinom kolona/rektuma, dok je na trećem mestu karcinom prostate. Kod žena, na drugom mestu po učestalosti karcinom kolona i rektum, a na trećem karcinom pluća. Ove vodeće lokalizacije malignih tumora ukazuju na značaj organizovanih skrininga u ranom otkrivanju i lečenju navedenih malignih tumora.

5. STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA

5.1 Stanje životne sredine i higijenskih prilika opštine Zaječar

VAZDUH

Analizom rezultata ispitivanja zagađujućih materija iz vazduha može se zaključiti da koncentracije sumpordioksida i azotdioksida retko prekoračuju granične vrednosti imisije, dok se, pogotovu u zimskim mesecima kada je sezona loženja, javljaju visoke **koncentracije čađi**.

Do 2016. godine, bila su po dva merna mesta na kojima se svakodnevno uzorkovao vazduh manuelnim metodama za ispitivanje SO₂, NO₂ i čađi, a od aprila 2016. ZZJZ „Timok“, ove parametre iz vazduha ispituje samo na mernom mestu „Elektrotimok“ (koje je obuhvaćeno državnim mrežom mernih stanica). Time nisu zastupljeni ostali delovi grada, gde su i najveće koncentracije individualnih ložišta.

VODA ZA PIĆE

Kontrolu vode sa centralnog vodovoda treba nastaviti i obuhvatiti i kontrolu vode iz akumulacije „Grište“, kao u ranijem periodu, sa svim parametrima, shodno zakonskoj regulative za površinske vode.

Na ovom vodovodu se uočavaju problem dotrajale mreže i prevelika razuđenost vodovodne mreže. Zato je potrebno što hitnije početi sa zamenom i renoviranjem dotrajale mreže. U periodu od 2016. do 2020. godine, uzeto je 1731 uzorak vode iz gradskog vodovoda, u bakteriološkom pogledu je 8 bilo neispravno, ili 0,46% i 8 ili 0,46 % uzoraka fizičko-hemijski i hemijski neispravni. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija ali ponekad su se pojavile i bakterije fekalnog porekla, dok u fizičko-hemijskom pogledu razlog neispravnosti je mutnoća, obzirom da je distributivna mreža dosta stara i dotrajala.

Seoske vodovode je neophodno građevinski i tehnički dovesti u ispravno stanje i vršiti redovnu kontrolu vode, kao i neophodne faze prečišćavanja vode, naročito dezinfekcija vode, obzirom na veliki procenat bakteriološke neispravnosti. U period od 2016. do 2020. godine, uzeto je 189 uzoraka vode iz seoskih vodovoda, u bakteriološkom pogledu je 56 ili 29,63% bilo neispravno i 21 ili 11,11 % fizičko-hemijski i hemijski neispravni. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj Aerobnih mezofilnih bakterija, Streptokoke fekalnog porekla, ukupne koliformne bakterije, Koliformne bakterije fekalnog porekla, Pseudomonas, Proteus i Klostridije a u hemijskom pogledu razlog

neispravnosti su nitrati, nitriti, pH i mutnoća.

Ovi vodovodi su nesigurni za vodosnabdevanje stanovništva vodom za piće, obzirom da je bakteriološka neispravnost velika, čak 29,63% uzetih uzoraka, a znamo da se isti ne održavaju niti se voda prečišćava, niti hlorige, tako da predstavljaju rizik po zdravlje potrošača.

U period od 2016. do 2020. godine, vršena kontrola i uzeto je ukupno 372 uzoraka vode od kojih je 1 uzorak bio bakteriološki neispravan (*Pseudomonas aeruginosa*). Na fizičko-hemijske I hemijske parametre je uzet 372 uzoraka vode, od toga 166 ili 44,62 % uzoraka fizičko-hemijski i hemijski neispravno. Razlog neispravnosti u fizičko I fizičko-hemijskom pogledu su povećane vrednosti za: gvožđe, pH (bazni), mutnoća i boja. **Ovi parametri su karakteristični za podzemne vode i nisu štetni za zdravlje potrošača, obzirom da mogu da daju samo primedbe potrošača na organoleptički izgled vode.**

VODA IZ BAZENA ZA KUPANJE, SPORT I REKREACIJU:

Zdravstvena ispravnost bazenskih voda u Zaječaru, ocenjuje se kao zadovoljavajuća, s obzirom na visok procenat mikrobiološki ispravnih uzoraka. Bazenske vode ranije se pratile prema strogim normama Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće, od 2017. godine donet je nov Pravilnik o zdravstvenoj ispravnosti bazenskih voda, neophodno je nastaviti kontrolu jednom nedeljno.

KVALITET POVRŠINSKIH VODA I OTVORENIH KUPALIŠTA

U Zaječaru su poznata mesta za kupanje na Crnom I Belom Timoku, a Zaječarci vole i Rgotsko jezero, a ranije i Sovinačko jezero, dok se nije privatizovalo zemljište gde se jezero nalazi, stoga neophodna je redovna kontrola vode za kupanje sa ovih mesta. Popova plaza u samom gradu, je opremljena svim neophodnim uslovima za njeno korišćenje, osim nedostaje redovna kontrola vode za kupanje jer svaki novi talas površinske vode u reci može doneti neko zagađenje sa sobom, koje može štetno da utiče na zdravlje kupaca. Kontrola kupališta se vršila 2 puta u letnjem periodu, dok sezona kupanja traje, ali neredovno i nije bila kontinuirana, što predstavlja veliki rizik po zdravlje kupaca.

AKUMULACIJA "GRLIŠTE"

ZZZ "Timok" Zaječar, vrši analizu samo na dva parametra iz oblasti kvaliteta sirove vode iz akumulacije, koja služi za vodosnabdevanje. Smatramo da je to nedovoljno da bi se davalo stručno mišljenje o kvalitetu vode.

NADZOR NAD JAVNIM OBJEKTIMA ZA PRIPREMANJE HRANE

Kontrolom obuhvaćeni su Predškolska ustanova "Đulići" u Zaječaru, ustanova za smeštaj školske dece i omladine u Zaječaru i kuhinja OŠ "J.J Zmaj" u Salašu.

-Na osnovu izvršenih sanitarno-higijenskih nadzora, bakteriološke analize briseva i uzoraka hrane možemo zaključiti da je sanitarno – higijenska situacija u objektima bila zadovoljavajuća a uzorci hrane bili zdravstveno bezbedni.

KONTROLA BUKE:

Prema članu 8. Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini (Sl. glasnik RS br. 15/09 i 88/10), jedinica lokalne samouprave, između ostalog, dužna je da izvrši akustičko zoniranje na svojoj teritoriji, kao i da obezbedi finansiranje monitoringa buke u životnoj sredini na svojoj teritoriji, što do sada nije urađeno. Obzirom da je buka jedan od bitnijih zagađivača životne sredine, preporuka je vršiti redovan monitoring buke.

PREDLOG MERA:

1. Kontrola hrane sa zelenih pijaca u Zaječaru, vašarima, sajmovima zdrave hrane i drugih javnih površina (voće, povrće, med, poljoprivredni proizvodi, alkoholna i bezalkoholna pica i dr.) na kvalitet, bakteriološku analizu, analizu ostataka teških metala i pesticide.
2. Kontrola đaćkih ušina I higijene u školama gde se uslužuje hrana, I u objektima brze hrane u blizini škola i dr. javna mesta, kod onih poslodavaca koji ne vrše kontrolu.
3. Seoske vodovode je neophodno građevinski I tehnički dovesti u ispravno stanje i vršiti redovnu kontrolu vode, kao i neophodne faze prečišćavanja vode, naročito dezinfekcija vode, obzirom na veliki procenat bakteriološke neispravnosti.
4. Potrebno je da se kontinuirano vrši praćenje kvaliteta sirove vode iz akumulacije "Grlišće" na više parametara, shodno zakonskoj regulative za vodu za piće.
- Ostale površinske vode-kupališta, vode koje služe za kupanje, sporti i rekreaciju u letnjem periodu, neophodno je redovno kontrolisati.
5. Povećati broj mernih mesta za ispitivanje kvaliteta vazduha i uključiti ispitivanje suspendovanih čestica u vazduhu (PM 10 i PM 2,5).
6. Izvrši akustičko zoniranje grada i vršiti redovan monitoring buke.

5.2 Stanje životne sredine i higijenskih prilika opštine Boljevac

VAZDUH

Za procenu stanja kvaliteta vazduha na godišnjem nivou, ni jedne godine nije bilo dovoljnog broja uzoraka (prema Uredbi uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha Sl. glasnik RS br. 11/2010,75/2010 i 63/2013), raspoloživost parametara mora biti najmanje 90%, što znači da je potreban kontinualni monitoring vazduha tokom godine kako bi se ocenio kvalitet vazduha. Shodno tome, za ovaj period se ne može oceniti kvalitet vazduha jer nije bilo dovoljno podataka.

VODA ZA PIĆE

Stanje vodosnabdevanja u gradskom vodovodu i vodovodima seoskih naselja u opštini Boljevac, koji su pod kontrolom Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, ocenjujemo zdravstveno bezbednim, sobzirom na mali procenat zabeleženih neispravnosti.

Od kad je počeo da važi Zakon o bezbednosti hrane, voda za piće iz komunalnih vodovoda predstavlja najkontrolisaniju namirnicu - zna se dinamika, broj uzoraka prema veličini vodovoda i da kontrolu vrši ovlašćena zdravstvena ustanova.

Kako nemamo uvid u vodosnabdevanje seoskih vodovoda za kompletnu teritoriju opštine Boljevac i javnih česama, bunara I dr. izvorišta, kao alternativnih vodnih objekata u naseljima, vodu iz ovih objekata ocenjujemo zdravstveno rizičnom i ne preporučujemo je za konzumiranje od strane potrošača.

Analizirajući dobijene podatke sa uzetih uzoraka u gore navedenom period iz javnog gradskog vodovoda, od ukupno 276 uzoraka vode, neispravnost je 8,69% u bakteriološkom ogledu I 10,14%

hemijskom pogledu. JKP "Usluga" Boljevac je preuzelo gazdovanje i održavanje, kao i kontrolu vode nad 3 seoska vodovoda: Lukovo, Jablanica i Dobro polje.

Iz tabela se vidi veliki procenat bakteriološke neispravnosti, oko 76,36% mikrobiološki i 14,55% u hemijskom pogledu u seoskim vodovodima i 24,16% mikrobiološki i 23,49% hemijska neispravnost, u uzorcima sa drugih javnih česmi, što ukazuje na neophodnost uspostavljanja monitoring kontrole ovih vodovoda. Voda sa ovih vodovoda bi trebala da se hlorige, tj. da se vrši dezinfekcija vode.

KVALITET POVRŠINSKIH VODA I OTVORENIH KUPALIŠTA

Od formiranja i otvaranja plaže "Zmijanac", voda se redovno kontroliše i na osnovu rezultata fizičko-hemijskog i bakteriološkog ispitivanja utvrđeno je da pripada II/III-ćoj klasi površinskih vode i kao takva može da se koristi za kupanje.

Na osnovu ove dobre prakse kontrola vode sa kupališta, neophodno je samo nastaviti sa kontrolama i nadalje, kako bi imali mogućnost analize rezultata i utvrdili njen uticaj na zdravlje kupaća.

KONTROLA HRANE I SANITARNO-HIGIJENSKOG REZIMA

Kontrolom obuhvaćena je Predškolska ustanova u Boljevcu i na osnovu izvršenih sanitarno-higijenskih nadzora, bakteriološke analize briseva i uzoraka hrane možemo zaključiti da je sanitarno – higijenska situacija u objektu bila zadovoljavajuća a uzorci hrane bili zdravstveno bezbedni.

PREDLOG MERA:

Na osnovu odredbi Zakona o javnom zdravlju i Zakonu o lokalnoj samoupravi, lokalna samouprava je obavezna da preko svojih ustanova i organizacija vrši kontrolu u nadležnom Zavodu za javno zdravlje, vode za piće, tj. hrane, faktora životne sredine (vazduh, buka, polen i dr.), površinske vode koje služe za sport, rekreaciju i kupanje, da sprovede mere zaštite od insekata i glodara (DDD poslovi), dispoziciju komunalnog otpada, deponije i dr.

Kontrola hrane u opštini Boljevac se vrši, kako je već prikazano u Predškolskoj ustanovi, gde ima organizovano pripremanje hranem kao i kod privatnih i dr. proizvođaća hrane, ali na osnovu ovako malog broja uzoraka nismo u mogućnosti da izradimo i procenimo uticaj na zdravlje ljudi.

Prema članu 8. Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini (Sl. glasnik RS br. 15/09 i 88/10). jedinica lokalne samouprave, između ostalog, dužna je da izvrši akustičko zoniranje na svojoj teritoriji, kao i da obezbedi finansiranje monitoringa buke u životnoj sredini na svojoj teritoriji, što do sada nije urađeno. Obzirom da je buka jedan od bitnijih zagađivaća životne sredine, preporuka je vršiti redovan monitoring buke.

Stoga predlažemo da se vrši kontrola hrane koja se stavlja u promet na:

1. Zelenim pijacama, kao i na drugim mestima van poslovnog prostora (vašari, razne tezge, tende, piljare i td.). pogotovo sezonsko voće i povrće, med, poljoprivredni proizvodi koji se izrađuju na zanatski način (ćemovi, kompoti, slatko, kolaći i dr.).

2. Kontrola ćaćkih ućina i higijene u školama gde se uslućuje hrana, i u objektima brze hrane u blizini škola i dr. javna mesta, kod onih poslodavaca koji ne vrše kontrolu.

3. Povećati broj dana za ispitivanje kvaliteta vazduha i uključiti ispitivanje suspendovanih čestica u vazduhu (PM 10 i PM 2,5).

4. Izvrši akustičko zoniranje grada i vršiti redovan monitoring buke, a prema članu 8. Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini (Sl. glasnik RS br. 15/09 i 88/10).

5.3. Stanje životne sredine i higijenskih prilika opštine Knjaževac

VAZDUH

Za procenu stanja na godišnjem nivou, nije bilo dovoljnog broja uzoraka (prema Uredbi uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha Sl. glasnik RS br. 11/2010, 75/2010 i 63/2013 raspoloživost parametara mora biti najmanje 90%, što znači da je potreban kontinualni monitoring vazduha tokom godine kako bi se ocenio kvalitet vazduha). Shodno tome, ni za ovaj period se ne može oceniti kvalitet vazduha jer nije bilo dovoljno podataka.

VODA ZA PIĆE

Stanje vodosnabdevanja u gradskom vodovodu i vodovodima seoskih naselja u opštini Knjaževac, koji su pod kontrolom Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, ocenjujemo zdravstveno bezbednim, s obzirom na mali procenat zabeleženih neispravnosti.

Od kad je počeo da važi Zakon o bezbednosti hrane, voda za piće iz komunalnih vodovoda predstavlja najkontrolisaniju namirnicu - zna se dinamika, broj uzoraka prema veličini vodovoda i da kontrolu vrši ovlašćena zdravstvena ustanova.

Tokom petogodišnjeg perioda 2016 - 2020. godine, ukupno je analizirano 1088 uzoraka vode za piće iz komunalnih vodovoda na higijensku ispravnost. U bakteriološkom pogledu 5 uzoraka ili 0,46%, a u hemijskom pogledu 28 uzoraka vode ili 2,57% je bilo hemijski neispravno, razlozi neispravnosti su bili prisustvo aerobnih mezofilnih bakterija i povećana mutnoća. Navedeni parametri neispravnosti nisu štetni za zdravlje potrošača, obzirom da aerobne mezofilne bakterije su saprofiti i ne daju oštećenje zdravlja potrošača a mutnoća kao fizički parameter može da daje samo primedbe potrošača.

Kako nemamo uvid u vodosnabdevanje seoskih vodovoda za kompletnu teritoriju opštine Knjaževac i javnih česama, kao alternativnih vodnih objekata u naseljima, vodu iz ovih objekata ocenjujemo zdravstveno rizičnom i ne preporučujemo je za konzumiranje od strane potrošača.

Analizirajući dobijene podatke sa uzetih uzoraka kod seoskih vodovodima u gore navedenom periodu, a iz tabela se vidi da je veliki procenat bakteriološke neispravnosti 28,35% i 11,39% hemijskom pogledu u 79 uzoraka seoskih vodovoda.

U drugim vodnim objektima (bunari, javne česme i dr.) 39 uzoraka ili 6,77% bakteriološki i hemijski neispravni od ukupno 576 uzoraka vode, što ukazuje na neophodnost uspostavljanja monitoring kontrole i dezinfekciju vode.

VODE IZ BAZENA

Uvidom u rezultate analiza utvrđena je zadovoljavajuća zdravstvena ispravnost bazenskih voda, kako u bakteriološkom tako i u fizičko-hemijskom i hemijskom pogledu. Kontrola se vrši u letnjem periodu na velikom bazenu, možda uključiti kontrolu i malog bazena ili nekih drugih objekata sa termanom vodom na kompleksu bazena "Banjica" u Knjaževcu.

NADZOR NAD JAVNIM OBJEKTIMA ZA PRIPREMANJE HRANE

- Turistički objekti na Staroj Planini se ne kontrolišu u laboratoriji zavoda koji je nadleža za ovu teritoriju, već nekoliko godina unazad, tako da nismo u mogućnosti da pratimo sve parametre iz životne sredine, a pogotovu ispravnost hrane i režim higijene da pratimo, u cilju zaštite zdravlja ljudi.

- Kontrolom obuhvaćeni su Predškolska ustanova, ustanove za smještaj školske dece i omladine i starih lica, narodna kuhinja. Na osnovu izvršenih sanitarno-higijenskih nadzora, bakteriološke analize briseva i uzoraka hrane možemo zaključiti da je sanitarno – higijenska situacija u objektima bila zadovoljavajuća a uzorci hrane bili 100% zdravstveno bezbedni.

PREDLOG MERA:

1. Obzirom da je buka jedan od bitnijih zagađivača životne sredine i da je naselje Knjaževac akustički zonirano, preporuka je vršiti redovan monitoring buke.

2. Vršiti redovno ispitivanje kvaliteta vazduha na parameter SO₂, NO₂, čađi i ispitivanje suspendovanih čestica u vazduhu (PM 10 i PM 2,5).

3. Seoske vodovode je neophodno građevinski i tehnički dovesti u ispravno stanje i vršiti redovnu kontrolu vode, kao i neophodne faze prečišćavanja vode, naročiti dezinfekcija vode, obzirom na veliki procenac bakteriološke neispravnosti.

4. Kontrola hrane na zelenim pijacama, kao i na drugim mestima van poslovnog prostora (vašari, razne tezge, tende, piljare i td.). pogotovo sezonsko voće i povrće, med, poljoprivredni proizvodi koji se izrađuju na zanatski način (džemovi, kompoti, slatko, kolači i dr.).

5. Kontrola đaćkih užina i higijene u školama gde se uslužuje hrana i u objektima brze hrane u blizini škola i dr. javnim mestima, kod onih poslodavaca koji ne vrše kontrolu.

SADRŽAJ	BROJ STRANE
UVOD	2
DEMOGRAFSKE I SOCIO-EKONOMSKE KARAKTERISTIKE	3
VANBOLNIČKI MORBIDITET	29
BOLNIČKI MORBIDITET I MORTALITET	79
ORGANIZACIJA, KADROVI, RAD I KORIŠĆENJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE	86
ANALIZA EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE	103
STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE ZAJEČAR	141
STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE BOLJEVAC	151
STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE KNJAŽEVAC	157
ZAKLJUČAK	165

**DIREKTOR ZAVODA
SLAĐANA RISTIĆ**